Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esitys sisältää vesiensuojelua, korvauksia ja velvoitteita, vesistön virkistyskäyttöä, muutoksenhakujärjestelmää, asiantuntemuksen lisäämistä sekä eräitä muita vesilain kohtia koskevia muutosehdotuksia.

Vesiensuojelun tehostamiseksi ehdotetaan muun muassa vesistön muuttamis- ja pilaamiskieltoja tarkistettaviksi sekä lupien myöntämisedellytyksiä tiukennettaviksi.

Jotta vesistöihin liittyvät virkistyskäyttöarvot otettaisiin nykyistä paremmin huomioon vesiasioissa, ehdotetaan virkistyskäyttöetu nimenomaisesti mainittavaksi eräissä keskeisissä vesilain säännöksissä. Lisäksi ehdotetaan järvenlaskuhankkeita koskevien lupien myöntämisedellytyksiä tiukennettaviksi.

Vesilain korvauksia ja velvoitteita koskeviin säännöksiin ehdotetaan niin ikään eräitä muutoksia. Yleiskalastusoikeuden perusteella kalastavan ammattikalastajan korvausoikeudellista asemaa ehdotetaan parannettavaksi. Kalanhoitovelvoitteita koskevia perussäännöksiä ehdotetaan ajanmukaistettaviksi. Vesiensuojelumaksuista kertyneitä varoja voitaisiin esityksen mukaan käyttää ainoastaan vesiensuojeluun, erityisesti tutkimustyöstä johtuviin menoihin. Kalanhoitomaksua, vesiensuojelumaksua sekä säännöstelymaksua olisi mahdollista periä kustannustason nousua vastaavana.

Vesilain muutoksenhakujärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vesiylioikeudesta tulee itsenäinen ylioikeus kaikkia vesiasioita varten. Vesiylioikeus olisi yleensä viimeinen muutoksenhakuaste ja sen päätöksistä voitaisiin valittaa ainoastaan valitusluvan perusteella joko korkeimpaan hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan oikeuteen. Tällöin korkein hallinto-oikeus käsittelisi hakemusasioissa tehdyt valitukset niihin liittyvine korvauskysymyksineen.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi menettely, jonka mukaan lupaa koskevan hakemusasian käsittelyn yhteydessä voidaan esittää myös takautuvia vahinkoja koskeva vaatimus. Jos hakemusasia on ratkaistu luvan osalta erikseen ja korvauskysymykset siirretty myöhemmin käsiteltäviksi, korvausvaatimus vanhoista vahingoista voitaisiin tehdä myös myöhemmässä käsittelyssä.

Vesioikeuksien työtaakkaa vähennettäisiin siten, että asiat, jotka koskevat jäteveden johtamista ojaan, voisi tietyin edellytyksin ratkaista vesilautakunta vesioikeuden sijasta.

Luonnontalouden asiantuntemusta vesituomioistuimissa ja katselmustoimituksissa ehdotetaan lisättäväksi.

Vesilain lupamenettelyä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että laajan vesihankkeen vaikutusalueen asukkaille varataan nykyistä paremmat mahdollisuudet esittää mielipiteensä hankkeesta katselmustoimituksessa ja vesioikeudessa.

Vesiasioiden käsittelykustannuksia ja kuluja koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi.

Vesiylioikeuden uudelleen organisoimisen ja perustettavien uusien virkojen takia ehdotetut säännökset on tarkoitus saattaa voimaan noin vuoden kuluttua siitä, kun laki on vahvistettu.

168300911M

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

YLEISPERUSTELUT 3

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu 3
1.1. Nykyinen tilanne ja epäkohdat 3
1.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto 5

2. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset 5

3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 6

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 6

1. Laki vesilain muuttamisesta 6
1.1. Vesiensuojelu 6
1.1.1. Yleistä 6
1.1.2. Vesien käytön rajoitukset (1:15 ja 19, 2:3 ja 5) 6
1.1.3. Luvan myöntäminen jäteveden päästämiseen (10:24, 24 a, 24 b, 25, 25 a, 26 ja 30) 8
1.1.4. Pohjaveden suojelu (1:18 ja 22 sekä 9:15) 10
1.1.5. Muita vesiensuojelua koskevia muutoksia (1:30, 2:11 ja 14, 4:6 ja 12:17) 10
1.2. Vesistön virkistyskäyttö (1:15 ja 19, 2:3, 4:2, 6:1, 7:3, 8:1, 2 ja 21) 11
1.3. Korvaukset ja velvoitteet (2:22, 22 b ja 28, 8:25, 10:27, 11:3 ja 8 sekä 12:11—13) 12
1.4. Vesiasioiden käsittelyn tehostaminen 16
1.4.1. Yleistä 16
1.4.2. Vesioikeuden ja vesilautakunnan välisen toimivallan uudelleen järjestäminen pienissä jätevesiasioissa ja menettelyn kehittäminen niissä (10:2—7, 19 ja 20) 16
1.4.3. Vesiasioiden käsittely vesioikeudessa (16:1, 5, 6, 11, 13, 18, 21, 23, 24, 25, 33 ja 34) 18
1.4.4. Katselmustoimitus (18:1—6,8,10, 11 ja 13 20
1.4.5. Ojitustoimitus (19:2, 4, 6, 7, 9 ja 10) 22
1.5. Vesilain tuomioistuin- ja muutoksenhakujärjestelmän kehittäminen 22
1.5.1. Yleistä 22
1.5.2. Vesituomioistuimien kehittäminen (15:2—4, 8, 9, 14—21 ja 23) 23
1.5.3. Vesilain muutoksenhakujärjestelmän uudistaminen 25
1.5.3.1. Yleistä 25
1.5.3.2. Muutoksenhaku vesioikeuden päätökseen (17:1—3) .. 25
1.5.3.3. Muutoksenhaku vesiylioikeuden päätökseen (17:4—12) 25
1.5.3.4. Erityisiä määräyksiä (17:13) 27
1.6. Muut muutosehdotukset (2:1, 6:9 ja 33, 12:16, 16:16 ja 27, 21:3, 6, 8 ja 9) 27

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset 29

3. Voimaantulo 29

LAKITEKSTIT 31

1. Laki vesilain muuttamisesta 31

LIITE 51

Rinnakkaistekstit 51

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

1.1. Nykyinen tilanne ja epäkohdat

Nykyinen vesilainsäädäntö koostuu huhtikuun 1 päivänä 1962 voimaan tulleesta vesilaista (264/61) sekä sen nojalla annetuista vesiasetuksesta (282/62) ja vesien suojelua koskevista ennakkotoimenpiteistä annetusta asetuksesta (283/62). Näitä täydentävät vesioikeuksien toimialueista ja sijaintipaikoista annettu asetus (22/62) sekä virkojen ja toimien perustamisesta vesiylioikeuteen ja vesioikeuksiin annettu asetus (26/62).

Kansainvälisten sopimusten johdosta laadittuja meren suojelua koskevia säännöksiä on viime aikoina annettu vesilaista erillisillä laeilla. Näihin kuuluvat laki meren pilaantumisen ehkäisemisestä (298/79) ja samanniminen asetus (185/81) sekä laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä (300/79) ja samanniminen asetus (746/83). Myös maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta on annettu laki (378/74) ja asetus (977/74).

Vesien käytön ja suojelun rahoitusta ja aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskevat muun muassa laki valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin (433/63), laki yhdyskuntien vesiensuojelutoimenpiteiden avustamisesta (608/73), laki teollisuudelle vesiensuojeluinvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista (609/73), laki jätevesimaksusta (610/73), laki vesien saastumisesta ammattikalastajille aiheutuneiden kalavahinkojen korvaamisesta (208/74) sekä laki öljysuojarahastosta (379/74).

Vesihallinto järjestettiin uudelleen vesihallinnosta annetulla lailla (18/70) ja asetuksella (396/70). Niiden mukaan vesihallinnon keskusvirastona on vesihallitus ja piirihallintoviranomaisina vesipiirit. Vesihallinnon organisaatiota on tarkistettu vuonna 1981 vesihallinnosta annetulla asetuksella (114/81), jolla kumottiin edellä mainittu vuoden 1970 asetus. Hallitus on antanut vesilain hyväksymisen jälkeen eduskunnalle vesilain muuttamisesta kuusitoista eri esitystä, joista kolmetoista on johtanut lainmuutokseen. Kaksi ensimmäistä hallituksen esitystä koskivat pääasiassa muutoksenhakumenettelyä (hall. es. 63/1961 vp. ja 112/1962 vp.). Esitykset eivät johtaneet lainmuutokseen. Vuoden 1963 valtiopäiville annettuun hallituksen esitykseen (hall. es. 65/1963 vp.) sisältynyt lakiehdotus hyväksyttiin ja lainmuutos (453/63) tuli voimaan lokakuun 15 päivänä 1963. Vuonna 1968 annettiin eduskunnalle esitys (hall. es. 44/1968 vp.) laiksi vesilain muuttamisesta ja laiksi eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annetun lain muuttamisesta. Esitys ei johtanut lainmuutokseen.

Vuoden 1970 valtiopäiville annettu hallituksen esitys (hall. es. 2/1970 vp.) sisälsi uudistettavana olleen vesihallinnon voimaantulon vuoksi tarpeelliset säännökset sekä vuonna 1968 annettuun hallituksen esitykseen sisältyneet säännökset eräin osin muutettuna. Lainmuutos (427/70) tuli voimaan heinäkuun 1 päivänä 1970. Vuonna 1976 hallitus antoi eduskunnalle esityksen (hall. es. 61/1976 vp.) vesilain uittoa koskevien säännösten muuttamisesta. Lakiehdotuksen tultua hyväksytyksi eduskunnassa kyseinen laki (649/76) annettiin 29 päivänä heinäkuuta 1976. Vuonna 1977 säädettiin laki vesilain 10 luvun 26 §:n (10:26) muuttamisesta (44/77), joka liittyy vesiensuojeluinvestointien ajoittamiseen suhdannekehityksen mukaan.

Vuonna 1978 annettiin eduskunnalle kaksi vesilain muuttamista tarkoittavaa esitystä (hall. es. 166 ja 239/1978 vp.). Lainmuutokset koskivat ylimääräisten insinöörineuvosten nimittämismahdollisuutta vesiylioikeuteen (854/78) sekä kansainvälisten sopimuksien ja niiden määräysten huomioon ottamista vesilain mukaisissa vesistön pilaamista koskevissa lupa-asiossa (299/79). Vuoden 1980 alusta lukien tulivat voimaan uudet säännökset muutoksenhausta hovioikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen. Hovioikeuden toisena muutoksenhakuasteena antama ratkaisu pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta on säädetty. Vesilain 21 luvun 6 §:ää täydennettiin uudella 3 momentilla, jotta vesiylioikeuden päätöksillä olisi vastaava täytäntöönpanokelpoisuus (1074/79). Lain-

muutos perustui hallituksen esitykseen (hall. es. 173/1979 vp.) vuoden 1979 valtiopäivillä.

Vuonna 1982 annettiin eduskunnalle kaksi vesilain muuttamista tarkoittavaa esitystä. Ensimmäinen (hall. es. 2/1982 vp.) koski vesilain 2 luvun 26 §:n niin sanotun työlupasäännöstön tarkistamista ja toinen (hall. es. 66/1982 vp.) vesilain 12 luvun 19 §:n tarkoittaman poikkeusjuoksutussäännöstön tarkistamista. Eduskunta hyväksyi molemmat lakiesitykset.

Eduskunta hyväksyi vuoden 1982 alussa uuden kalastuslain (286/82). Uudistuksen yhteydessä lisättiin vesilakiin uusi 2 luvun 22 a § (287/82), jonka mukaan vettä käyttävän laitoksen tulokanavaan tai vesijohtoon on asetettava välppäaita tai muu laite, joka estää kaloja joutumasta laitokseen. Säännös oli aiemmin kalastuslaissa (503/51). Lisäksi vesilain 2 luvun 3 §:n 1 momenttia muutettiin siten, että rakentamisen yleisenä edellytyksenä mainitaan myös kalakannan hävittämisen kielto.

Ilmansuojelulain (67/82) säätämisen yhteydessä lisättiin vesilain 1 luvun 19 §:ään uusi 4 momentti (69/82), jonka mukaan ilman pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan liittyvistä velvollisuuksista sekä ennakko- ja muista toimenpiteistä on säädetty erikseen. Säännöksellä rajataan vesi- ja ilmansuojeluviranomaisten toimivalta ilmansuojeluasioissa.

Vuonna 1983 annettiin eduskunnalle vesilain muuttamista koskeva esitys (hall. es. 103/1983 vp.), jonka tarkoituksena oli muuttaa vesilain 15 luvun säännöksiä siten, että vesioikeudet voivat toimia jaostoina siinäkin tapauksessa, että vesioikeudessa on kaksi tai useampia vakinaisia vesioikeustuomareita ja useampia kuin kaksi vakinaista vesioikeusinsinööriä. Eduskunta hyväksyi lakiesityksen vuoden 1983 loppupuolella. Lainmuutokseen liittyen vesiasetusta muutettiin vuoden 1984 alkupuolella (305/84).

Eduskunta hyväksyi vuoden 1984 alussa patoturvallisuuslain (413/84). Hyväksyttyyn lakiesitykseen (hall. es. 24/1983 vp.) sisältyi myös vesilain muutosehdotus. Vesilain 2 ja 21 luvun eräitä säännöksiä muutettiin padon kunnossapidon ja käytön viranomaisvalvonnan helpottamiseksi.

Vesilaki sisältää säännökset muun muassa vesien hyväksikäytöstä (vesistön rakentaminen, uitto, veden johtaminen nesteenä käytettäväksi, jäteveden vesistöön johtaminen jne.) sekä vesien käytön yleisistä rajoituksista. Vesien käyttöä rajoittavat muun muassa vesistön sulkemiskielto (1:12), muuttamiskielto (1:15) ja pilaamiskielto (1:19). Nämä kiellot ilmaisevat ne seuraukset, joita ei saa aiheuttaa ilman viranomaisen lupaa. Vesistön muuttamis- ja pilaamiskielloissa ei nimenomaisesti mainita kieltoa aiheuttaa haittaa vedenhankinnalle, luonnonkauneudelle tai virkistyskäytölle.

Valtaosa maamme virtaavista vesistöistämme on otettu voimatalouskäyttöön. Vielä rakentamattomien, arvokkaiden koskien katsotaan nykyään edustavan luonnontilaisina siksi merkittäviä yhteiskunnallisia arvoja, että niiden suojelua on pidettävä tavoittelemisen arvoisena. Energiatalouden tarpeiden kannalta näillä koskilla ei olisi mainittavaa merkitystä. Vesilain lupa- ja vesiensuojelusäännökset on tarkoitettu sovellettaviksi ensisijaisesti tapauskohtaisessa lupaharkinnassa. Vesilain säännökset eivät siten ole tarkoituksenmukaisia ja riittäviä päätettäessä koskiensuojeluohjelman toteuttamiskeinoista. Koskien suojelun säätelemiseksi olisi tarkoituksenmukaista säätää erillinen laki. Tällaisella lailla on toteutettu äskettäin Ounasjoen erityissuojelu (703/83). Säädettävän erillislain ja vesilain yhteensovittamiseksi vesilakia tulisi täydentää.

Pohjavesien suojelemista koskevat säännökset eivät ole vesilaissa riittävän kattavia. Vesilain 1 luvun 18 ja 22 §:ssä ei oteta huomioon riittävästi maanomistajan omalla alueella olevia pohjavesiä. Myöskään kalastuksen etuja ei kaikissa vesilain nykyisissä säännöksissä ole riittävästi otettu huomioon. Vesituomioistuimissa ja katselmustoimituksissa ei ole riittävästi luonnontalouden asiantuntemusta.

Vesilain kalanhoitovelvoitteita koskevat perussäännökset (2:22) eivät enää vastaa nykyajan tavoitteita. Samoin on ilmennyt tarvetta täydentää vesilain 11 luvun 3 §:ssä olevaa korvattavien etuuksien luetteloa. Luetteloon ei sisälly maininta ammattimaisen kalastuksen estymisestä aiheutuvien vahinkojen, haittojen ja muiden edunmenetysten korvaamisesta, jos kalastus tapahtuu yleisoikeuden perusteella.

Vesiasioiden käsittelyn hitaus on koettu keskeiseksi ongelmaksi. Vesilain osalta käsittelyn hitauteen vaikuttaa muun muassa vesilain mutkikas muutoksenhakujärjestelmä. Vesilain kaksijakoisen muutoksenhakujärjestelmän takia laajoihin vesiasioihin liittyvien korvauskysymysten käsittely on usein kohtuuttomasti viivästynyt.

1.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hyväksyessään vuonna 1970 vesihallinnon uudelleen järjestämisestä johtuneet vesilain muutokset eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin vesilain kokonaistarkistuksen aikaansaamiseksi. Valtioneuvosto asetti vuonna 1971 komitean, jonka tuli muun muassa tarkistaa vesiasiain käsittelyä koskevat säännökset, tutkia, mitkä lainsäädännölliset ja hallinnolliset toimenpiteet ovat tarpeen vesitaloussuunnitelmien vahvistamiseksi sekä tarkistaa ja täydentää jätevesien johtamista ja käsittelyä koskevat säännökset tehokkaan vesiensuojelun vaatimuksia vastaavaksi. Komitea, joka otti nimekseen vesilain tarkistamiskomitea, jätti mietintönsä valtioneuvostolle 15 päivänä tammikuuta 1973 (komiteanmietintö 1972:B 134).

Komitea totesi vesiasioiden käsittelyn tehostamisen olevan mahdollista useiden eri vaihtoehtojen mukaan. Komitea laati kaksi vaihtoehtoista luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesilain, laiksi eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annetun lain ja laiksi rakennuslain muuttamisesta. Lisäksi komitea laati luonnoksen asetukseksi vesiasetuksen muuttamisesta ja asetukseksi vesiensuojelua koskevista ennakkotoimenpiteistä.

Mietintö sisälsi ehdotuksia vesien käytön suunnittelusta, vesien suojelusta, vesistön virkistyskäytöstä, korvauksista ja velvoitteista, käsittelymenettelyn tehostamisesta, asiantuntemuksen lisäämisestä vesiasioiden käsittelyssä, muutoksenhausta sekä eräistä muista kysymyksistä.

Komitean laatimat vaihtoehtoiset ehdotukset koskivat lupa- ja muutoksenhakumenettelyä.

Muilta osin komitean esittämät vaihtoehdot, eräitä muodollisia eroavuuksia lukuunottamatta, eivät poikenneet toisistaan. Komitean 16 jäsenestä 12 esitti eriävän mielipiteensä.

Oikeusministeriö pyysi 16 päivänä helmikuuta 1973 päivätyllä kirjeellään 81 eri virastolta, laitokselta ja yhteisöltä lausunnot mietinnöstä. Tiivistelmä annetuista lausunnoista on julkaistu oikeusministeriön lainsäädäntöosaston julkaisuna (19/1973).

Tämän jälkeen valmistelutyötä jatkettiin oikeusministeriön asettamassa suppeassa virkamiestyöryhmässä. Työryhmän laatimasta esitysluonnoksesta antoivat syksyllä 1977 lausuntonsa maa- ja metsätalousministeriö, vesiasiain neuvottelukunta, vesihallitus, metsähallitus, Suomen Kaupunkiliitto, Suomen Kunnallisliitto, Teollisuuden Keskusliitto, Suomen Voimalaitosyhdistys sekä Pohjolan Voima Oy.

Valtioneuvosto päätti 15 päivänä kesäkuuta 1978 pyytää esitysluonnoksesta vielä laintarkastuskunnan lausunnon. Laintarkastuskunnan laaja lausunto valmistui 15 päivänä joulukuuta 1980. Oikeusministeriö asetti 27 päivänä maaliskuuta 1981 suppeahkon virkamiestyöryhmän, joka sai tehtäväkseen laatia vesilain muuttamista tarkoittavan esitysehdotuksen jo aikaansaadun laajan valmisteluaineiston pohjalta. Työryhmä sai työnsä päätökseen saman vuoden lokakuun loppuun mennessä. Työryhmän vesilain tuomioistuin- ja muutoksenhakujärjestelmää koskevasta ehdotuksesta pyydettiin vielä lausunnot 21 eri virastolta, laitokselta ja yhteisöltä. Annetuissa lausunnoissa esitettyjä näkökohtia on käytetty hyväksi esitystä laadittaessa.

Marraskuussa 1983 hallitus päätti pyytää esitysehdotuksesta lausunnon ympäristöministeriöltä, joka oli aloittanut toimintansa saman vuoden lokakuun alussa. Ympäristöministeriön lausunnon sekä ympäristöministeriön ja oikeusministeriön välillä käytyjen neuvottelujen perusteella lakiehdotukseen on tehty eräitä tarkistuksia ja lisäyksiä.

2. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan vesilain muutoksenhakujärjestelmää yksinkertaistettaisiin siten, että vesiylioikeudesta tulisi itsenäinen ylioikeus kaikkia vesiasioita varten. Vesiylioikeus olisi yleensä viimeinen muutoksenhakuaste. Sen päätöksistä voitaisiin valittaa ainoastaan valitusluvan perusteella joko korkeimpaan hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus saisi käsiteltäväkseen myös hakemusasioihin liittyvät korvauskysymykset.

Vesiylioikeuden tehtävien laajentuessa tarvitaan sinne tässä vaiheessa lisävoimavaroja yhden uuden jaoston verran. Vesiylioikeudessa on tällä hetkellä kolme jaostoa. Uusien virkojen aiheuttamat palkkausmenot olisivat noin 900 000 markkaa vuodessa ja niihin sisältyy luonnontalouden asiantuntemuksen lisääminen vesiylioikeuteen. Vesiylioikeuden ja Vaasan hovioikeuden välillä tulisi mahdollisuuksien mukaan ylläpitää määrät-

tyjä yhteisiä toimintoja. Tällaisten järjestelyjen ansiosta arvioidaan saavutettavan kustannussäästöä hieman alle 200 000 markkaa vuodessa. Näin ollen vesiylioikeuden uusien virkojen aiheuttamat palkkausmenot olisivat hieman yli 700 000 markkaa vuodessa.

Uudistuksen totetumisen myötä korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeden voimavaroja saatetaan säästää muiden asioiden käsittelyyn.

Luonnontalouden asiantuntemuksen lisääminen vesioikeuksiin aiheuttaa tässä vaiheessa noin 300 000 markan vuotuiset palkkausmenot.

3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Oikeusministeriössä on valmisteltu vesilain 18 ja 21 luvun katselmuskustannuksia koskevien säännösten muuttamista tarkoittava esitysehdotus. Ehdotus pohjautuu maa- ja metsätalousministeriön asettaman katselmuskustannustoimikunnan mietintöön (komiteanmietintö 1982:59). Kun katselmuskuntannuksia koskeva vesilain 18 ja 21 lukujen muuttamista tarkoittava esitys annetaan eduskunnalle, tulisi siinä ottaa huomioon tässä esityksessä vesilain 18 lukuun ehdotetut muutokset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki vesilain muuttamisesta

1.1. Vesiensuojelu

1.1.1. Yleistä

Vesilain vesiensuojelujärjestelmässä on keskeinen merkitys lain 1 luvun 15 §:ssä säädetyllä vesistön muuttamiskiellolla ja saman luvun 19 §:ssä säädetyllä vesistön pilaamiskiellolla. Kiellot eivät ole ehdottomia. Ne vain määrittelevät luvanvaraisen toiminnan rajan. Vesioikeus voi myöntää luvan kiellosta poikkeamiseen laissa säädetyin edellytyksin.

Raja, jota ei vesioikeuden luvallakaan saa ylittää, säädetään vesilain 2 luvun 5 §:ssä. Sen mukaan lupaa rakentamiseen ei saa myöntää, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa, aiheuttaa huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutustai elinkeino-oloja. Vesilain 10 luvun 24 §:n mukaan sanottu kielto koskee myös jäteveden tai muun pilaavan aineen vesistöön päästämistä. Useissa muissakin vesilain luvuissa, joissa säädetään luvan myöntämisen edellytyksistä, viitataan 2 luvun 5 §:n säännökseen.

Kuten koko vesilaki, heijastavat myös edellä mainitut säännökset pääasiassa 1950-luvun tavoitteita ja oloja. Jo vesilakia säädettäessä tiedettiin, että etenkin vesiensuojelua koskevat säännökset saattaisivat pian joutua uudelleen arvioitaviksi.

Vesiensuojelun kannalta vesistön pilaamis- ja muuttamiskiellot eivät kata kaikkia tapauksia, vaan kieltojen tunnusmerkistöjen väliin jää aukko, joka tulisi poistaa. Tältä osin esityksen tarkoituksena on tehostaa vesiensuojelunäkökohtien ottamista huomioon erityisesti ojitus- ja järjestelyhankkeissa. Myös pohjavesien suojelua koskeva vesilain säännöstö kaipaa tarkistuksia. Vesiensuojelua koskevien säännösten muuttamista perustellaan seuraavassa erikseen luvan myöntämiseen liittyvien kysymyksien, pohjaveden suojelua ja vesihuoltoa sekä eräiden muiden vesiensuojelua koskevien muutosten osalta.

1.1.2. Vesien käytön rajoitukset (1:15 ja 19 sekä 2:3 ja 5)

1:15. Vesilain 1 luvun 15 §:n 1 momentissa on säännelty vesistön muuttamiskielto. Kiellettyjä toimenpiteitä pykälän 1 momentissa lueteltaessa ei nimenomaan mainita toimenpiteitä, jotka vahingollisesti muuttavat luontoa taikka vähentävät vesistöön liittyviä ympäristöarvoja tai sen käyttömahdollisuutta vedenhankintaan tai virkistyskäyttöön taikka joista aiheutuu vaaraa terveydelle. Voimassa olevan säännöstön on tosin katsottava tarkoittavan näidenkin etujen turvaamista, mutta niiden mainitsemista tässä lainkoh-

dassa on pidettävä tarpeellisena jo selvyyssyistä. Vesiluonnolla ymmärretään vesistöä biologisena, kemiallisena ja fysikaalisena kokonaisuutena sekä sen toiminnalla kaikkia niitä vuorovaikutussuhteita ja -mekanismeja, jotka pitävät yllä luonnon tasapainoa. Käsite vastaa siten luonnontieteessä käytettävää vesiekosysteemi-sanaa, joskin vesiluonto kattaa myös vesialueen maisemallisena tekijänä.

Toimenpide saattaa aiheuttaa vesistössä sellaisia haitallisia seurauksia, että sitä ei voida lukea selvästi vesistön muuttamiskiellon enempää kuin pilaamiskiellonkaan piiriin. Eräät vesistön rakentamishankkeet eivät vesistön muuttamiskieltosäännöksessä tarkoitetulla tavalla muuta uomaa, veden korkeutta tai vedenjuoksua, mutta ne saattavat veden tai pohjan laatua huonontamalla muulla tavoin vaikuttaa vesistön tilaan. Kun vesistön pilaamiskielto taas edellyttää vahingollisten seurauksien syntyvän jäteaineen päästämisestä, voi toimenpide jäädä kummankin kiellon ulkopuolelle, ja se voitaisiin siis toteuttaa ilman vesioikeuden lupaa. Käytännössä tämänkaltaisia tilanteita syntynee harvoin ja aukon laajuus riippuu myös kieltosäännösten tulkinnasta rajatapauksissa. Sellaisissa tapauksissa, joissa hanke sisältää selvästi erilaisia toimenpiteitä, on kuitenkin toimenpidettä arvosteltava sitä koskevien säännösten mukaisesti, vaikka lupahakemus koskisi hanketta kokonaisuudessaan ja siitä annettaisiin vain yksi lupapäätös. Tällaisesta esimerkkinä voidaan mainita kalanviljelylaitoksen perustamista koskeva hakemus, jossa on erotettavissa muun muassa veden ottamista vesistöstä koskeva sekä jäteveden johtamista vesistöön koskeva toimenpide. Niinikään ojitus voi täyttää sekä vesistön muuttamis- että pilaamiskiellon tunnusmerkit.

Hallituksen mielestä vesistön muuttamis- ja pilaamiskieltojen välisen suhteen selventämiseksi ja kieltojärjestelmän kattavuuden takaamiseksi olisi muuttamiskieltoa laajennettava siten, että kiellon piiriin kuuluu myös toimenpide, josta voi johtua tässä lainkohdassa mainitun vahingollisen seuraamuksen aiheuttava vesistön veden tai pohjan laadun muutos, jollei kysymys ole vesilain 1 luvun 19 §:ssä mainitun pilaamiskiellon vastaisesta menettelystä. Vesistön muuttamiskiellon alaisiksi eli luvanvaraisiksi tulisivat siten esimerkiksi ojitus- ja järjestelyhankkeista aiheutuvat sellaiset veden laatuun haitallisesti vaikuttavat seuraukset, joita vesistön pilaamiskielto ei tarkoittaisi. Asiasta säädettäisiin 1 luvun 15 §:n uudessa 2 momentissa, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Kyseisen pykälän osalta viitataan lisäksi jäljempänä jaksossa 1.2. sanottuun.

1:19 ja 2:3. Vesilain 1 luvun 19 §:n 1 momentissa on säännelty vesistön pilaamiskielto. Toimenpiteeseen, joka aiheuttaa vesistön pilaantumista, ei saa ryhtyä ilman vesioikeuden lupaa. Kuten vesistön muuttamiskieltoa koskevaa säännöstä, ehdotetaan myös kyseistä säännöstä täydennettäväksi eräillä merkityksellisinä pidettävillä eduilla. Vesistöihin liittyvät ympäristön viihtyisyys, virkistyskäyttö ja kulttuuriarvot lisättäisiin säännöksiin suojeltavina etuina. Vaikka pilaamiskiellon on jo nykyisin katsottava kattavan nämäkin arvot, niiden nimenomaisella mainitsemisella tahdotaan tähdentää niiden merkitystä vesiasiain käsittelyssä.

Helsingin sopimuksen mukaisesti luetteloon on otettu myös energian päästäminen vesistöön.

Rakentamistapaa koskevaan 2 luvun 3 §:ään on tehty vastaavat muutokset. Kumpaankin pykälään on lisäksi tehty sanonnallisia korjauksia.

Kyseisten pykälien osalta lisäksi viitataan jäljempänä jaksossa 1.2. sanottuun.

2:5. Vesilain 2 luvun 5 §:ssä säädetään ne tapaukset, joissa vesistöön kohdistuvaa toimenpidettä ei saada toteuttaa edes luvan nojalla. Lupaa ei saa myöntää hankkeeseen, jos se vaarantaa yleistä terveydentilaa, aiheuttaa huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Jotta ekologiset näkökohdat tulisivat huomioon otetuiksi myös harkittaessa voidaanko lupa rakentamiseen myöntää, ehdotetaan pykälään otettavaksi maininta vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollisesta muuttumisesta. Ehdotetulla muutoksella ei tarkoiteta laajentaa olennaisesti luvanmyöntämiskiellon alaa, vaan kiinnittää harkinnassa huomiota luonnon toimintamekanismeihin. Lupaa ei saisi myöntää silloin, kun hankkeesta aiheutuisi huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Tällainen tilanne saattaisi syntyä esimerkiksi silloin, kun vesissä elävä kasvillisuus ja eläimistö tuhoutuisi niin, ettei kalakantoja pystyttäisi erityisin toimenpiteinkään elvyttämään. Useissa ulkomaisissa laeissa on otettu huomioon myös luonnon toimintamekanismien säilyttäminen.

Rakentamattomien, arvokkaiden koskien suojelemiseksi ympäristöministeriössä valmistellaan koskiensuojelulakia, jonka tarkoituksena on saada suojelluiksi luonnonsuojelun kannalta merkittävät kosket ja estää voimalaitoksen rakentamisen

aiheuttama suojeltavan kosken luonnonolosuhteiden tai vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollinen muuttaminen. Koskiensuojelulain säännökset voimalaitoksen rakentamisen kieltämisestä merkitsisivät vesilain soveltamisalan supistamista, koska vesioikeus ei voisi myöntää voimalaitoksen rakentamiseen lupaa koskiensuojelulaissa tarkoitettuun koskeen. Tästä syystä vesilain 2 luvun 5 §:ään ehdotetaan lisättäväksi viittaussäännöksenä uusi 2 momentti.

Koskien suojelun laajuudesta, suojelun edellytyksistä sekä vesivoiman käytön estymisestä mahdollisesti aiheutuvasta korvausvelvollisuudesta on tarkoitus säätää annettavassa erillisessä laissa, jonka säätämisjärjestys määräytyy sen sisällön mukaan. Vesilain 2 luvun 5 §:ään lisättävällä viittaussäännöksellä ei siten ole vaikutusta enempää vesilain kuin annettavan erillislainkaan säätämisjärjestykseen.

1.1.3. Luvan myöntäminen jäteveden päästämiseen (10:24, 24 a, 24 b, 25, 25 a, 26 ja 30)

10:24. Lainkohdassa on eräs vesilain keskeisimmistä säännöksistä. Jätevesiasiat ovat merkittävin ryhmä laajoja vesiasioita vesistöön rakentamisen tultua jo pääosin suoritetuksi. Pykälän 1 momentissa säännellään luvan myöntämisestä jäteveden johtamiseen vesistöön tai muuhun toimenpiteeseen, joka 1 luvun 19 ja 20 §:n mukaan ilman vesioikeuden lupaa on kielletty. Ehdoton luvanmyöntämiskielto on puolestaan vesilain 2 luvun 5 §:ssä.

Voimassa olevaa 10 luvun 24 §:n säännöstä on arvosteltu muun muassa sillä perusteella, että se ei edellytä luvan myöntämistä harkittaessa otettavaksi riittävästi huomioon niitä seurauksia, joita luvan myöntämisestä saattaa aiheutua yleiseltä kannalta katsoen. Etuvertailua suoritettaessa on ehdotuksen mukaan erityisesti otettava huomioon hakemuksessa tarkoitetun toiminnan sekä toimenpiteestä aiheutuvan haitan merkitys yleiseltä kannalta katsottuna.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan poistettavaksi, koska 10 lukuun ehdotetaan otettavaksi lupaehtoja koskeva uusi 24 a §. Pykälän toiseksi momentiksi ehdotetaan otettavaksi viittaussäännös ehdotonta luvanmyöntämiskieltoa koskevaan säännöstöön. Tällöin viitataan 2 luvun 5 §:ään sekä kansainvälisten sopimusten määräyksiin.

10:24 a ja 10:26. Voimassa olevan 10 luvun 24 §:n 2 momentin mukaan vesioikeus voi määrätä niistä toimenpiteistä, joita luvan saajan on suoritettava haitan ja vahingon vähentämiseksi. Säännös ei nykyisellään riittävästi kuvaa niitä erilaisia velvoitteita, joita lupapäätökseen sen ehtoina voidaan sisällyttää. Tästä syystä ehdotetaan 10 lukuun lisättäväksi uusi 24 a §. Säännöksessä on pyritty eri tyyppiset velvoitteet jakamaan ryhmiin.

Lupapäätöksessä voitaisiin määrätä ensinnäkin jäteveden tai muun vesistöön johdettavan aineen määrästä ja koostumuksesta sekä siitä, miten ainetta päästetään vesistöön. Viimeksi mainitut määräykset voisivat koskea esimerkiksi päästettävien jätevesien purkupaikkaa. Kaikkia edellä tarkoitettuja määräyksiä kutsuttaisiin päästömääräyksiksi.

Lupapäätöksessä voitaisiin edelleen määrätä, minkälaisia suoja- ja puhdistuslaitteita on tehtävä tai mihin muihin toimenpiteisiin luvansaajan on ryhdyttävä vesistön pilaantumisen vähentämiseksi (toimenpidevelvoite). Laitemääräyksillä pyritään pääasiassa puhdistamaan jo syntynyttä jätevettä. Laitemääräyksiä on kuitenkin pidettävä toissijaisina päästömääräyksiin nähden ja niitä on tarpeen käyttää vain silloin, kun päästömääräysten ei yksinään katsota riittävästi turvaavan vesistön tilaa.

Jätevesien johtamista koskevissa hakemusasioissa on oikeuskäytännössä määrätty suoritettavaksi kalakannan suojaamiseksi toimenpiteitä, vaikka näitä koskeva säännös onkin ollut vesilain 2 luvussa. Tämän käytännön varmistamiseksi ehdotetaan pykälään maininta myös kalanhoitovelvoitteesta ja kalanhoitomaksusta. Samoin on luvan hakija velvoitettu tarkkailemaan päästöä sekä sen vaikutuksia vesistöön. Myös tästä ehdotetaan pykälään otettavaksi maininta (tarkkailuvelvoite). Pykälässä lueteltujen ehtojen lisäksi luvassa voidaan määrätä suoritettavaksi korvauksia ja vesiensuojelumaksu, milloin niiden määräämiseen ovat olemassa lain mukaiset edellytykset.

Nykyisessä 10 luvun 26 §:ssä oleva viittaus saman luvun 24 §:ään on lisättäväksi ehdotetun uuden 24 a §:n johdosta tarkistettava.

10:24 b. Vesilaissa ei ole säädetty lupien voimassaoloajasta. Pääsääntönä vesilain järjestelmässä ovat voimassaololtaan rajoittamattomat, toistaiseksi myönnetyt luvat. Jäteveden johtamista vesistöön koskevien lupien voimassaolon rajoittaminen tavalla taikka toisella on kuitenkin välttämätöntä, koska aina ei voida luotettavasti todeta, minkä laatuisia ja laajuisia vaikutuksia jätevesillä ajanmittaan on vesistössä. Tämän lisäksi teknistaloudelliset mahdollisuudet kuormituksen vähen-

tämiseen kasvavat kehityksen myötä. Tämän vuoksi jätevesilupia on myönnetty määräaikaisina. Laittoman tilan estämiseksi määräaikaisia lupia on myönnetty myös sikäli liukuvina, että luvan voimassaoloaika on kytketty uudesta hakemuksesta annettavan päätöksen lainvoimaiseksi tulemisen ajankohtaan. Viime aikoina oikeuskäytännössä on annettu myös sellaisia ratkaisuja, joissa lupa on myönnetty toistaiseksi, mutta luvansaaja on velvoitettu määrätyn ajan kuluttua tekemään vesioikeudelle uuden hakemuksen tiettyjen lupaehtojen tarkistamiseksi.

Jätevesiasioissa lupamenettelyn joustavuutta tulisi lisätä heikentämättä kuitenkaan vesiensuojelun toteuttamismahdollisuuksia ja oikeusturvaa. Uusimman oikeuskäytännön mukaisesti ehdotetaan, että sekä määräaikaisiin että toistaiseksi myönnettäviin lupiin tulisi pääsääntöisesti sisällyttää tarkistusvelvoite. Tavoitteena on, että lupapäätöksessä määrätyt vesiensuojelun kannalta keskeiset lupaehdot olisi saatettava määrätyn ajan kuluttua uudelleen vesioikeudessa arvioitaviksi. Lupa-asian saattaminen koko laajuudessaan vesioikeuteen ei sen sijaan yleensä olisi tarpeellista, joten järjestely jouduttaisi vesioikeuskäsittelyä.

Lupa voitaisiin myöntää määräajaksi tai toistaiseksi. Ehdotuksen mukaan lupapäätöksessä tulisi määrätä, mihin mennessä uusi hakemus on tehtävä tämän luvun 24 a §:ssä tarkoitettujen ehtojen tarkistamiseksi, jollei tällaista määräysta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana esimerkiksi siitä syystä, että toiminta on tarkoitus lopettaa määräajan päätyttyä. Luvassa tulisi myös määrätä, mitkä selvitykset on uutta hakemusta tehtäessä esitettävä. Lupa-aikaa harkittaessa olisi otettava huomioon se tieto ja kokemus, mikä tietynlaisen hankkeen vesistövaikutuksista on olemassa. Tarkistusvelvoite asettamalla olisi mahdollista myöntää luvat yleensä toistaiseksi ja määräaikaiset luvat nykyistä pitemmäksi ajaksi.

Jätevesiluvan ehtojen tarkistaminen olisi mahdollista myös tämän luvun 25 §:ssä mainituissa tapauksissa. Toiminnan olennaisesti laajentuessa tai muuttuessa luvansaaja voi myös joutua hakemaan uutta lupaa.

Jätevesilupapäätöksiin liitettävän tarkistusvelvoitteen täyttämistä on pidettävä hyvin tärkeänä. Sen vuoksi tarkistusvelvoitteen täyttämisen takeeksi ehdotetaan asetettavaksi luvan raukeamisen uhka.

10:25. Pykälässä määritellään ne tilanteet,joissa voidaan puuttua lainvoimaiseen lupapäätökseen. Edellä mainitun 10 luvun 24 b §:n säännösten täydentämiseksi tarvitaan mahdollisuus tiettyjen edellytysten vallitessa puuttua lainvoimaiseen lupapäätökseen. Voimassa olevan lain mukaan tällainen puuttuminen on mahdollista vain, jos jäteveden johtamisesta aiheutuu vesistössä huomattavaa pilaantumista.

Muutosehdotuksen tarkoituksena on täsmentää ja osittain myös helpottaa lupaehtojen tarkistamisen edellytyksiä. Huomattavan pilaantumisen sijasta lupaehtojen tarkistamiseen oikeuttaa ehdotuksen mukaan jo sitä lievempi merkittävä vesistön tilaa heikentävä olosuhteiden muutos. Tarkistaminen voisi tulla kysymykseen myös, jos luvan myöntämisen edellytyksiin tai luvan ehtoihin vaikuttavat olosuhteet muutoin ovat olennaisesti muuttuneet. Olosuhteiden muutos voi johtua paitsi vesistön tilan kehityksestä myös taloudellisten mahdollisuuksien sekä vesistön tilaa koskevien tavoitteiden muuttumisesta.

Ehtoja tiukennettaessa sovellettaisiin 10 luvun 24, 24 a ja 24 b §:n säännöksiä. Lupa voitaisiin myös lakkauttaa, milloin siinä tarkoitetusta toiminnasta aiheutuu tai tulisi toiminnan jatkuessa aiheutumaan vesistössä huomattavaa pilaantumista.

10:25 a. Pykälässä ehdotetaan säänneltäväksi tilanne, jossa jäteveden tai muun aineen vesistöön päästäminen, johon ei ole ollut tarpeen hakea 10 luvun 24 §:n mukaista lupaa, myöhemmin tulee luvanvaraiseksi muusta syystä kuin itse toiminnassa tapahtuneen muutoksen johdosta. Toimintaa saataisiin tällöin jatkaa, kunnes lupaasia on vesioikeudessa ratkaistu, mikäli lupaa haetaan viipymättä aiheen siihen ilmaannuttua eikä vesioikeus asianomaisen viranomaisen tai haittaa kärsivän vaatimuksesta sitä kiellä tai rajoita.

10:30. Käytännössä on osoittautunut vaikeaksi saada jäteveden puhdistamoa varten alue sellaisesta paikasta, johon puhdistamon sijoittaminen olisi viemäröinnin ja jäteveden purkupaikan kannalta edullisinta. Jätevesien aiheuttamien haittojen vähentämisessä on purkupaikan valinnalla huomattava merkitys. Sopivan purkupaikan käyttämistä voi vaikeuttaa se, että jätevesien puhdistamoa varten ei ole käytettävissä aluetta, joka viemäröintikustannusten kannalta olisi kohtuullinen. Tämän vuoksi ehdotetaan vesilain 10 lukuun lisättäväksi uusi 30 §, jonka mukaan jäteveden puhdistamon rakentamaan velvoitetulle hakijalle voidaan yleisen edun sitä vaatiessa myöntää oikeus puhdistamoa varten tarpeellisen alueen käyttämiseen tai lunastamiseen. Ennen kuin käyttö- tai lunastusoikeus voitaisiin myöntää, hakijan yleensä olisi hankkimallaan terveyslauta-

kunnan ja rakennuslautakunnan lausunnolla osoitettava, ettei jäteveden puhdistamon sijoittamiselle alueelle olisi estettä. Vahinko, haitta ja muu edunmenetys, joka johtuu oikeudesta käyttää tai lunastaa edellä tarkoitettua omaisuutta, on korvattava.

1.1.4. Pohjaveden suojelu (1:18 ja 22 sekä 9:15)

1:18 ja 1:22. Pohjaveden säilyttäminen kelvollisena on vesiensuojelun ja vesihuollon toteuttamisen keskeinen edellytys. Yhdyskuntien vedenhankinta edellyttää riittäviä vesivaroja, minkä lisäksi raakaveden tulee jatkuvasti olla laadullisesti korkeatasoista. Vesilain 1 luvun 18 §:ssä säädetään pohjaveden muuttamiskiellosta ja 1 luvun 22 §:ssä pohjaveden pilaamiskiellosta. Näitä kieltoja tulisi edelleen tehostaa, jotta etenkin yhdyskuntien vedenhankinnan tarpeet voitaisiin ottaa huomioon nykyistä paremmin.

Pohjaveden muuttamiskiellon ja pilaamiskiellon välisen rajan selventäminen on hallituksen mielestä tarpeen suorittaa samalla tavoin kuin 1 luvun 15 §:n ja 1 luvun 19 §:n osalta on ehdotettu. Rajaa selvennettäisiin 1 luvun 18 §:n 1 momenttiin tehtävällä muutoksella. Pohjaveden muuttamiskieltoa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että kiellon piiriin kuuluisi maankamaran ainesten ottaminen ja muu toimenpide, josta aiheutuisi pohjaveden pilaantumista.Toimenpiteen laatu määräisi edelleen pääsääntöisesti kieltojen välisen rajan.

Sekä pohjaveden muuttamiskieltoa että pohjaveden pilaamiskieltoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne koskisivat myös toimenpiteen suorittajan omalla kiinteistöllä olevaa tärkeää pohjavesiesiintymää. Kiinteistön omistajan mahdollisuus käyttää omaa maataan voisi siten olla luvanvaraista sillä perusteella, että hänellä on tärkeänä pidettävä pohjavesiesiintymä. Yhdyskuntien vedenhankinnan tarpeiden huomioon ottamiseksi muutosehdotus on tarpeellinen. Pohjavesiesiintymän tärkeyttä arvioitaessa huomiota tulee kiinnittää esiintymän antoisuuden ohella myös sen merkitykseen paikkakunnan vedenhankinnalle.

9:15. Pykälässä viitataan vesilain 9 luvussa tarkoitetun luvan hakemisesta, lupapäätökseen otettavista määräyksistä ja päätöksen voimassaoloajasta sekä myöhemmin ilmenevän vahingon korvaamisesta soveltuvin osin vesistön rakentamista koskeviin säännöksiin. Vesilain 9 luvun 15 §:ssä ei kuitenkaan suoranaisesti viitata niihin vesilain 2 luvun säännöksiin, jotka koskevat lupaehtojen muuttamista. Tulkintavaikeuksien poistamiseksi ehdotetaan lainkohtaan otettavaksi uusi 2 momentti. Momentti vastaisi sisällöltään 2 luvun 28 §:ää, mutta poikkeaisi siitä siinä, että lupa voitaisiin lakkauttaakin, jos sen hyväksikäytöstä johtuva haitta on huomattava. Jos määräys luvan ehtojen muuttamisesta tai lakkauttamisesta annettaisiin 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun seurauksen välttämiseksi, siitä ei määrättäisi suoritettavaksi korvausta.

1.1.5. Muita vesiensuojelua koskevia muutoksia (1:30, 2:11 ja 14, 4:6 ja 12:17)

1:30. Pykälässä säädetään oikeudesta poistaa vesistössä olevia luonnollisia esteitä. Tämä yleiskäyttöoikeus koskee esimerkiksi lietteen tai matalikon poistamista myös toisen vesialueelta. Valvonnan vuoksi tällaisen työn aloittamisesta ja suorittamisesta tulisi ehdotuksen mukaan silloin, kun toimenpide ei ole merkitykseltään vähäinen, ennalta ilmoittaa vesialueen omistajan ohella myös vesipiirin vesitoimistolle tai vesilautakunnalle. Tarkemmat säännökset ennakkoilmoituksesta annettaisiin asetuksella. Pykälän sanamuotoa on myös hiukan täsmennetty.

Vesilain 4 luvun 6 §:ään ehdotettavan muutoksen johdosta ehdotetaan 2 momentissa olevaa viittausta sanottuun säännökseen tarkistettavaksi.

2:11. Pykälässä säädetään rakentamisesta saatavan hyödyn ja haitan arvioimisperusteista vesioikeudellisessa etuvertailussa. Lainkohdan 3 momentissa on sekä hyötyä että edunmenetystä koskevaa arviointia täydentävä säännös niitä tapauksia varten, joissa raha-arvo on vaikeasti määritettävissä tai menetettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä.

Pykälän 3 momentti on varsin tulkinnanvarainen ja voi johtaa painotuksiin, joita sillä ei ole tarkoitettu. Yrityksen ja menetettävän edun merkitystä on arvioitava ennen kaikkea yleiseltä kannalta. Lainkohdan mukaan tässä arviossa on kiinnitettävä huomiota myös toimenpiteen välttämättömyyteen veden ja vesistön tarjoamien etujen saamiseksi hyödylliseen käyttöön. Kun vesilain 2 luvun 3 §:ssä on säädetty, että hanketta yleiseltä kannalta arvioitaessa painoa on pantava myös yrityksen vaihtoehtoisten ja vähemmän haitallisten toteuttamistapojen selvittämiselle, säännöksen loppuosaa ei voida pitää tarpeellisena. Se voi päinvastoin vesistön eri käyttömuotojen keskinäisissä painotuksissa tapahtuneet muutokset

huomioon ottaen johtaa virheellisiin tulkintoihin. Tämän vuoksi ehdotetaan momentin loppuosassa oleva lausuma poistettavaksi.

2:14. Pykälässä on säädetty muun muassa siitä, että rakennushankkeissa vedenkorkeuden ja vedenjuoksun tarkkailemiseksi on annettava määräykset. Tarkkailua koskevia säännöksiä ehdotetaan myös jätevesihankkeiden osalta 10 lukuun. Hydrologisen tarkkailun lisäksi rakentamisen tarkkailua koskevia säännöksiä ei vesilaissa ole. Rakentamisluvan mukaisen rakentamisen tarkkailua on myös pidettävä tarpeellisena eräissä tapauksissa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että luvan saaja voitaisiin tarvittaessa velvoittaa tarkkailemaan rakentamista ja sen vaikutuksia vesistössä.

4:6. Vesistön pohjasta otetun kiinteän aineen (ruoppausmassa) sijoittamista koskevaa lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaisi paremmin ympäristön suojelulle ja viihtyisyydelle nykyisin asetettavia vaatimuksia. Kansainvälisistä sopimuksista johtuvasta luvanhakuvelvollisuudesta ehdotetaan myös otettavaksi maininta. Helsingin sopimuksen mukaan ruoppausmassan sijoittamiseen merialueelle sisäisten alueevesien ulkopuolelle tarvitaan kansallisen viranomaisen lupa.

12:17. Vesilain 12 luvun 17 §:ssä säädetään muun muassa räjäytystyön suorittamisesta eräissä tapauksissa. Valvonnan helpottamiseksi ehdotetaan, että räjäytyksestä on ilmoitettava myös vesipiirin vesitoimistolle.

1.2. Vesistön virkistyskäyttö (1:15 ja 19, 2:3, 4:2, 6:1, 7:3, 8:1, 2 ja 21)

Yleistä. Vesistöjen virkistyskäytöstä on tullut yhä merkittävämpi vesien käyttömuoto. Vesistöjä käytetään uintiin, veneilyyn, virkistyskalastukseen, ulkoiluun ja retkeilyyn. Suurin ja sosiaaliselta merkitykseltä tärkein osa virkistyskäytöstä perustuu yleiskäyttöoikeuksiin. Lisäksi valtion ja kuntien hallinnassa on virkistyskäyttöön varattuja alueita. Loma-asutus ja matkailukeskukset tekevät mahdolliseksi monen eri virkistyskäyttömuodon harrastamisen. Loma-asunnot, leirintäalueet ja matkailukeskukset sijaitsevat useimmiten vesien äärellä. Loma-asuntojen lukumäärä maassamme oli vuonna 1983 noin 300 000. Vuonna 1983 kalastuksenhoitomaksuja suoritettiin noin 700 000 kappaletta.

1:15, 1:19 ja 2:3. Virkistyskäytön asema vesien eri käyttömuotojen joukossa on vahvistunut. Sen mainitsemista eräissä keskeisissä vesilain säännöksissä voidaan pitää siten perusteltuna. Vesilain uittoa koskevan 5 luvun tarkistamisen yhteydessä vuonna 1976 otettiin siihen maininnat vesistön virkistyskäytön huomioon ottamisesta. Tässä esityksessä ehdotetaan virkistyskäytön mainitsemista vesistön muuttamis- ja pilaamiskieltosäännöksissä. Lisäksi rakentamistapaa koskevaan vesilain 2 luvun 3 §:ään ehdotetaan otettavaksi maininta virkistyskäyttömahdollisuuksien suojelemisesta.

Vaikka vesistön virkistyskäyttöön soveltuvuuden heikentäminen on jo nykyisten säännösten mukaan katsottava muuttamis- ja pilaamiskiellon vastaiseksi, edellä mainituilla ehdotuksilla halutaan tähdentää vesistön virkistyskäytön merkitystä yhtenä tärkeänä vesistön käyttömuotona. Kyseisten pykälien osalta viitataan edellä jaksossa 1.1.2. sanottuun.

6:1 ja 7:3. Järvillä on suuri merkitys loma-asutuksen ja muun virkistyskäytön kannalta. Järvien laskuhankkeita ei enää yleisesti pidetä hyödyllisinä toimenpiteinä. Jo vesilain valmisteluasiakirjojen mukaan järvenlaskuun ryhdytään vain poikkeustapauksissa, koska se voi aiheuttaa vesioloissa vahingollisia muutoksia. Sen sijaan vedenkorkeuden alentamista pidettiin tuolloin hyödyllisenä maan kuivattamiseksi. Järven kuivattamisesta aiheutuu kuitenkin usein sellaisia vesitaloudellisia haittoja ja ympäristövaikutuksia, että järven laskemiseen oikeuttavien lupien myöntämisedellytyksiä on aihetta kiristää. Tämä koskee erityisesti järven kuivattamista kokonaan, sillä laskettavalla järvellä on monasti myös yleistä merkitystä.

Tämän vuoksi ehdotetaan 7 luvun 3 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että lupa järven laskemiseen sen kokonaan tapahtuvaa kuivattamista varten edellyttäisi, että järvi on pienehkö ja että sen merkitys vesistönä on vähäinen. Lisäksi järvellä ei saisi olla erityistä luonnonsuojeluarvoa.

Jos järjestelyllä tarkoitetaan järven laskemista sen osaksi tai edellä 2 momentissa tarkoitetun pienehkön järven kokonaankin kuivattamista varten tai jos järjestelystä on seurauksena kasvukauden keskialiveden aleneminen, olisi tällaisen järjestelyluvan saamisen edellytyksenä ehdotetun 3 momentin mukaan 1 ja 2 momentissa mainittujen seikkojen lisäksi se, ettei järjestelystä aiheudu ympäristön viihtyisyyden tai järven erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaa alentumista. Järven laskeminen kuivatustarkoituksiin olisi siis edelleen tietyissä tapauksissa mahdollista, mutta lupaharkinnassa olisi nykyistä korostetummin otettava huomioon ympäristöä ja luonnonsuojelua koskevat näkökohdat. Järven erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaan alentumiseen

johtavalle järjestelyhankkeelle ei enää voisi saada lupaa. Pykälän nykyinen 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 4 momentiksi ja siinä oleva viittaus 2 momenttiin olisi muutettava viittaukseksi 3 momenttiin.

Nykyisin pienehkön järven laskeminen luetaan usein 6 luvun 1 §:n mukaan ojitukseksi. Tällöin on pidettävä ojitustoimitus (6:10). Pienehköillä järvillä saattaa kuitenkin olla erityistä luonnonsuojeluarvoa esimerkiksi linnuston pesimäalueena. Näissä tapauksissa olisi asianmukaista, että järven laskemista koskeva asia käsiteltäisiin vesioikeudessa.

4:2. Veneily on vesillä tapahtuvan ulkoilun olennainen osa. Voimassa olevan lain mukaan yleinen kulkuväylä voidaan määrätä perustettavaksi yleistä laiva- tai veneliikennettä varten. Vapaa-ajan veneily on osa yleistä veneliikennettä. Tämän seikan huomioon ottamiseksi ehdotetaan pykälän 1 momenttia selvennettäväksi.

8:1. Lainkohdassa määritellään vesistön säännöstely. Säännöstelyn tarkoituksia kuvaavassa luettelossa mainitaan muun muassa vesivoiman, uiton, liikenteen ja maankuivatuksen hyväksi tapahtuva vedenjuoksun säännöstely. Vesien eri käyttömuotojen välisissä suhteissa tapahtuneet muutokset tulisi hallituksen käsityksen mukaan ottaa huomioon myös silloin, kun harkitaan vesistön säännöstelyn hyväksikäyttöä. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että säännöstely voisi tapahtua myös vesistön virkistyskäyttöä sekä kalanviljelyä ja kastelua varten.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 1 momentin muuttumisesta johtuva kielellinen korjaus.

8:2 ja 8:21. Edellä mainittuihin muutosehdotuksiin liittyvänä ehdotetaan lain 8 luvun 2 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että säännöstelystä saatavaa hyötyä arvioitaessa otettaisiin huomioon myös mahdollisuus käyttää maa- ja vesialuetta entistä hyödyllisemmin virkistystarkoituksiin ja kalanviljelyyn. Lain 8 luvun 21 §:n 3 momenttia täydennettäisiin vastaavasti siten, että säännöstelyyn osallistumaton, mutta säännöstelystä virkistyskäyttöhyötyä saanut voitaisiin velvoittaa maksamaan kertakaikkinen, kuitenkin enintään kymmenenä vuotuiseränä suoritettava maksu.

1.3. Korvaukset ja velvoitteet (2:22, 22 b ja 28, 8:25, 10:27, 11:3 ja 8 sekä 12:11—13)

Yleistä. Vesilainsäädännössä säännökset rakentamisen ja kalastuksen keskinäisestä suhteesta ovat varsin vanhaa perua. Kalan kulkumahdollisuuksien säilyttäminen on jo vanhastaan luettu valtaväyläetuihin. Voimassa olevan vesilain 2 luvun 22 §:ssä on keskeiset kalakannan suojaamista rakentamishankkeissa koskevat säännökset. Nämä säännökset eivät vastaa enää kaikilta osin nykyajan vaatimuksia. Säännöksissä painotetaan historiallisista syistä kalateiden merkitystä, vaikka niillä ei ole nykyään käytännöllistä merkitystä. Kalavesien kasvava merkitys tulisi ottaa huomioon myös vesilainsäädäntöä kehitettäessä.

Vesilain 11 luvun 3 §:ssä oleva luettelo korvaustilanteista on verraten kattava. Ammattikalastajan korvausoikeudellista asemaa ei ole kuitenkaan riittävästi säännelty siltä osin, kuin hän kalastaa niin sanotun yleiskalastusoikeuden perusteella. Varsin vakavaksi ongelmaksi erityisesti jätevesiasioissa on koettu niin sanotut vanhat vahingot. Näissä on kysymys sellaisen vahingon korvaamisesta, joka on syntynyt ennen lupapäätöksen voimaantuloa. Vesilain 11 luvun 8 §:n muuttamista koskevan ehdotuksen mukaan tällaisen vahingon korvaamista koskevat vaatimukset voitaisiin käsitellä luvan myöntämistä tarkoittavan hakemusasian yhteydessä. Luvanvaraisen toiminnan jatkamista koskevan hakemusasian yhteydessä voitaisiin määrätyin edellytyksin käsitellä myös lupamääräysten vastaisella toiminnalla aiheutettu vahinko.

2:22, 2:28, 12:11 ja 12.12. Lain 2 luvun 22 §:ssä säännellään kalakannan turvaamista rakentamisesta johtuvilta seurauksilta ja siinä on kalateiden rakentaminen asetettu ensisijaiseksi suojaamistoimenpiteeksi.

Jo vesilakia edeltävän lainsäädännön aikana voimalaitospatojen yhteyteen rakennettiin kalan kulun turvaamiseksi kalaportaita ja kalahissejä. Niistä saadut kokemukset ovat kuitenkin olleet pääosin huonoja. Korvaavina toimenpiteinä onkin käytetty enimmäkseen kalanpoikaistutuksia. Pykälän muuttamista nykyoloja vastaavaksi on pidettävä tarpeellisena.

Kalanhoitovelvoitetta asetettaessa lähtökohtana on ehdotetun 22 §:n 1—3 momentin mukaan rakentajan eli luvan saajan velvoittaminen kaikkiin niihin tarkoituksenmukaisiin kalakannan säilyttämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin (kalanhoitovelvoite), jotka eivät aiheuta saavutettavaan

hyötyyn verrattuna kohtuuttomia kustannuksia. Toimenpiteitä määrättäessä vesioikeuden olisi, kuten nykyisinkin, otettava tarpeen mukaan huomioon maa- ja metsätalousministeriön laatima tai hyväksymä kalakannan suojaamista koskeva suunnitelma. Tällaisia suunnitelmia ei ole saatu riittävästi aikaan, joten vesioikeus ottaa ne huomioon vain silloin, kun sellainen on vesistöä varten laadittu.

Kalanhoitovelvoitetta ei esityksen mukaan tulisi määrätä silloin, kun siitä aiheutuisi saavutettavissa olevaan hyötyyn verrattuna kohtuuttomia kustannuksia tai jos se ei muusta syystä ole tarkoituksenmukaista. Tällöin rakentaja olisi määrättävä suorittamaan kalanhoitovelvoitteen tai sen osan asemesta siten korvattavan velvoitteen kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu maa- ja metsätalousministeriölle (kalanhoitomaksu). Kalanhoitomaksun kertymä olisi käytettävä kalakannan suojaamista tarkoittavien toimenpiteiden toteuttamiseen. Kalanhoitovelvoitteen tai kalanhoitomaksun asettamisen tavoitteena on aiheutuvan vahingon täysimääräinen kattaminen. Ellei näin käy, jäljelle jäävä vahinko olisi korvattava lain 11 luvun säännösten perusteella.

Kyseessä olevan pykälän soveltaminen jätevesiasioihin on ollut epäjohdonmukaista oikeuskäytännössä, joskin viimeaikaisissa ratkaisuissa on asetuttu myönteiselle kannalle. Esillä olevan pykälän soveltamisen varmistamiseksi jätevesiasioissa ehdotetaan viittaussäännöksen ottamista esityksen 10 luvun 24 a §:ään. Viimeksi mainitun pykälän perustelut ovat edellä jaksossa 1.1.3.

Olosuhteet saattavat lupapäätöksen antamisen jälkeen muuttua. Kalanhoitovelvoite tai kalanhoitomaksu saattaa osoittautua ajan oloon epätarkoituksenmukaiseksi. Esimerkiksi kalatievelvoitteet eivät yleensä ole vastanneet tarkoitustaan. Lisäksi tutkimustieto ja teknistaloudelliset mahdollisuudet luovat edellytyksiä tarkoituksenmukaisten kalanhoitovelvoiteratkaisujen aikaansaamiseksi. Vesilaki tarjoaa eräitä keinoja puuttua lainvoimaiseen lupapäätökseen. Vesilain 2 luvun 27 ja 28 §:n sekä 10 luvun 25 §:n säännökset ovat niistä esimerkkejä. Sen sijaan varsinaista eri hanketyypeille yhteistä kalanhoitovelvoitteiden tarkistamiseen oikeuttavaa säännöstä olosuhteiden muuttumisen varalle laissa ei ole. Tämän vuoksi pykälän 4 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan kalanhoitovelvoitetta ja kalanhoitomaksua tulisi voida olosuhteiden olennaisesti muututtua tarkistaa. Ehdotuksen tavoitteena ei ole jo annettuihin lupiin liittyvien kalanhoitovelvoitteiden yleisen tarkistamisen käynnistäminen, vaan mahdollistaa nykyistä helpommin epätarkoituksenmukaisiksi osoittautuneiden kalanhoitovelvoitteiden ja -maksujen muuttaminen vastaamaan muuttuneita oloja.

Kalastuslainsäädännössä rinnastetaan ravun ja nahkiaisen pyynti kalastukseen. Sen vuoksi ehdotetaan pykälän 5 momentiksi säännös, jonka mukaan vesilain kalanhoitovelvoitetta ja kalanhoitomaksua koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös silloin, kun rapu- ja nahkiaiskannalle aiheutuu ilmeisiä vahinkoja. Selvennyksenä ehdotetaan tämän luvun 28 §:ään otettavaksi viittaussäännös esillä olevaan pykälään.

Voimassa olevan vesilain 12 luvun 11 ja 12 § ehdotetaan muutosehdotukseen liittyen kumottaviksi.

2:22 b. Kalanhoitomaksun reaaliarvon säilyttäminen edellyttää voimassa olevan lain mukaan hakemuksen tekemistä kussakin tapauksessa vesioikeudelle. Kaikkien vuosittain maksettavien kalanhoitomaksujen tarkistaminen tällä tavoin on työlästä ja ylittää kalatalousviranomaisen nykyiset voimavarat. Kun hallituksen mielestä on tärkeää suojata kalakantoja täysipainoisesti vesioikeuden päätöksen mukaisesti, ehdotetaan tarkistusmenettelyn yksinkertaistamista.

Maa- ja metsätalousministeriö saisi ehdotetun 2 luvun 22 b §:n mukaan periä maksun kustannustason nousua vastaavasti tarkistettuna. Tarkistus tehtäisiin täysin kymmenin prosentein ja muutoin vesioikeuden määräämien perusteiden mukaan. Jos tarkistuksesta syntyy erimielisyyttä, voitaisiin asia kuitenkin saattaa hakemuksella vesioikeuden ratkaistavaksi. Tämän keinon varaaminen on tarpeen oikeusturvasyistä. Lakiehdotuksen 2 luvun 22 b § merkitsisi siis sitä, että hallintoviranomainen, maa- ja metsätalousministeriö, voisi tarkistaa tuomioistuimen päätöksellä määrätyn kalanhoitomaksun markkamäärän. Kun tarkistus on sidottu kustannustason nousuun ja sen tarkoituksena on säilyttää kalanhoitomaksun reaaliarvo, voidaan hallituksen mielestä antaa säännökset tavallisella lailla. Tätä tukee myös se, että asianosaiset voivat saattaa asian viime kädessä vesioikeuden ratkaistavaksi.

8:25. Säännöstelymaksun reaaliarvon säilyttämiseksi ehdotetaan maksun tarkistamiseksi vastaavaa menettelyä kuin kalanhoitomaksun osalta edellä 2 luvun 22 b §:ssä on esitetty.

10:27 ja 12:13. Vesiensuojelumaksusta kertyviä varoja voidaan voimassa olevan 10 luvun 27 §:n 2 momentin mukaan käyttää vesiensuojeluun taikka tietyin edellytyksin kalakannan säilyttämiseen. Kalakannan säilyttämisestä huolehditaan

ensisijaisesti edellä selostetun 2 luvun 22 §:n säännösten nojalla kalanhoitovelvoitteella tai kalanhoitomaksulla. Sen vuoksi ehdotetaan vesiensuojelumaksusta kertyneiden varojen käyttämistä yksinomaan vesiensuojeluun, erityisesti sitä varten suoritettavasta tutkimustyöstä johtuviin menoihin.

Vesiensuojelumaksun reaaliarvon säilyttämiseksi ehdotetaan sen tarkistamiseksi myös samaa menettelyä kuin kalanhoitomaksun osalta edellä 2 luvun 22 b §:n osalta on esitetty. Säännökset tästä otettaisiin pykälän 5 momenttiin. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä kielellisiä korjauksia ja tarkennuksia.

Ehdotetun muutoksen takia lain 12 luvun 13 § on kumottava.

11:3. Vesilain 11 luvun 3 §:n 4 kohdan mukaan rasite- tai nautintaoikeuden, vesivoiman käyttöoikeuden, kalastusoikeuden sekä niihin verrattavan muun erityisen oikeuden osalta korvataan oikeuden menettäminen taikka sen käyttämisen estyminen ja vaikeutuminen. Kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös sellaiseen oikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen korvattaisiin, kuten esimerkiksi niiden käyttämisestä saadun tuoton vähentyminen.

Kalastusta voidaan harjoittaa vesialueen omistusoikeuden ja erityisten oikeuksien ohella myös eräiden kalastuslain (286/82) säännösten salliman yleiskäytön perusteella. Näistä mainittakoon kalastuslain 6 ja 7 §:n säännökset. Ammattimaisen kalastuksen estymisen tai vaikeutumisen korvaaminen silloin, kun kalastusta harjoitetaan muun kuin vesialueen omistusoikeuden tai vesilain 11 luvun 3 §:n 4 kohdassa tarkoitetun erityisen oikeuden perusteella, ei ole selvää voimassa olevan lain säännösten mukaan. Sen vuoksi ehdotetaan pykälän 7 kohdan täydentämistä siten, että ammattimaisen kalastuksen harjoittajalle suoritetaan korvausta ammatin harjoittamisen estymisestä tai vaikeutumisesta silloinkin, kun kalastus ei tapahdu pykälän 3—5 kohdissa tarkoitettujen erityisten oikeuksien perusteella. Ammattimaisen kalastuksen käsitteen täsmentäminen on oikeuskäytännön varassa. Ammattimaiseksi kalastukseksi on esitystä laadittaessa katsottu pääammattina harjoitettu kalastus samoin kuin sellainen sivuammattikalastus, josta sen harjoittaja saa merkittävää myyntituloa.

11:8. Pykälän mukaan on, jos johonkin toimenpiteeseen annetaan lupa, viran puolesta määrättävä lain mukainen korvaus vahingoista, haitoista ja muista edunmenetyksistä, jotka toimenpiteestä aiheutuvat. Kun lupaa koskeva asia käsitellään hakemusasiana, käsitellään myös mainitut korvaukset samassa järjestyksessä. Näin tapahtuu siitä huolimatta, ratkaistaanko lupa ja korvaukset samalla kertaa vai määrätäänkö korvaukset myöhemmin erikseen.

Käytännössä on esiintynyt tapauksia, joissa luvanvaraiseen toimenpiteeseen on ryhdytty ennen kuin siihen on saatu lupa. Jos tällöin on aiheutettu vahinkoa, on kysymys sellaisesta oikeudenvastaisella teolla aiheutetusta vahingosta, jota koskeva korvausvaatimus on vesilain mukaan käsiteltävä riita-asiana tai rikosasian yhteydessä. Jos haettu lupa myönnetään, on usein vaikeata selvittää, onko jokin vahinko tai vahingon osa seurausta ennen vai jälkeen luvan myöntämisen suoritetusta toimenpiteestä. Sen vuoksi lupaa koskevassa hakemusasiassa tulisi voida käsitellä myös vaatimukset, jotka koskevat ennen luvan myöntämistä aiheutettujen vahinkojen, haittojen ja muiden edunmenetysten korvaamista.

Korvaus lupaan perustuvalla toimenpiteellä aiheutetusta vahingosta voi vesilain mukaan eräissä tapauksissa tulla määrättäväksi erikseen vasta sen jälkeen, kun lupa toimenpiteeseen on myönnetty. Kun asia sitten tulee korvausten osalta käsiteltäväksi, saattaa olla mahdollista, että toimintaa on luvan myöntämisen jälkeen harjoitettu luvan määräyksistä poiketen ja tällä tavalla aiheutettu vahinkoa. Tällöinkin saattaa olla vaikeata käytännössä erottaa, mitä vahinkoa on aiheutettu luvan mukaisilla ja mitä luvan vastaisilla toimenpiteillä. Tällaisessa tapauksessa tulisi luvasta johtuvia korvauksia määrättäessä voida käsitellä myös vaatimukset, jotka koskevat korvauksia mainituista luvanvastaisesti aiheutetuista vahingoista.

Ehdotuksen mukaan hakemusasiassa, jossa lupa toimenpiteeseen on myönnetty, käsiteltäisiin asiat, jotka koskevat korvauksia ennen luvan myöntämistä aiheutetuista vahingoista sekä vahingoista, jotka on aiheutettu luvan myöntämisen jälkeen sekä luvan mukaisilla että sen vastaisillakin toimenpiteillä. Kuitenkin muista kuin lupaan perustuvista toimenpiteistä aiheutuvat korvaukset voitaisiin ehdotuksen mukaan ottaa käsiteltäväksi vain, jos sellaisia korvauksia on vaadittu. Vaatimuksen vahinkoa kärsinyt voisi tehdä puheena olevassa hakemusasiassa. Vesioikeus voisi yhdistää siinä käsiteltäväksi sellaisenkin korvausvaatimuksen, joka on pantu vireille erikseen joko riita-asiana tai rikosasian yhteydessä. Kaikissa näissä tapauksissa edellytyksenä kuitenkin olisi, ettei yhdessä käsittelemisestä aiheudu olennaista viivästystä tai muuta hankaluutta ha-

kemusasian käsittelyssä. Yhdessä käsittelyä koskevat säännökset sisältyvät 11 luvun 8 §:ään ja myöhemmin käsiteltävään 16 luvun 24 §:ään.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan pysytettäväksi säännös, jonka mukaan, kun johonkin toimenpiteeseen vesilain nojalla annetaan lupa, on myös määrättävä, onko tiedossa olevasta vahingosta, haitasta taikka muusta edunmenetyksestä sekä mihin määrään suoritettava korvausta. Tämä tarkoittaa, että tuomioistuimen tai viranomaisen, jonka toimivaltaan korvauksesta päättäminen kuuluu, on viran puolesta huolehdittava siitä, että luvan saaja velvoitetaan maksamaan korvaukset niistä vahingoista, joiden tiedetään toimenpiteestä aiheutuvan. Kuten 16 luvun 24 §:n säännöksistä ilmenee, korvausten määräämisen ei välttämättä tarvitsisi tapahtua samalla kertaa, kun lupa myönnetään, vaan se voisi tapahtua myös myöhemmin erikseen. Määräämisen tulisi kuitenkin aina, jos vahingon aiheutuminen tiedetään, tapahtua ilman, että vahingonkärsijän tulisi hakea tai vaatia korvausta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset eräiden korvausvaatimusten käsittelemisestä lupa-asian yhteydessä. Ehdotus perustuu, kuten edellä on todettu, käytännössä ilmenneeseen tarpeeseen. Säännöksen mukaan saataisiin hakemusasiassa, jossa vesioikeuden on määrättävä korvaus lupaan perustuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta, esittää korvausvaatimus myös sellaisesta vahingosta, joka on aiheutettu ryhtymällä lupahakemuksessa tarkoitettuun toimenpiteeseen ennen luvan myöntämistä. Jos korvausvaatimus siten aiheutetusta vahingosta on jo ennestään vesioikeudessa vireillä, vesioikeus voisi samoin edellytyksin päättää, että se käsitellään lupa-asian yhteydessä. Jos edellä tarkoitettua vaatimusta ei käsitellä hakemusasian yhteydessä, se katsotaan pannuksi vireille vesioikeudessa riita-asiana, ellei vaatimuksen perusteesta muuta johdu. Vaikka tässä momentissa korvausmenettelyn osalta rinnastetaan luvallinen ja luvaton toiminta, hallitus tähdentää sitä, että toimenpiteisiin tarvittavat luvat on ehdottomasti pyrittävä hakemaan ajoissa.

Kyseisessä momentissa on kysymys ennen luvan myöntämistä aiheutetuista vahingoista eli niin sanotuista vanhoista vahingoista. Momentti ei näin ollen koske sellaisia vahinkoja, jotka on aiheutettu lupaehtojen vastaisesti luvan myöntämisen jälkeen. Vanhoista vahingoista voidaan korvausvaatimus esittää lupaa koskevan hakemusasian missä käsittelyvaiheessa tahansa. Näin ollen, jos hakemusasia on ratkaistu luvan osalta erikseen ja siirretty käsiteltäväksi korvausten osalta myöhemmin, korvausvaatimus vanhasta vahingosta voidaan tehdä myös tuossa myöhemmässä käsittelyvaiheessa. Toisaalta, olipa vaatimus esitetty missä vaiheessa tahansa, sen käsitteleminen lupa-asian yhteydessä on mahdollista vain, jos siitä ei aiheudu olennaista viivästystä tai muuta hankaluutta. Jos vaatimusta ei käsitellä lupa-asian yhteydessä, se katsotaan vireille pannuksi riita-asiana. Tämä merkitsee sitä, että vaatimuksen käsittely voi vesioikeudessa jatkua erillisenä riita-asiana. Näin on kuitenkin laita vain sillä edellytyksellä, ettei vaatimuksen perusteesta muuta johdu.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun korvausvaatimuksen käsittelemistä koskevaan ratkaisuun ei ehdotetun 6 momentin mukaan saisi hakea muutosta.

Pykälän 2 momentin kohdalla mainitussa tapauksessa, että lupa-asiassa on ensin erikseen myönnetty lupa ja korvausten käsittely siirretty myöhemmäksi, korvausten käsittely tapahtuu vesioikeudessa ilman, että kenenkään tarvitsee sitä uudelleen hakea. Sitä vastoin pykälän 3 momentissa on kysymys sellaisista edunmenetyksistä, joita lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty taikka joiden korvaaminen on määrätty myöhemmin eri asiana ratkaistavaksi. Tällaisessa tapauksessa korvausvaatimus olisi, jollei jäljempänä käsiteltävästä 16 luvun 24 §:n 2 momentista muuta johdu, vahinkoa kärsineen tehtävä hakemuksella vesioikeudessa tai, jos kysymys on vesilautakunnan myöntämästä luvasta, vesilautakunnassa.

Kuten edellä on todettu, käytännössä saattaa esiintyä tapauksia, joissa luvan haltija on aiheuttanut vahinkoa toimimalla lupamääräysten vastaisesti. Milloin tällä tavalla on aiheutettu vahinkoa sellaiselle, joka luvankin mukaisesta toiminnasta voi saada korvauksen vain sitä itse hakemalla, on kohtuullista, että hän hakemuksessaan voisi vaatia korvausta kummankin laatuisesta vahingosta. Tällainen säännös esitetään otettavaksi 3 momentin toiseen virkkeeseen. Kuten säännöksestä ilmenee, se koskisi ainoastaan momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua korvaksenhakijaa. Sitä vastoin ei kolmannella henkilöllä olisi oikeutta saada korvausvaatimustaan yhdistetyksi hakijan vireillepanemaan asiaan.

Pykälän 4 momentin mukaan korvausta sellaisen vesilakiin perustuvan toimenpiteen johdosta, johon ei tarvita lupaa, tahi vahingosta, jota tarkoitetaan kyseisen luvun 1 §:n 3 momentissa tai 2 §:ssä, on vaadittava hakemuksella vesioikeudessa. Jos kuitenkin kysymys on ojitukseen liitty-

västä korvauksesta, olisi sitä siltä osin, kuin asia ei olisi vesioikeudessa tai ojitustoimituksessa käsiteltävä, haettava vesilautakunnassa.

Pykälän 5 momentti sisältää edellä tarkoitetun viittauksen 16 luvun 24 §:ään.

1.4. Vesiasioiden käsittelyn tehostaminen

1.4.1. Yleistä

Oikeusministeriössä vuonna 1980 tehdyn selvityksen mukaan vesioikeudet suoriutuivat kahdesta kolmasosasta hakemusasioita alle vuodessa. Sen sijaan laajat vesistön säännöstelyä, voimalaitoksen rakentamista, jätevesien johtamista, pohjaveden ottamista ynnä muuta sellaista koskevat asiat viipyvät vesioikeuksissa huomattavasti keskimääräistä kauemmin. Laajat asiat käsitellään yleensä katselmustoimituksissa. Aineiston perusteella noin 15 prosenttia asioista käsiteltiin katselmustoimituksissa ja ne viipyivät vesioikeuskäsittelyssä lähes poikkeuksetta yli vuoden ja 40 prosentissa tapauksista yli viisi vuotta.

Vesioikeuksien työmäärää tulisi pyrkiä vähentämään ottaen kuitenkin riittävästi huomioon oikeusturvanäkökohdat. Eräitä menettelytapoja tulisi myös yksinkertaistaa sekä vesioikeuskäsittelyssä että katselmustoimituksissa. Vesiasioiden käsittelyn jouduttaminen on tämän esityksen keskeisimpiä tavoitteita.

Vesiasioiden käsittelyn tehostamisen kannalta keskeinen merkitys on myös vesilain tuomioistuin- ja muutoksenhakujärjestelmän uudistamisella, jota käsitellään esityksen kohdassa 1.5.

Vesiasioiden ratkaisemisessa käytetty asiantuntemus ei ole riittävän laaja-alaista. Erityisesti on kiinnitetty huomiota luonnontalouden asiantuntemuksen riittämättömyyteen vesiasioita käsittelevissä viranomaisissa. Näiden epäkohtien poistamiseksi ehdotetaan vesilakiin tehtäväksi tarvittavat muutokset.

Kansalaisten osallistumismahdollisuuksiin omaa elimympäristöään koskevissa laajoissa hankkeissa kiinnitetaään nykyään kasvavaa huomiota. Tämän periaatteen ilmentymiä ovat esimerkiksi hallintomenettelylain (598/82) eräät säännökset sekä ehdotukset ydinenergialaiksi ja rakennuslain kokonaisuudistukseksi. Vesilain ja oikeuskäytännön mukaan asianosaisten piiri vesiasiassa voi käsittää laajan joukon eri viranomaisia, yhteisöjä ja yksityisiä. Tämän varsinaisten asianosaisten joukon lisäksi vesihankkeen vaikutusalueella on usein väestöä, jonka asumiseen, työskentelyyn tai muihin oloihin hanke saattaa vaikuttaa huomattavasti. Tähän ryhmään kuuluvat saattavat olla myös halukkaita ilmaisemaan kantansa vireillä olevasta vesihankkeesta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vesilain katselmustoimitusta ja lausuntojen antamista koskevia säännöksiä muutetaan siten, että laajan vesihankkeen vaikutusalueen asukkaille varataan nykyistä paremmat mahdollisuudet esittää mielipiteensä tuollaisesta hankkeesta.

1.4.2. Vesioikeuden ja vesilautakunnan välisen toimivallan uudelleen järjestäminen pienissä jätevesiasioissa ja menettelyn kehittäminen niissä (10:2—7, 19 ja 20)

10:2. Vesilain 10 luvun 2 §:ssä on oja ja puro rinnastettu jätevettä niihin johdettaessa. Lain 10 luvun säännöksiä ojasta sovelletaan pääsääntöisesti myös puroon. Nykyään katsotaan purolla voivan olla merkitystä etenkin virkistyskäytön ja kalastuksen kannalta. Vesilain 1 luvun 5 §:n mukaan purona pidetään jokea vähäisempää virtaavan veden vesistöä. Purokin voi olla leveydeltään ja vesimäärältään verraten suuri vesiuoma. Jätevettä puroon johdettaessa olisi perusteltua soveltaa samoja säännöksiä ja periaatteita, jotka koskevat jäteveden johtamista vesistöön. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi poistamalla siitä maininta purosta. Sen sijaan lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetut vesiuomat mainittaisiin ojaan rinnasteisina silloin, kun niihin johdetaan jätevettä.

10:3—5. Vesilain 10 luvun alkuun sisältyvät säännökset jäteveden johtamisesta ojaan tai viemäriin. Tietyissä tapauksissa vesioikeuden lupa on tarpeen seurauksista riippumatta (10:3,3 ja 7). Näiden toimenpiteiden suorittamisella ei kuitenkaan voida katsoa olevan sellaisia yleisvaarallisia seurauksia, joiden takia vesioikeuskäsittely olisi aina tarpeen. Vesioikeuksien työmäärää on mahdollista vähentää pienissä jätevesiasioissa. Tämä tapahtuisi ehdotuksen mukaan siten, että vesilautakunnille annettaisiin päätösvaltaa tällaisissa jätevesiasioissa. Ehdotetuissa säännöksissä on pyritty ottamaan huomioon se seikka, ettei luottamusmiehistä kokoonpannuille vesilautakunnille annettaisi sellaisia tehtäviä, joihin lautakuntien asiantutemus ei riittäisi. Sen vuoksi ehdotetaan, että vesioikeuden ja vesilautakunnan välinen toimivalta jäteveden ojaan tai maahan johtamista koskevissa lupa-asioissa määräytyisi sillä perusteella, voiko toimenpiteestä aiheutua vesis-

tön pilaamiskieltoa koskevassa 1 luvun 19 §:ssä tarkoitettu seuraus (4 §). Jos sellainen seuraus voisi aiheutua, tulisi luvasta päättäminen kuulua vesioikeudelle siten kuin jäteveden vesistöön johtamisesta on säädetty. Menettelyn jouduttamiseksi vesioikeuden tulisi käsitellä esillä olevat asiat silloin, kun ne kuuluvat osana asiaan, joka muutoinkin olisi vesioikeuden käsiteltävänä.

Lupahakemus voitaisiin aina tehdä vesilautakunnalle, jonka asiana olisi siirtää sen käsittely vesioikeudelle, jos luvasta päättäminen kuuluu vesioikeudelle. Tämä menettely vastaisi niitä uudistustavoitteita, jotka kehittyvälle hallintomenettelylainsäädännölle on asetettu. Luvanhakuvelvollisuus ei riippuisi siitä, johdetaanko jätevesi omaan vai toisen maahan tai ojaan. Luvan tarve määräytyisi toimenpiteen seurauksen perusteella.

Lupa jäteveden johtamiseen maahan tai ojaan olisi ehdotetun 3 §:n mukaan haettava silloin, kun jäteveden johtamisesta voi aiheutua 1 luvun 19 ja 20 §:ssä tarkoitettu seuraus. Jos jätevettä päästettäisiin eläinsuojasta, lantasäiliöstä tai muusta vastaavasta säilytyspaikasta, luvan tarpeen harkinta olisi suoritettava erityisen huolellisesti. Lupaa ei voitaisi myöntää, jos johtamisesta voi aiheutua pohjaveden pilaamiskiellon vastainen seuraus, josta on säädetty lain 1 luvun 22 §:ssä.

Jäteveden ojaan tai maahan johtamista koskevissa asioissa sovellettaisiin soveltuvin osin 10 luvun 24 ja 24 a §:n säännöksiä. Vesilautakunta voisi antaa päätöksessään erilaisia vahinkoja ja haittoja vähentäviä määräyksiä. Sen olisi lisäksi määrättävä, onko ojaa pidettävä viemärinä vai ojana.

Olosuhteiden muuttumisen varalta ehdotetaan lain 10 luvun 25 §:n kaltaista sääntelyä myös näihin asioihin. Ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaan asia voitaisiin tietyin edellytyksin käsitellä uudelleen ja antaa uusia määräyksiä. Erityisistä syistä lupa voitaisiin peruuttaa. Tällaisen hakemuksen käsittelisi vesioikeus ja hakijana olisi vesihallintoviranomainen, vesilautakunta itse tai haittaa kärsinyt yksityinen asianosainen. Säännös ei koskisi luvan haltijan omaa hakemusta lupaehtojen muuttamiseksi, mikä jäisi uuden luvan hakemista koskevien säännösten varaan.

10:6. Joskus jäteveden tarkoituksenmukainen johtaminen voi edellyttää toisen alueen käyttöä. Hankaluuksia voi syntyä silloin, kun alueen käyttämisestä ei päästä sopimukseen. Kyseisessä pykälässä ehdotetaan säänneltäväksi järjestely, jonka mukaan vesilautakunta voisi antaa luvan käyttää toisen maalla olevaa ojaa tai puroa jäteveden johtamiseen, jos maanomistaja ei siihen suostu. Voimassa olevan vesilain 10 luvun säännösten mukaan luvan jäteveden toisen maalla olevaan ojaan johtamiseen antaa tapauksesta riippuen vesioikeus tai vesilautakunta. Luvan saamisen edellytyksenä olisi, että toimenpide on tarpeen jäteveden tarkoituksenmukaista johtamista varten ja ettei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa. Lupa voitaisiin myöntää samassa menettelyssä, jossa myönnetään 3 §:n mukainen lupa, ellei sitä haluta erikseen hakea. Jos lupa liittyy vesioikeudessa olevaan hakemukseen, päättäisi vesioikeus tämänkin luvan myöntämisestä. Lupamenettely olisi ulotettava kaikkien niiden maanomistajien alueille, joihin jäteveden vaikutus ojassa tai purossa kohdistuu.

Lakiehdotuksen 10 luvun 6 §:n 2 momentiksi siirrettäisiin nykyinen 1 momentti. Momentti muutettaisiin koskemaan sekä ojaa että puroa, jotka ovat toisen maalla. Vesilautakunnalle annettaisiin oikeus antaa määräyksiä siinä tarkoitettujen töiden suorittamiseksi muulloinkin kuin vain siinä tapauksessa, että jätevettä johtava on laiminlyönyt velvollisuutensa töiden suorittamiseen.

Nykyinen 6 §:n 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi ja momentissa oleva viittaus 1 momenttiin muuttuisi viittaukseksi 2 momenttiin.

10:7. Pykälässä säännellään tilanteet, joissa viemäri tai avoviemäri on tarpeen tehdä toisen maan kautta eikä maanomistaja anna siihen suostumustaan. Luvan toimenpiteeseen antaa vesilautakunta ja jos kysymys on avoviemäristä, jonka osalta on suoritettava 1 luvun 23 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tai tehtävä siinä mainittu ilmoitus, luvan antaa vesioikeus.

Jäteveden johtamista toisen maalla olevaan ojaan tai puroon koskevat säännökset ovat tämän luvun 6 §:ssä, joten 7 §:n 1 momentti on syytä ulottaa koskemaan ainoastaan viemärin tekemistä.

Sen johdosta, että 1 momentin mukaan viemärin tekemiseen toisen maalle olisi vastaavasti sovellettava 6 §:n säännöksiä ja luvan edellytyksenä siten olisi, ettei toimenpiteestä aiheudu kohtuutonta haittaa, tulisi 3 momentti olemaan tarpeeton, minkä vuoksi se ehdotetaan kumottavaksi.

10:19. Pykälän mukaan vesikäymälästä tuleva jätevesi, joka kulkee avouomassa tai päästetään maahan, on ennen sen uomaan tai maahan päästämistä johdettava asianmukaisesti tehdyn saostuskaivon kautta, mikäli asetuksella ei ole määrätty tehtäväksi muunlaista puhdistuslaitetta.

Ehdotuksessa lähdetään siitä, ettei yhden saostuskaivon rakentaminen ole riittävä toimenpide. Toisaalta ehdotonta velvollisuutta rakentaa saostuskaivoja ei voida nykyoloissa pitää tarkoituksenmukaisena, koska muitakin puhdistusvaihtoehtoja on käytettävissä. Tämän luvun 3 tai 24 §:ssä tarkoitetussa tai rakennuslainsäädännön mukaisessa luvassa tai 20 §:n nojalla voitaisiin myös antaa vastaavia määräyksiä puhdistamisesta.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska pykälän soveltamista ei ole tarkoituksenmukaista sitoa alueen kaavoitustilanteeseen.

10:20. Avouomasta johdettavasta tai maahan johdettavasta jätevedestä voidaan pykälän mukaan antaa johtamisen jo alettuakin määräyksiä, jos toimenpiteestä aiheutuu huomattavaa haittaa. Jos toimenpiteestä aiheutuu vesistön huomattavaa pilaantumista, sovelletaan silloin 10 luvun 25 §:ää. Näin ollen pykälän soveltamisala ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että määräyksiä voitaisiin antaa sellaiseen jäteveden ojaan johtamiseen tai maahan päästämiseen, joka ei edellytä vesioikeuden lupaa. Määräykset koskisivat siten vesistöä vähäisempää vesiuomaa, ojaa. Yhdenmukaisesti 3 ja 5 §:n kanssa pykälässä mainitaan jäteveden johtaminen ojaan avouoman sijasta.

Määräysten antaminen ei rajoittuisi vain asemakaava-alueen ulkopuolisiin alueisiin. Alueen kaavoitustilanteen sijasta ratkaisevaa olisi seurausten ilmeneminen.

10:23. Pykälän 1 momentissa viitataan 1 luvun 19 ja 20 §:n säännöksiin, joiden mukaan kiellettyyn toimenpiteeseen on haettava lupa vesioikeudelta. Pykälän 2 momentissa on puolestaan säännelty sellaisen jäteveden johtamisesta, jota 10 luvun 3 §:n mukaan saadaan johtaa ojaan ilman viranomaisen lupaa.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä nykyistä selvemmin ilmaistaan 1 luvun 19 ja 20 §:stä johtuva luvanhakuvelvollisuus. Lisäksi momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi 10 luvun 3 §:n säännöksiin ehdotettujen muutosten vuoksi. Tällöin pykälän 2 momentti voidaan tarpeettomana kumota.

1.4.3. Vesiasioiden käsittely vesioikeudessa (16:1, 5, 6, 11, 13, 18, 21, 23, 24, 25, 33 ja 34)

16:1, 16:5, 16:18 ja 16:21. Vesioikeudelle tehtävään hakemukseen hakijan on liitettävä tarpeelliset selvitykset ja luvan saamista tiettyyn yritykseen tai toimenpiteeseen koskevaan hakemukseen myös vesiasetuksessa tarkemmin määritelty suunnitelma. Vesistön järjestelyä koskevan suunnitelman tulee poikkeuksellisesti olla viranomaisen toimesta laadittu tai se määrätään laadittavaksi katselmustoimituksessa. Tällaista erityisjärjestelyä ei voida enää pitää tarpeellisena nykyoloissa, joten siitä ehdotetaan luovuttavaksi. Tästä syystä ehdotetaan lain 16 luvun 1 §:n 2 momenttia, 5 §:n 2 momenttia sekä 21 §:n 2 momenttia muutettavaksi. Lisäksi lain 16 luvun 18 §:n sanamuotoa olisi tarkistettava.

16:5. Katselmustoimituksen määrääminen suoritettavaksi kahdessa vaiheessa ei ehdotuksen mukaan enää edellyttäisi sitä koskevaa nimenomaista hakemusta. Joustavuuden lisäämiseksi ehdotetaan 3 momentiksi säännöstä, jonka mukaan katselmustoimitus olisi mahdollista jakaa eri osiin muissakin kuin 2 momentissa mainituissa tapauksissa, jos siihen on erityisiä syitä. Jos hanke koskee yritystä, jonka vaikutukset ulottuvat hyvin laajalle alueelle, voisi vesioikeus ehdotetun 4 momentin mukaan määrätä pidettäväksi alueen eri osissa eri katselmustoimitukset. Useamman katselmustoimituksen avulla olisi mahdollista saada selvityksiä nykyistä nopeammin ja siten jouduttaa koko asian käsittelyä. Eri toimitusten tulokset sovitettaisiin yhteen vesioikeuskäsittelyssä.

16:6. Jollei katselmustoimitusta pidetä, hakemuksesta on pääsääntöisesti annettava tieto niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tilaisuuden varaamiseksi muistutusten ja vaatimusten tekemiseen hakemuksen johdosta. Muistutusten ja vaatimusten tekemättä jättäminen johtaa puhevallan menettämiseen. Olosuhteet saattavat käsittelyn kuluessa muuttua siinä määrin, että puhevallan menettäminen muistutusten ja vaatimusten tekemättä jättämisen vuoksi olisi kohtuuttoman ankara seuraus. Oikeuskäytännössä tällaisissa tapauksissa puhevaltaa ei ole katsottu menetetyksi. Käytännön varmistamiseksi ehdotetaan 16 luvun 6 §:n 1 momentti muutettavaksi siten, ettei muistutuksen ja vaatimusten tekemättä jättämisestä seuraa puhevallan menettäminen, jos olosuhteet asian vireillä ollessa ovat muuttuneet olennaisesti tai puhevallan menettäminen muutoin olisi ilmeisen kohtuutonta. Jos vesioikeus pitää hakemuksen johdosta suullisen käsittelyn muistutukset ja vaatimukset saisi esittää myös siinä.

Jäljempänä tämän luvun 13 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että suullisen käsittelyn pitäminen ratkaistaisiin vasta sen jälkeen, kun

mahdolliset muistutukset ja vaatimukset on tehty vesioikeudelle. Kuulutusmenettelyn jälkeen vesioikeus saisi mainitun pykäläehdotuksen mukaan määrätä asian tarvittaessa katselmustoimitukseen. Näihin muutosehdotuksiin liittyen ehdotetaan 16 luvun 6 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että muistutukset ja vaatimukset voitaisiin tehdä myös saman luvun 13 §:n mukaisessa suullisessa käsittelyssä tai katselmustoimituksessa.

16:11. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se antaisi vesioikeuden sihteerille mahdollisuuden huolehtia pykälässä tarkoitettujen kirjelmien vaihdosta. Voimassa olevan lain mukaan kirjelmien vaihdosta päätetään kussakin tapauksessa erikseen vesioikeuden istunnossa tehdyllä päätöksellä. Muutoksen tarkoituksena on nopeuttaa vesiasioiden käsittelyä poistamalla tarpeettomia muotomääräyksiä käsittelyvaiheista.

16:13. Voimassa olevan vesilain mukaan joudutaan suullisen käsittelyn pitämisestä päättämään jo suunnitelmasta kuulutettaessa. Suullista käsittelyä on pidettävä tärkeänä vesioikeuskäsittelyn vaiheena, joten mahdollisuutta sen pitämiseen ei ole syytä rajoittaa. Suullisen käsittelyn tarpeellisuuden arviointi ennalta on vaikeaa. Sen vuoksi ehdotetaan 16 luvun 13 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että suullisen käsittelyn pitäminen ratkaistaisiin vasta sen jälkeen, kun mahdolliset muistutukset ja vaatimukset on tehty vesioikeudelle.

Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi lisäksi niin, että vaikka kuulutusmenettely olisi jo suoritettu, voitaisiin, jos kuulutusmenettelyn kuluessa ilmenneet seikat antavat siihen aihetta, asia määrätä katselmustoimitukseen. Muistutusten ja vaatimusten esittämisestä viitataan tämän luvun 6 §:n 2 momentin säännökseen.

16:23. Voimassa olevan vesilain 16 luvun 23 §:n mukaan vesioikeuden päätöksessä on annettava tarkka selostus yritystä toimeenpantaessa noudatettavasta suunnitelmasta. Lainkohdasta ehdotetaan poistettavaksi sana tarkka. Muutos mahdollistaisi vesioikeuden päätöksen niin sanotun resiittiosan lyhentämisen ja siten jouduttaisi vesioikeuskäsittelyä.

Lisäksi ehdotetaan vesioikeuden työskentelyä järkeistettäväksi siten, että hanketta koskeva suunnitelma voitaisiin liittää vesioikeuden päätökseen. Kovin laajaa suunnitelmaa ei olisi tarkoituksenmukaista jäljentää päätökseen. Sen vuoksi suunnitelman selostaminen ja suunnitelman jäljentäminen olisivat vaihtoehtoisia menettelytapoja.

16:24. Pykälän 2 momentin mukaan vesioikeuden päätös voidaan eräissä tapauksissa antaa kaksivaiheisena. Ensimmäisessä vaiheessa hakemusasia ratkaistaan muilta kuin yrityksestä aiheutuvia vahinkoja ja niiden johdosta suoritettavia korvauksia sekä 11 luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevilta osin. Tällöin vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä on määrättävä maksettavaksi ennakkokorvaus. Toisessa vaiheessa päätetään korvauksista lopullisesti. Kun vesioikeuden antamasta ennakkokorvausratkaisusta voi valittaa, on päätösten täytäntöönpanokelpoisuus lykkääntynyt. Toisessa vaiheessa käsiteltävien korvauskysymysten käsittely viivästyy ennakkokorvausratkaisun ollessa lainvoimaa vailla. Tämän vuoksi ehdotetaan, ettei päätökseen saa hakea muutosta siltä osin kuin se koskee ennakkokorvauksia. Toisessa vaiheessa tehtävästä varsinaisesta korvauspäätöksestä on sen sijaan mahdollisuus hakea muutosta.

Ennakkokorvausten arvioimiselle ei tulisi asettaa liian suuria täsmällisyysvaatimuksia. Ennakkokorvausten määräämisen helpottamiseksi ehdotetaan ennakkokorvaukset määrättäviksi likimääräisen arvion perusteella. Lunastuslainsäädännössä on omaksuttu vastaava likimääräinen arviointi ennakkokorvauksia määrättäessä.

Kun hakemusasian käsittely on jaettu kahteen vaiheeseen, vesioikeuden tulee ottaa asia myöhemmän vaiheen osalta käsittelyyn viran puolesta. Lakitekstissä tämä seikka ilmaistaisiin käyttämällä sanontaa, että korvauskysymykset ''siirretään ratkaistaviksi asian käsittelyä jatkettaessa''.

Vesioikeus voisi myös, milloin siihen tarpeellisen selvityksen puuttuessa muussa kuin edellä tarkoitetussa tapauksessa on erityistä syytä, määrätä jonkin toimenpiteestä aiheutuvan vahingon korvaamisen ratkaistavaksi myöhemmin. Korvauksen saajan aseman kannalta olisi tällaisessakin tapauksessa tärkeää, että luvan haltija velvoitetaan hakemaan lupapäätöksen täydentämistä korvauksia koskevalta osalta. Arvioitavissa oleva ennakkokorvaus olisi myös määrättävä päätöksessä. Tällä korvausjärjestelyllä ei tarkoiteta rajoittaa vahingonkärsijän oikeutta hakea korvausta 11 luvun 8 §:n 3 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siinä viitataan 2 luvun 22 §:ään.

Pykälän 4 momentin mukaan vesioikeus voisi antaessaan myöhemmin päätöksen siltä osin, jolta asiaa ei ole vielä ratkaistu, tehdä tarpeellisia muutoksia aikaisempaan päätökseen. Tämä olisi mahdollista silloin kun korvausten käsittely on siirretty mutta myös silloin, kun jonkin korvauk-

sen käsittely on määrätty erikseen ratkaistavaksi. Lisäksi säännös koskisi 1 momentissa mainittua osaratkaisutapausta. Tulkinnanvaraisuuden poistamiseksi ehdotetaan, että muutosten tulee liittyä asiassa myöhemmin annettavaan päätökseen. Korvauksia määrättäessä erikseen olisi noudatettava, mitä 11 luvun 8 §:n 1, 2 ja 6 momenteissa on säädetty. Luvan myöntämisen jälkeen ja sen vastaisesti aiheutettua vahinkoa koskeva korvausvaatimus voitaisiin tällöin esittää ja saada käsitellyksi samanlaisin edellytyksin ja vireilletulovaikutuksin kuin 11 luvun 8 §:ssä on säädetty ennen luvan myöntämistä aiheutetun vahingon korvaamista koskevan vaatimuksen osalta.

16:25. Vesilain 16 luvun 25 §:n säännökset vesioikeuden päätöksen tiedoksiantamisesta eivät ole riittävän tehokkaat. Koska luvun 8 §:ssä tarkoitettujen asianosaisten ja viranomaisten osoitteet on kuulutusmenettelyn yhteydessä jätetty vesioikeudelle ja kun katselmustoimituksessa käsitellyssä asiassa sanottu asianosaisten piiri muutoinkin on tullut selvitetyksi, ehdotetaan, että 25 §:ään lisätään säännös, jonka mukaan vesioikeuden tulee lähettää päätöksen antamista koskevan kuulutuksen jäljennös tiedoksi 16 luvun 8 §:ssä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille.

16:33 ja 34. Vesilain 16 luvun 33 §:n 1 momentin mukaan vesioikeudellinen riita-asia pannaan vireille kannekirjelmällä. Asianosaisen saattaa olla vaikeata tietää, missä järjestyksessä hänen on vaatimuksensa esitettävä vesioikeudelle. Tämän vuoksi ehdotetaan riita-asioiden käsittelyn yksinkertaistamista eräissä tapauksissa. Riita-asiana käsiteltävä vaatimus tulisi eräissä tapauksissa voida panna vireille myös hakemuksella. Tällaisia asioita olisivat vaatimukset, jotka johtuvat vesilain tai aikaisemman vesioikeuslainsäädännön vastaisesta toimenpiteestä ja jotka tarkoittavat tällaisen toimenpiteen kieltämistä, olojen ennalleen palauttamista tai luvattomalla toimenpiteellä aiheutetun vahingon korvaamista. Asian vireillepanotavan muotomääräysten keventäminen ehdotetulla tavalla vähentäisi juttujen tutkimatta jättämistä. Muutosehdotus täydentää 11 luvun 8 §:ään ehdotettuja muutoksia.

Itse riita-asia säilyttäisi luonteensa eikä muuttuisi hakemusasiaksi. Jotta vesioikeus saisi vaatimuksesta tai hakemuksesta käsittelyn pohjaksi tarvittavat tiedot, ehdotetaan 16 luvun 34 §:n 3 momentiksi säännös vaatimuksen tai hakemuksen täydentämisvelvollisuudesta.

1.4.4. Katselmustoimitus (18:1—6, 8, 10, 11 ja 13)

Yleistä. Vesioikeus määrää katselmustoimituksen pidettäväksi hakemuksen johdosta, jos siinä tarkoitetun hankkeen vaikutukset ulottuvat laajalle alueelle tai paikalle suoritettava tutkimus hankkeen vaikutuksen selvittämiseksi muutoin havaitaan tarpeelliseksi. Katselmustoimituksen menettelymuotojen kehittäminen ja asiantuntemuksen lisääminen jouduttavat ja tehostavat vesioikeuden käsittelyä. Asianmukaisilla katselmusasiakirjoilla on tärkeä merkitys vesioikeuden työn kannalta.

18:2. Katselmuskokouksen alkukokouksessa tulee antaa vesihankkeen suunnitelmasta ja ympäristövaikutuksista sekä vahinkojen ja haittojen vähentämismahdollisuuksista keskeistä informaatiota. Muun muassa alkukokouksen välityksellä asianosaiset voivat muodostaa käsityksensä vesihankkeesta. Tämän esityksen tarkoituksena on laajentaa vesihankkeen vaikutusalueella olevan muun kuin varsinaisiin asianosaisiin kuuluvan väestön vaikutusmahdollisuuksia vesiasioissa. Niinpä niille vesihankkeen vaikutusalueen asukkaille, joiden asumiseen, työskentelyyn tai ylipäätänsä oloihin hanke vaikuttaa huomattavasti, varattaisiin ehdotuksen mukaan tilaisuus esittää mielipiteensä vesihankkeesta katselmustoimituksen alkukokouksessa. Pykälää muutettaisiin myös siten, että mainittu ryhmä saisi kutsun alkukokoukseen siten kuin 18 luvun 6 §:n 1 momentissa on määrätty.

Pykälän uuteen 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi pääasialliset säännökset alkukokouksen kulusta. Alkukokoukseen osallistuvalle kokouksen tulisi antaa asianmukaiset tiedot hakemukseen liitetystä suunnitelmasta ja tällöin erityisesti yrityksen tai toimenpiteen vaikutuksista yleiseen tai yksityiseen etuun. Lisäksi vahinkojen ja haittojen estämis- ja vähentämiskeinoista tulisi antaa selvitys. Alkukokoukseen osallistuva voisi ehdotuksen mukaan esittää mielipiteensä suullisesti tai kirjallisesti.

18:1, 3 ja 8. Vesiasioita käsittelevien viranomaisten asiantuntemuksen laajentamiseen on eri yhteyksissä viime aikoina kiinnitetty runsaasti huomiota. Asiantuntemuksen lisäämistarvetta on katsottu olevan erityisesti vesien luonnontalouteen liittyvillä aloilla, jolloin on lähinnä tarkoitettu limnologista ja biologista asiantuntemusta. Myös eduskunta on esittänyt toivomuksen, että hallitus ryhtyisi selvittämään mahdollisuuksia vesituomioistuinten asiantuntemuksen lisäämiseen.

Asiantuntemuksen hyväksikäytön tehostaminen vesiasiain käsittelyssä edellyttää, että asiantuntijoita käytetään entistä enemmän jo katselmusvaiheessa.

Katselmustoimitukseen vesioikeus voi määrätä erityisen alan asiantuntijan avustamaan toimitusmiehiä alansa kysymysten selvittelyssä. Lisäksi vesihallitus voi toimitusinsinöörin pyynnöstä määrätä erityistä asiantuntemusta omaavan virkamiehensä avustamaan toimitusinsinööriä katselmustoimituksessa.

Asiantuntemuksen lisääminen ehdotetaan toteutettavaksi siten, että neljänneksi toimitusmieheksi katselmustoimitukseen voitaisiin määrätä erityisen alan asiantuntija, jos se on katselmustoimituksen suorittamiseksi tarpeellista. Neljännen jäsenen määräisi ehdotuksen mukaan vesihallitus. Ylimääräisen toimitusmiehen määräämisestä olisi säännös 18 luvun 1 §:n 1 momentissa.

Ylimääräisellä toimitusmiehellä olisi ehdotuksen mukaan äänivalta ja hän osallistuisi päätöksentekoon. Hän voisi olla esimerkiksi luonnontalouden asiantuntija, kemisti, prosessitekniikan asiantuntija tai erityisesti vahinkojen arviointiin perehtynyt henkilö.

Varsinaisten toimitusmiesten määrää ei ole syytä lisätä yli neljän. Koska asiaan saattaa liittyä muitakin kuin vesihallituksen määräämän toimitusmiehen oman alan erityiskysymyksiä, esitetään laissa säilytettäväksi mahdollisuus, että vesioikeus voi määrätä muunkin asiantuntijan avustamaan toimituksessa. Tällaisella asiantuntijalla ei olisi äänivaltaa.

Edellä esitetyn johdosta ehdotetaan 18 luvun 1 §:ää muutettavaksi. Lisäksi ehdotetaan 1 §:n 2 momentin maininta uittoon perehtyneestä uskotusta miehestä poistettavaksi, koska sitä ei enää voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Lain 18 luvun 3 §:n 3 ja 4 momentti käyvät ehdotettujen säännösten vuoksi tarpeettomiksi ja ne ehdotetaan kumottaviksi.

Äänestyssäännöksiä lain 18 luvun 8 §:n 3 momentissa ehdotetaan täydennettäviksi sen tapauksen varalta, että äänet menevät tasan.

18:4. Tarkastettu suunnitelma on 18 luvun 4 §:n mukaan katselmustoimituksen päätyttyä pidettävä nähtävänä vesilautakunnassa ennen katselmuskokousta. Säännös saattaa nykyisellään johtaa siihen, etteivät asiakirjat ole tarpeeksi helposti asianosaisten nähtävissä. Toimitusmiesten lausunto pidetään kuitenkin kunnassa nähtävänä. Yhdenmukaisuuden vuoksi ehdotetaan 18 luvun 4 §:ää muutettavaksi siten, että myös tarkastettu suunnitelma olisi pidettävä asianomaisessa kunnassa nähtävänä. Asiaan tutustumisen helpottamiseksi ehdotetaan, että kuntiin olisi lähetettävä asiakirjojen jäljennös tarpeen mukaan useampanakin kappaleena.

18:5. Katselmuskokous on nykyisin ehdottomasti pidettävä kaikissa vaikutusalueen kunnissa. Tästä on käytännössä johtunut monissa tapauksissa sarja tarpeettomia kokouksia, joissa ovat olleet läsnä vain toimitusmiehet. Muun muassa tällaisten tilanteiden estämiseksi ehdotetaan 18 luvun 5 §:ää muutettavaksi siten, että katselmuskokousta ei tarvitsisi pitää sellaisessa kunnassa, jossa yrityksen vaikutukset ovat vähäisiä. Asianosaiset olisi tällöin kutsuttava toisessa kunnassa pidettävään katselmuskokoukseen.

18:6. Suunnitelman nähtäväksi asettamista ja katselmuskokouksesta tiedottamista koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että näistä tiedotettaisiin samalla tavalla kuin kutsusta alkukokoukseen.

18:10. Koska toimitusmiesten lausunnon nähtäväksi asettamisen kuuluttamisesta on ollut epäselvyyttä, ehdotetaan 18 luvun 10 §:ää muutettavaksi siten, että kuuluttaminen toimitettaisiin samanaikaisesti asiakirjojen nähtäväksi asettamisen kanssa.

18:11. Pykälässä säädetään muistutusten ja vaatimusten esittämisestä vesioikeudelle hakemuksen, suunnitelman tai toimitusmiesten lausunnon johdosta. Muistutusten ja vaatimusten määräaikana esittämättä jättämiseen liittyvää puhevallan menettämistä ehdotetaan rajoitettavaksi siten, ettei puhevaltaa menetetä, jos olosuhteet asian vireillä ollessa ovat olennaisesti muuttuneet tai jos vesioikeus on poikennut toimitusmiesten lausunnosta tai jos se muutoin olisi ilmeisen kohtuutonta.

Määräaika muistutusten ja vaatimusten esittämiselle on muiden kuin viranomaisten osalta 30 päivää siitä kun toimitusmiesten lausunto on asianomaisessa kunnassa pantu yleisesti nähtäväksi. Tämä määräaika on osoittautunut näiden asioiden laatuun ja laajuuteen nähden tarpeettoman lyhyeksi. Muistutusten ja vaatimusten vesioikeudelle jättämisen vaihe on asianosaisten kannalta hyvin tärkeä. Lisäksi on huomattava, että viranomaisille on jo voimassa olevan vesilain mukaan varattu huomautusten tekemiseen 60 päivää lausunnon saamisesta lukien. Näistä syistä johtuen pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että mainittu määräaika olisi 60 päivää siitä kun toimitusmiesten lausunto on asianomaisessa kunnassa pantu yleisesti nähtäville.

Edellä tämän luvun 2 §:ään on ehdotettu otettavaksi säännökset niiden asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamisesta, jotka eivät ole varsinaisia asianosaisia, mutta joiden asumiseen, työskentelyyn tai oloihin hanke saattaa vaikuttaa huomattavasti. Ehdotuksen mukaan he voisivat katselmustoimituksen yhteydessä jättää toimitusmiehelle kirjallisia lausuntojaan kysymyksessä olevasta vesiasiasta. Heille tulisi myös varata tilaisuus antaa kirjalliset lausuntonsa vesioikeudelle 60 päivän kuluessa siitä kun toimitusmiesten lausunto on pantu asianomaisessa kunnassa yleisesti nähtäville.

18:13. Samasta syystä kuin tarkastettu suunnitelma on 18 luvun 4 §:ssä ehdotettu pidettäväksi kunnassa yleisesti nähtävänä, ehdotetaan myös lopputarkastuksessa laadittu lausunto lähetettäväksi kuntaan nähtävänä pitämistä varten. Tämän vuoksi ehdotetaan 18 luvun 13 §:n 2 momentti muutettavaksi.

1.4.5. Ojitustoimitus (19:2, 4, 6, 7, 9 ja 10)

19:2. Pykälässä säännellään ojitustoimitukseen kutsuttavista uskotuista miehistä ja päätöksenteosta ojitustoimituksessa. Säännöksessä viitataan katselmustoimitusta koskevaan 18 luvun 1 §:ään. Koska 18 luvun 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi, tulisi esillä olevaa lainkohtaa tarkistaa siten, että siinä viitataan ainoastaan 18 luvun 1 §:n 2 ja 4 momenttiin. Ojitustoimitukseen ei voitaisi määrätä ylimääräistä toimitusmiestä eikä avustajaa toimitusinsinöörille.

19:4 ja 6. Ojitustoimituksen alkukokoukseen on voimassa olevan 19 luvun 4 §:n mukaan kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua ojitusasia saattaa koskea. Viranomaisten puhevallan käytön selventämiseksi ehdotetaan lainkohtaa täsmennettäväksi siten, että jos ojitustoimitus pidetään 6 luvun 10 §:n 1 tai 2 kohdassa mainitusta syystä taikka se koskee laajahkoa aluetta, toimitusinsinöörin olisi varattava lääninhallitukselle, vesipiirin vesitoimistolle sekä vesilautakunnalle tilaisuus esittää mielipiteensä asiasta.

Mitä 19 luvun 4 §:ssä säänneltäisiin puhevallan käytöstä alkukokouksessa, olisi sovellettava myös loppukokoukseen. Siten lain 19 luvun 6 §:ään ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset.

19:7 ja 9. Lääninhallitus ja vesipiirin vesitoimisto ehdotetaan vesilautakunnan ohella mainittaviksi niinä viranomaisina, joille loppukokouksesta olisi ilmoitettava ja joille olisi lähetettävä kappale ojitustoimituksessa laadittua suunnitelmaa.

Lain 19 luvun 9 §:n 2 momenttia tulisi vastaavasti täydentää siten, että kappale päätöstä olisi lähetettävä vesilautakunnan ohella vesipiirin vesitoimistolle ja lääninhallitukselle.

19:10. Ojitustoimituksessa tehtyyn päätökseen saa pykälän mukaan hakea muutosta se, jonka oikeutta tai etua asia koskee. Yleistä etua valvovien viranomaisten valitusoikeus määräytyy sen mukaan, miten eri viranomaisen tehtävät lainsäädännössä on järjestetty. Tähän yleiseen sääntöön ei ehdoteta ojitusasioidenkaan osalta muutoksia. Lisäksi ehdotetaan, että vesihallitus ja lääninhallitus saisivat hakea päätökseen muutosta. Lääninhallituksen valitusoikeutta puoltaa se, että ojitushankkeet saattavat vaikuttaa ympäristönsuojelun kannalta tärkeisiin olosuhteisiin.

1.5. Vesilain tuomioistuin- ja muutoksenhakujärjestelmän kehittäminen

1.5.1. Yleistä

Maassamme on nykyisin kolme vesioikeutta, jotka käsittelevät vesiasioita pääosin ensimmäisenä oikeusasteena. Vesioikeuden päätökseen haetaan muutosta asiasta riippuen joko vesiylioikeudelta tai korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Eräissä tapauksissa vesiylioikeuden päätöksestä on mahdollista valittaa vielä korkeimpaan oikeuteen. Hakemusasioissa on erotettavissa muutoksenhaun kannalta kaksi pääryhmää. Vesioikeuden päätökseen vesioikeudellista yhteisöä tai viemäriä koskevassa asiassa haetaan muutosta vesiylioikeudelta. Sen sijaan muissa hakemusasioissa, jotka muodostavat hakemusasioiden pääryhmän, muutoksenhakuasteena on korkein hallinto-oikeus, jonka tulee kuitenkin siirtää asia korvausta koskevalta osalta vesiylioikeuden ratkaistavaksi.

Vesilain kaksijakoista muutoksenhakujärjestelmää on arvosteltu hajanaiseksi ja mutkikkaaksi. Lupakysymyksen ja korvauskysymyksen käsitteleminen ajallisesti peräkkäin ja eri muutoksenhakutuomioistuimessa johtaa siihen, että lopullinen ratkaisu korvauskysymyksissä viipyy usein kohtuuttoman kauan. Lisäksi jopa kolme eri muutoksenhakutuomioistuinta voi joutua perehtymään samaan usein hyvinkin laajaan asiakirja-aineistoon. Järjestelmää ei voida siten pitää myöskään tuomioistuinten toiminnan kannalta onnistuneena.

Vesilain muutoksenhakujärjestelmän kehittämiseksi ehdotetaan, että vesiylioikeudesta muodostetaan itsenäinen ylioikeus kaikkia vesiasioita varten. Vesiylioikeuden päätös olisi pääsääntöisesti lopullinen. Hakemusasioissa vesiylioikeuden päätöksestä olisi rajoitettu muutoksenhakuoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka tällöin pääsääntöisesti ratkaisisi myös korvauskysymykset. Riita- ja rikosasioissa samoin kuin muissakin korvausasioissa muutosta haettaisiin korkeimmalta oikeudelta. Vesilain muutoksenhakujärjestelmän uudistaminen ehdotetulla tavalla merkitsee sitä, että ylimpänä tuomioistuimena vesiasioissa tulisi edelleen olemaan korkein hallinto-oikeus.

Vesituomioistuimia on pidettävä luonteeltaan hallintotuomioistuimina. Sen vuoksi on johdonmukaista, että korkein hallinto-oikeus vahvistaa sekä vesiylioikeuden että vesioikeuksien työjärjestykset ja niihin mahdollisesti tehtävät muutokset. Hallintotuomioistuimien jäsenten nimitysmenettelyn ollessa yleisemminkin vielä kehittelyn alaisena, esityksessä ei ole katsottu aiheelliseksi vielä luopua siitä, että korkein oikeus toimii vesituomioistuimien jäsenten nimitysviranomaisena.

Vesiasioita käsittelevien viranomaisten käytettävissä oleva asiantuntemus ei ole riittävän laajaalaista. Erityisesti luonnontalouden asiantuntemusta tarvitaan lisää vesituomioistuimiin. Tämän vuoksi ehdotetaan vesituomioistuinlaitosta kehitettäväksi muun muassa siten, että siihen lisätään luonnontalouden asiantuntemusta.

1.5.2. Vesituomioistuimien kehittäminen (15:2—4, 8, 9, 14—21 ja 23)

15:2—4, 9 ja 21 §. Vesilain 15 luvun 2 §:n mukaan vesioikeuteen kuuluvat puheenjohtajana vesioikeustuomari sekä jäseninä kaksi vesioikeusinsinööriä. Eri tahoilla on arvosteltu vesien luonnontalouden asiantuntemuksen puutetta vesioikeuksissa. Voimassa olevan vesilain 18 luvun 1 §:n mukaan vesioikeus voi toimitusinsinöörin tai asianosaisen pyynnöstä määrätä erityisen alan asiantuntijan avustamaan katselmustoimituksessa. Tätä ei voida pitää riittävänä.

Luonnontalouden asiantuntemuksen lisäämiseksi vesioikeuteen ehdotetaan 2 §:ää muutettavaksi siten, että vesioikeudessa olisi vesioikeustuomarien ja vesioikeusinsinöörien lisäksi jäseninä myös vesioikeuslimnologeja. Vesioikeus olisi tuomionvoipa, kun siinä on läsnä puheenjohtajana toimiva vesioikeustuomari sekä työjärjestyksessä määrätty määrä jäseniä, vähintään kaksi. Työjärjestyksessä määrättäisiin tarkoituksenmukainen kokoonpano erilaisia asioita varten. Työjärjestyksessä määrättäisiin siten vesioikeusinsinöörien ja vesioikeuslimnologien osallistumisesta asioiden käsittelyyn. Vesioikeuslimnologien asema tulisi järjestää siten, että heitä käytettäisiin sellaisissa, ilmeisesti laajoissa asioissa, joissa heidän erityisasiantuntemuksensa tulisi täysimääräisesti käyttöön.

Vesioikeudella olisi mahdollisuus järjestää asian käsittely myös jaoston täysistunnossa (jaostoplenumissa). Vesioikeus voisi toimia jo nykyisin omaksutun käytännön mukaan jaostoina. Vesioikeudessa voisi olla vakinaisten jäsenten ohella ylimääräisiä jäseniä.

15:3. Lain 15 luvun 3 §:ssä ovat säännökset vesioikeustuomarin ja -insinöörin pätevyysvaatimuksista. Vesioikeusinsinöörin pätevyysvaatimusta ehdotetaan laajennettavaksi siten, että vesioikeuden ratkaisukokoonpanossa toisena vesioikeusinsinöörinä voisi toimia muukin kuin rakennusinsinööri. Vesioikeidessa voisi siten olla esimerkiksi maanmittaus- tai prosessitekniikan alaan perehtynyt insinööri, jolla on kokemusta vesilain alaan kuuluvissa tehtävissä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset myös vesioikeuslimnologilta vaadittavasta pätevyydestä. Pykälään lisättäväksi ehdotetun 3 momentin mukaan pätevyysvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto biologisissa aineissa ja kalataloustieteessä tai muu virkaan sopiva ylempi korkeakoulututkinto. Vesioikeuslimnologilta edellytettäisiin lisäksi riittävää perehtyneisyyttä vesien luonnontalouteen ja kalatalouteen sekä kokemusta vesilain alaan kuuluvissa tehtävissä. Pykälän voimassa oleva 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi.

Vesioikeuden sihteerin pätevyysvaatimuksena on voimassa olevan vesilain mukaan kelpoisuus tuomarinvirkaan. Vesioikeuden sihteerin pätevyysvaatimuksia ei ehdoteta muutettavaksi. Sihteerin virkatehtävät ovat laadultaan lähinnä juridisia valmistelutehtäviä, joiden hoitamisessa ei ole tarvetta käyttää teknistä tai luonnontaloudellista asiantuntemusta. Ylipäätänsä vesioikeuteen nimitettävien teknistä ja luonnontaloudellista asiantuntemusta edustavien jäsenten tulisi hankkia laaja, monipuolinen ammatillinen pätevyys ja kokemus jo ennen vesioikeuteen tuloaan.

15:4, 9 ja 21. Ehdotetussa 4 §:ssä olisi säännökset vesioikeustuomarin, vesioikeusinsinöörin sekä vesioikeuslimnologin nimittämisestä ja virassapysymisoikeudesta. Lisäksi pykälässä mainittaisiin ylimääräisten vesioikeuden jäsenten oikeu-

desta palkkaukseen. Niinikään pykälään sisältyisi säännös, jonka mukaan valtion virassa tai toimessa oleva, joka nimitetään ylimääräiseksi jäseneksi, vapautuisi viran tai toimen hoitamisesta siksi ajaksi, joksi hänet on nimitetty.

Korkein oikeus toimisi edelleen nimitysviranomaisena, mutta korkein hallinto-oikeus vahvistaisi työjärjestykset *(15:9 ja 21)*.

15:8. Vesiylioikeudesta on tarkoitus tämän esitysehdotuksen mukaan muodostaa itsenäinen ylioikeus. Tämän vuoksi virkasyytteet vesioikeuden puheenjohtajaa, jäsentä ja sihteeriä vastaan ehdotetaan ajettaviksi Helsingin hovioikeudessa, jolle nykyisin kuuluu useiden muidenkin erikoistuomioistuinten virkasyyteasioiden käsitteleminen. Vesioikeuden muita viran- ja toimenhaltijoita vastaan virkasyyte ajettaisiin edelleen vesioikeuden sijaintipaikan yleisessä alioikeudessa.

15:14. Ehdotuksen mukaan vesiylioikeudesta muodostetaan itsenäinen ylioikeus kaikkia vesiasioita varten. Vesiylioikeus käsittelisi valitukset ja kantelut vesioikeuden ja vesioikeustuomarin ratkaisuista sekä valvoisi vesioikeuksien toimintaa.

Vesiylioikeuden puheenjohtajana olisi vesilituomari ja jäseninä vesiylioikeudenneuvoksia. Luonnontalouden asiantuntemuksen lisäämiseksi myös vesiylioikeuteen ehdotetaan, että osan vesiylioikeudenneuvoksista tulisi olla luonnontalouden asiantuntijoita. Tekniikan alan vesiylioikeudenneuvoksen pätevyysvaatimukset vastaisivat vesioikeusinsinöörin pätevyysvaatimuksia. Vesiylioikeudenneuvoksista osa olisi lainoppineita, osa tekniikan ja osa luonnontalouden asiantuntijoita. Vesiylioikeus olisi tuomionvoipa, kun läsnä on puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä. Vesiylioikeuden työjärjestyksessä annettaisiin tarkemmat määräykset vesiylioikeuden kokoonpanosta eri asioita käsiteltäessä. Siinä voitaisiin määrätä myös asian käsittelystä täysistunnossa. Vesiylioikeus voisi toimia jaostoittain. Jaoston puheenjohtajana olisi joko vesilituomari tai lainoppinut vesiylioikeudenneuvos. Työjärjestyksessä määrättäisiin myös kokoonpanosta nimitysynnä muita hallintoasioita käsiteltäessä.

15:14 a. Ehdotuksen mukaan vesiylioikeuteen voitaisiin nimittää ylimääräisiä vesiylioikeudenneuvoksia.

15:15. Vesilituomarilta ja vesiylioikeudenneuvokselta vaadittavasta pätevyydestä olisivat voimassa vastaavat säännökset kuin vesioikeustuomarista ja vesioikeuden muusta jäsenestä. Kuten nykyisin, tulisi erityisesti ottaa huomioon asianomaisen henkilön perehtyneisyys vesilainsäädännön soveltamisalaan kuuluviin asioihin.

15:16—20. Kyseisiä säännöksiä on tarkistettava vesiylioikeuden muodostuessa itsenäiseksi yksiköksi ja kun sen asiantuntemusta laajennetaan. Näistä syistä luvun 16 §:ää ja 17 §:n 1 momenttia olisi lakiteknisesti ja sanonnallisesti tarkistettava. Luvun 17 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vesilituomarin ja muiden vesiylioikeuden jäsenten virassapysymisoikeudesta.

Luvun 18 §:ssä ehdotetaan vesiylioikeuden henkilökunnan vuosilomajärjestelyistä, virkavapaudesta ja viransijaisuudesta säädettäväksi asetuksella. Useimpien tuomioistuimien kohdalla nämä säännökset on annettu asetuksella. Pykälän 2 momentti on tarpeeton, koska asiasta olisi säännös vesiylioikeuden työjärjestyksessä.

Vesiylioikeuden itsenäisestä asemasta johtuen se tarvitsee omaa hallintohenkilöstöä. Sen vuoksi ehdotetaan, että vesiylioikeudessa voi olla kansliapäällikön, vanhemman ja nuoremman vesiasiainsihteerin ja kirjaajan virkoja sekä kanslistin, konekirjoittajan ja vahtimestarin toimia (15:19).

Asioiden esittelijöinä toimisivat vesiasiainsihteerit (15:20). Vesiasiainsihteereiden osallistumisesta asioiden valmisteluun voitaisiin antaa määräyksiä työjärjestyksessä.

Luvun 19 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että vesilituomarin ja muiden vesiylioikeuden jäsenten virkasyyteforumina olisi korkein oikeus ja vesiasiainsihteerin virkasyyteforumina Helsingin hovioikeus. Tässä yhteydessä viitataan edellä tämän luvun 8 §:n perusteluihin.

15:22 ja 23. Vesiylioikeuden tehtävät ehdotetaan lueteltaviksi edellä tämän luvun 14 §:ssä, joten luvun voimassa olevan 22 §:n säännökset olisi kumottava tarpeettomina.

Vesituomioistuimilla on etenkin ehdotetun muutoksenhakujärjestelmän takia monia hallintotuomioistuimille ominaisia piirteitä. Ne kuuluvat lähinnä hallintotuomioistuimiin. Sen vuoksi niiden lainkäytössä tulisi voida kehittää sellaisia menettelymuotoja, jotka ovat erityisen soveliaita vesiasioiden käsittelyyn. Tämän vuoksi ehdotetaan, että luvun 23 §:ää muutetaan siten, että ellei vesilaista muuta johdu, asioiden käsittelyyn vesiylioikeudessa olisi soveltuvin osin noudatettava laillista oikeudenkäyntijärjestystä.

1.5.3. Vesilain muutoksenhakujärjestelmän uudistaminen

1.5.3.1. Yleistä

Vesilain voimaantulon jälkeen tehdyillä ehdotuksilla vesilain muutoksenhakujärjestelmän uudistamiseksi on pyritty siihen, että vesiylioikeus olisi muutoksenhakutuomioistuimena kaikissa vesioikeuden käsittelemissä asioissa. Keskeisenä tavoitteena on ollut poistaa hakemusasioissa vallitseva kaksijakoinen muutoksenhakutie. Voimassa olevan vesilain 17 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan muutosta muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa hakemusasiassa haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta, jonka kuitenkin tulee ratkaistuaan asian muilta osin siirtää korvauskysymykset vesiylioikeuden käsiteltäviksi. Kaksijakoisuus poistuisi, jos valitus hakemusasiassa kokonaisuudessaan olisi tehtävä vesiylioikeuteen. Vesiylioikeuden päätöksestä hakemusasiassa olisi rajoitettu muutoksenhakumahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka käsittelisi myös hakemusasiaan liittyvät korvauskysymykset. Vesioikeudellisten riita- ja rikosasioiden osalta ylimpänä muutoksenhakutuomioistuimena toimisi kuitenkin korkein oikeus. Lisäksi korkein oikeus käsittelisi vesilain 11 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 2 §:ssä tarkoitetut korvausasiat.

1.5.3.2. Muutoksenhaku vesioikeuden päätökseen (17:1-3)

17:1. Kaikissa vesiasioissa vesioikeuden päätökseen voisi hakea muutosta valittamalla vesiylioikeuteen. Valitusaika olisi edelleen 60 päivää laskettuna päätöksen antotavasta riippuen eri ajankohdista, kuten lakitekstistä käy ilmi. Tyytymättömyyttä päätökseen ei tarvitsisi erikseen ilmoittaa kuten ei nykyisinkään.

17:2. Lainkohdassa säädetään vastineen antamisesta tehtyyn valitukseen. Vesioikeustuomarin tehtävänä olisi varata vastapuolelle tai muille asianosaisille tilaisuus vastata valitukseen, jos se valituksen sisältö huomioon ottaen on tarpeen. Vesioikeustuomarin olisi ilmoitettava valittamisesta myös niille viranomaisille, joille 16 luvun säännösten mukaan on lähetetty jäljennös valituksenalaisesta päätöksestä.

17:3. Asioiden käsittelyyn vesiylioikeudessa olisi edellä 15 luvun 23 §:n mukaan sovellettava pääsääntöisesti laillista oikeudenkäyntijärjestystä. Oikeudenkäymiskaaresta ilmenevien yleisten prosessuaalisten menettelysääntöjen ja -periaatteiden välitön soveltaminen vesiasioiden, erityisesti hakemusasioiden, käsittelyyn ei ole tarkoituksenmukaista näiden asioiden erityisluonteen vuoksi. Tämän takia pykälään ehdotetaan otettavaksi säännöksiä eräistä sellaisista prosessitoimenpiteistä, joiden erityisesti tulisi olla vesiylioikeuden käytettävissä. Vesiylioikeudella olisi kuten nykyisin muutoksenhakemusta käsitellessään samanlainen mahdollisuus asianosaisen kuulemiseen kuin 2 §:n mukaan on vesioikeustuomarilla. Täten vesiylioikeus voisi vaikeuksitta täydentää puutteita, joita ehkä aikaisemmassa vaiheessa on jäänyt. Tarvittaessa vesiylioikeus voisi myös pitää suullisen käsittelyn ja toimittaa katselmuksen. Vaikka tämä olisi mahdollista jo edellä mainitun yleissäännöksen perusteella, ehdotetaan momenttiin otettavaksi kuitenkin myös nimenomainen säännös. Vesiylioikeus voisi myös pyytää lausuntoja ja selvityksiä 16 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuilta viranomaisilta sekä 16 luvun 20 §:n 1 momentissa säädettyjä keinoja käyttäen huolehtia hakemusasiassa tarpeellisen selvityksen hankkimisesta.

Vesiylioikeuden määräyksestä puheenjohtaja, jäsen tai esittelijä voisi suorittaa kaikissa vesiasioissa tarkastuksen, josta laadittu kertomus on liitettävä käsiteltävänä olevan asian asiakirjavihkoon.

1.5.3.3. Muutoksenhaku vesiylioikeuden päätökseen (17: 4—12)

17:4. Vesiylioikeuden päätös olisi pääsääntöisesti lopullinen. Muutoksenhaku olisi kokonaan kielletty valitusasiassa, vesilautakunnasta vesioikeuteen siirretyssä asiassa sekä sellaisessa hakemusasiassa, joka koskee uittoyhdistyksen tai tässä laissa tarkoitetun yhtiön perustamista, purkamista tai toimintaa taikka sen jäsenten tai osakkaiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Näissä asioissa olisi käytettävissä ainoastaan ylimääräiset muutoksenhakukeinot. Jos vesiylioikeus päätöksellään ratkaisisi sellaisen kysymyksen, jollaista koskevaan vesioikeuden päätökseen ei olisi saanut hakea muutosta, ei muutosta saisi hakea myöskään vastaavaan vesiylioikeuden päätökseen.

Tarkoituksena on, että vesiylioikeuden päätös tulisi pääsääntöisesti olemaan lopullinen. Tästä syystä on tarpeen rajoittaa mahdollisuutta hakea muutosta vesiylioikeuden päätökseen. Nykyään muutoksenhaku vesiylioikeuden päätöksestä on

järjestetty samalla tavoin kuin muutoksenhaku hovioikeuden ratkaisuista.

Ehdotetun 4 §:n 2 momentin mukaan yhdenmukaisesti oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännösten kanssa valituslupa vesiylioikeuden päätöksestä voitaisiin myöntää vain, jos asian saattamiseen muutoksenhakutuomioistuimen käsiteltäväksi on painava syy. Laissa mainittaisiin esimerkinomaisesti, että painavana syynä voidaan pitää asian erityistä merkittävyyttä taikka ratkaisun tärkeyttä ennakkotapauksena tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta. Nimenomaan hakemusasiassa saattaa olla kysymys luvan myöntämisestä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka vaikutukset ulottuvat laajalle, koskevat suurta joukkoa ihmisiä ja aiheuttavat aivan perustavaa laatua olevia muutoksia heidän olosuhteissaan. Tällaisilla ja joskus muillakin asioilla on sellainen erityinen merkittävyys, jota on pidettävä painavana syynä valitusluvan myöntämiselle, vaikka ratkaisulla ei olisikaan merkitystä ennakkopäätöksenä tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta.

Päätökset vesiasioissa ovat usein asiasisällöltään hyvinkin laaja-alaisia. Täten päätös saattaa sisältää monia, jopa suurimmalta osalta sellaisia ratkaisuja, joihin nähden 2 momentissa mainittu syy valitusluvan myöntämiseen puuttuu. Jos jokin päätökseen sisältyvä ratkaisu oikeuttaa valitusluvan saamisen, ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että päätös kaikilta muiltakin osiltaan voisi olla valituksen kohteena. Sen vuoksi 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, että valituslupa voidaan myöntää vain niiltä kohdin kuin 2 momentissa mainittu syy on olemassa. Jos kuitenkin esimerkiksi asiayhteyden vuoksi käsittelyn yhteydessä sittemmin ilmenee, että päätöstä olisi valituksen perusteella muutettava myös joltakin muulta osalta, voitaisiin se tehdä, vaikkei valituslupaa siltä osin olisikaan myönnetty.

17:5. Muutoksenhakua vesiylioikeuden päätöksestä hakemusasioissa koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi pykälän 1 momenttiin. Pääsääntöisesti valitus vesiylioikeuden päätöksestä hakemusasioissa ja vesilautakunnasta vesioikeudelle siirrettyissä asioissa tehtäisiin korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Poikkeuksen muodostaisivat korvausta koskevat ratkaisut siten, että niistä valitettaisiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos kysymys on sellaisesta vahingosta, haitasta tai muusta edunmenetyksestä, joka johtuu vesilaissa tarkoitettuun lupaan perustuvasta toimenpiteestä taikka vesilain nojalla myönnetystä oikeudesta tai määrätystä rajoituksesta taikka jos korvausvaatimus on käsitelty hakemusasian yhteydessä 11 luvun 8 §:n 2 tai 3 momentin tahi 16 luvun 24 §:n 4 momentin nojalla. Muissa tapauksissa valitus korvauksesta kuuluisi pykälän 3 momentin mukaan korkeimman oikeuden käsiteltäväksi. Samoin valituksen vesiylioikeuden päätöksestä riita- ja rikosasioissa käsittelisi korkein oikeus. Virka-apuasioissa vesiylioikeuden päätökseen haettaisiin muutosta 2 momentin mukaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

17:6. Ehdotetun pykälän mukaan päätöksessä olisi ilmoitettava, saako siihen hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin ja, jos ei saa, mihin kielto perustuu. Jos muutosta saa hakea, olisi päätökseen liitettävä normaaliin tapaan valitusosoitus, jossa annettaisiin tarvittavat tiedot valitusluvan saamisen edellytyksistä sekä siitä, miten valituslupaa pyytävän on meneteltävä.

17:7. Pykälä sisältäisi säännöksen muutoksenhakuajasta ja siitä, mihin muutoksenhakukirjelmä, jonka tulee sisältää sekä lupahakemus että valitus, on toimitettava. Edelleen pykälään sisältyisi määräys siitä, että hakijan on muutoksenhakukirjelmään liitettävä ne asiakirjat, joihin hän viittaa perusteinaan.

17:8 Lupahakemus ja valitus tulisi riittävästi yksilöidä. Tätä koskevat säännökset sisältyvät pykälän 1 ja 2 momenttiin. Pykälän 3 momentti sisältäisi säännöksiä eräistä käytännön kannalta tarpeellisista toimenpiteistä ja ilmoituksista. Pykälän 4 momentti sisältäisi mahdollisia uusia todisteita koskevan yksilöimisvaatimuksen.

17:9. Edellä olevien säännösten mukaan muutoksenhakukirjelmä ja sen liitteet olisi toimitettava vesiylioikeudelle haettaessa muutosta sen päätökseen. Pykälä sisältäisi määräyksen siitä, että vesiylioikeuden velvollisuutena on lähettää muutoksenhakua koskevat asiakirjat sille tuomioistuimelle, jolta muutosta on haettu. Jos sittemmin ilmenee, että muutoksenhakemus on osoitettu muutoksenhakutuomioistuimelle, jonka toimivaltaan asian käsitteleminen ei kuulu, olisi tämän siirrettävä viran puolesta se toimivaltaisen muutoksenhakutuomioistuimen käsiteltäväksi.

17:10. Vesiasian käsittelyyn korkeimmassa hallinto-oikeudessa tulisi edelleen osallistumaan, laissa säädetyn tuomionvoivan jäsenmäärän lisäksi, kaksi tasavallan presidentin 3 vuodeksi kerrallaan määräämää yli-insinöörineuvosta. Heiltä vaadittavasta pätevyydestä olisi vastaavasti voimassa, mitä tekniikan alan vesiylioikeudenneuvoksen pätevyydestä ehdotetaan säädettäväksi 15 luvun 15 §:ssä.

17:11. Vesiylioikeuden, korkeimman hallinto-oikeuden ja korkeimman oikeuden olisi lähetet-

tävä kappale vesiasiassa antamaansa päätöstä tai tuomiota taikka jäljennös siitä vesioikeudelle, vesihallitukselle ja asianomaisen vesipiirin vesitoimistolle.

17:12. Pykälässä todettaisiin, että siltä osin kuin vesilaissa ei ole muuta säädetty muutoksenhakuun ja muutoksenhakuasian käsittelyyn muutoksenhakutuomioistuimissa sovellettaisiin, mitä niistä muutoin on voimassa.

1.5.3.4. Erityisiä määräyksiä (17:13)

17:13 Edellä esitettyjen säännösten mukaan muutoksenhakukirjelmä on toimitettava siihen tuomioistuimeen, jonka päätökseen muutosta haetaan. Jos muutoksenhakija kuitenkin jostakin syystä toimittaisikin muutoksenhakukirjelmänsä siihen tuomioistuimeen, jolta hän hakee muutosta, ja se on saapunut sinne määräajassa, olisi muutoksenhakijan kannalta kohtuutonta, että muutoksenhakemus tämän vuoksi jätettäisiin tutkimatta. Muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain säännösten perusteella onkin tuon lain piiriin kuuluvien vesiasioiden osalta jo nyt katsottu, että muutoksenhakemus on tällaisessa tapauksessa tutkittava. Vastaavia säännöksiä sisältyy myös oikeudenkäymiskaareen. Sen vuoksi myös tässä pykälässä ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, ettei muutoksenhakija tuolloin menetä puhevaltaansa. Muutoksenhakutuomioistuimen tulisi viipymättä lähettää muutoksenhakukirjelmä siihen oikeuteen, johon se olisi ollut toimitettava, siellä suoritettavia muiden asianosaisten kuulemista ynnä muita tarpeellisia toimenpiteitä varten.

1.6. Muut muutosehdotukset (2:1, 6:9 ja 33, 12:16, 16:16 ja 27, 21:3, 6, 8 ja 9)

2:1. Lainkohdassa määritellään ne toimenpiteet, joita pidetään vesistön rakentamisena, jollei laissa ole muuta säädetty. Vesilain 1 luvun 15 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi ehdotetaan 2 luvun säännösten soveltamisen piiriin kuuluviksi myös ne toimenpiteet, joita tuossa pykäläehdotuksessa tarkoitetaan ja joihin ei ehkä muutoin sovellettaisi 2 luvun säännöstöä. Tämän vuoksi lain 2 luvun 1 §:n 1 momenttia ehdotetaan tältä osin täydennettäväksi.

6:9. Säännöksessä on nykyisin virheellinen viittaus pykälän 1 momenttiin, mikä ehdotetaan korjattavaksi.

6:33. Säännös koskee uuden ojan tekemistä yleisen tien, rautatien tai muun kiskoradan alitse sekä tällaisen tien poikki johtavan puron tai ojan suurentamista. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan ojittajan on kaivettava oja tai suurennettava uoma, mutta silta tai rumpu perustuksineen on tienpitäjän tai kiskoradan omistajan kustannuksellaan tehtävä ja kunnossapidettävä. Tienpitäjän tai kiskoradan omistaja ei kuitenkaan ole velvollinen sillan tai rummun tekemiseen, jos ojituskustannusten harkitaan nousevan kohtuuttoman suuriksi ojituksesta saatavaan hyötyyn verrattuna, mutta tällöin on korvattava maanomistajalle vahinko, joka johtuu siitä, ettei maata voida kuivattaa.

Kun 6 luvun 17 §:n nojalla ojituksen kustannuksiin ei ole luettu niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat sillan tai rummun uusimisesta, ei mainitun 6 luvun 33 §:n 2 momentin perusteella tienpitäjä tai kiskoradan omistaja ole vapautunut sillan tai rummun uusimisesta. Usein on jouduttu toteuttamaan kokonaisuuden kannalta hyvin epätaloudellisia uusimistoimenpiteitä. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ehdotetaan 6 luvun 33 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että vertailussa otetaan ojituskustannusten lisäksi huomioon myös sillan ja rummun kustannukst.

12:16. Lainkohdassa asetetaan järjestely- ja säännöstelyhankkeen suorittajalle velvollisuus tehdä ennen töiden aloittamista ilmoitus valvontaviranomaiselle. Tätä ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös maankamaran ainesten ottamista vesistön pohjasta. Ilmoitusta ei olisi tarpeen tehdä, jos hankkeen toteuttamiseksi haetaan vesioikeuden lupa. Säännöksen tarkoituksena on saada valvontaviranomaiselle tiedot sellaisista säännöksen piiriin kuuluvista hankkeista, joita varten ei ole haettu eikä ole ollut ehkä tarpeenkaan hakea lupaa.

16:27. Voimassa olevan vesilain 16 luvun 27 §:n mukaan asianosainen voi saada hakemusasiassa kulujensa korvausta toiselta asianosaiselta vain, jos tuo toinen asianosainen perusteettomalla väitteellä tai muulla tavoin tahallaan aiheettomasti viivyttää hakemusasian käsittelyä. Maksuttomasta oikeudenkäynnistä on omat erityiset säännöksensä.

Asianosaiselle voi syntyä virallisperiaatteesta huolimatta sellaisia kuluja, jotka ovat tarpeellisia. Sen vuoksi ehdotetaan puheena olevaa oikeutta laajennettavaksi siten, että vahinkoa kärsineellä olisi oikeus kulujen korvaukseen, jos hänen on täytynyt ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin vahingon aiheutumista koskevan näytön hankki-

miseksi tai panna itse vireille korvausta koskeva hakemus. Pykälän uudeksi 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan vesioikeus voisi määrätä vahingon aiheuttajan suorittamaan vahinkoa kärsineelle korvausta myös hänen kuluistaan, jos vahinkoa kärsineen hakemuksesta määrätään suoritettavaksi toimenpide tai korvausta.

21:3. Lainkohdassa säädetään vesioikeudellisesta virka-avusta. Pykälän 2 momentissa on kysymys muutoksenhausta vesioikeuden virka-apupäätökseen ja virka-apupäätöksen täytäntöönpanosta. Tämän esityksen mukaan vesiylioikeus olisi ylioikeus kaikissa vesiasioissa. Tämän vuoksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vesioikeuden virka-apupäätökseen haettaisiin muutosta korkeimman hallinto-oikeuden sijasta vesiylioikeudelta. Vesiylioikeudella tulisi olla vastaavanlainen oikeus kuin vesioikeudella määrätä, että vesioikeuden päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Toisaalta vesiylioikeudella olisi mahdollisuus määrätä myös siitä, että aikaisemmin annettu täytäntöönpanomääräys lakkaa olemasta voimassa. Tämä koskisi sekä vesioikeuden että vesiylioikeuden antamaa täytäntöönpanomääräystä.

21:6. Vuonna 1979 lisättiin vesilain 21 luvun 6 §:ään uusi 3 momentti (1074/79). Lisätty momentti koskee vesiylioikeuden päätöksen täytäntöönpanemista niissä tapauksissa, joissa päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan samoja säännöksiä kuin muutoksenhakuun yleisessä alioikeudessa vireillepannussa riita- tai rikosasiassa annettuun hovioikeuden ratkaisuun. Vesiylioikeuden päätös pannaan tällöin täytäntöön noudattaen mitä on säädetty hovioikeuden sellaisen ratkaisun täytäntöönpanosta, jonka osalta muutoksenhakuun tarvitaan valituslupa.

Vesiylioikeuden päätöksen täytäntöönpanoon tulisi soveltaa periaatteessa samoja sääntöjä kuin hovioikeuden päätösten ja tuomioiden osalta noudatetaan. Kun esityksessä keskitetään muutoksenhaku vesioikeuden päätöksistä niin lupakuin korvauskysymystenkin osalta vesiylioikeuteen, tulisi tämä ottaa huomioon täytäntöönpanoa harkittaessa. Lupakysymyksen osalta täytäntöönpanoon ryhtyminen poikkeuksetta saattaisi tehdä muutoksenhaun joko kokonaan tai osaksi merkityksettömäksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vesiylioikeus voisi tällaisissa tapauksissa kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Jos muutoksenhakuasia on saatettu korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi, tulisi myös niillä olla mahdollisuus antaa täytäntöönpanokielto. Jos taas vesiylioikeus olisi antanut päätöksessään täytäntöönpanokiellon ja asia on saatettu korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi, tulisi näiden voida ennen asian ratkaisemista määrätä täytäntöönpanokielto lakkaamaan. Tätä puoltaisi muun muassa se, että tehdyt muutosvaatimukset saattavat koskea sellaista seikkaa, johon päätöksen täytäntöönpano ei edellä 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaikuta. Lain 21 luvun 6 §:n 4 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuudesta antaa täytäntöönpanokielto tai määrätä annettu täytäntöönpanokielto lakkaamaan.

21:8. Vesilain 21 luvun 8 §:n mukaan on vesioikeuden lainvoimaisesta päätöksestä, jos se koskee toisen maalla tehtävää uomaa tai muuta rakennelmaa, toisen alueen saattamista veden alle, toisen tilaan kuuluvan vesivoiman käyttöä tai muuta jatkuvaa toisen kiinteän omaisuuden hyväksikäyttöä, ilmoitettava asianomaiselle lääninmaanmittauskonttorille merkinnän tekemiseksi maarekisteriin. Niiden toisen omaisuuteen kohdistuvien rasitusten joukossa, joista on tehtävä pykälässä tarkoitettu ilmoitus, ei mainita vedenottamon suoja-aluetta. Kun kysymyksessä oleva rajoitus on usein tilaa koskeva olennainen seikka, ehdotetaan pykälän 1 momenttia täydennettäväksi siten, että myös suoja-alueesta olisi tehtävä merkintä maarekisteriin. Momentti on pyritty kirjoittamaan siten, että siinä mahdollisimman selvästi erottuisivat toisistaan käyttöoikeutta toisen kiinteistöön koskevat ja oman kiinteistön käyttämistä rajoittavat tapaukset.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan yhdenmukaisuuden vuoksi tehtäväksi käytön rajoitusta koskeva täydennys.

Ilmoitus voi antaa aiheen erityisen maanmittaustoimituksen pitämiseen. Kun tällaisen toimituksen kustannusten suorittamista koskevat säännökset ovat olleet puutteelliset, ehdotetaan 21 luvun 8 §:ään lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan kustannukset suorittaisi pääsääntöisesti se, jolle maarekisteriin merkittävä oikeus on myönnetty. Jos maanmittaustoimituksen pitäminen olisi tarpeen kartastoja kiinteistöolojen vuoksi tai muusta sellaisesta syystä, kustannukset suoritettaisiin valtion varoista.

16:16 ja 21:9. Vesilain 21 luvun 9 §:n mukaan hakijan tai valittajan on vesioikeudessa muissa kuin riita-asiassa ja sellaisessa rikosasiassa, jossa virallinen syyttäjä vaatii rangaistusta, maksettava kustannukset, jotka johtuvat tiedoksiantojen toimittamisesta, asiantuntijan käyttämisestä taikka istunnon tai katselmuksen tahi tarkastuksen pitä-

misestä muualla kuin oikeuden sijaintipaikalla. Riita-asian ja sellaisen rikosasian, jossa virallinen syyttäjä vaatii rangaistusta, kustannuksista on soveltuvin osin ja vastaavasti voimassa, mitä riita- ja rikosasioiden kustannusten korvaamisesta yleisessä alioikeudessa on säädetty. Kustannusvastuuta koskevat säännökset ehdotetaan sisällöltään pääsääntöisesti pysytettäväksi edelleen voimassa. Poikkeuksen säännöstä muodostaisivat tapaukset, jolloin hakijalle tai valittajalle on asiassa myönnetty maksuton oikeudenkäynti tai kysymys on edunmenetystä kärsineen tekemästä korvaushakemuksesta tai valituksesta. Näissä poikkeustapauksissa käsittelykustannukset suoritettaisiin valtion varoista, mutta vahingon aiheuttaja tai maksuttoman oikeudenkäynnin saaneen asianosaisen vastapuoli, joka on hävinnyt asian, olisi velvoitettava korvaamaan valtiolle, mitä sen varoista on tämän mukaan maksettu.

Oikeudella olisi kuitenkin mahdollisuus olosuhteet ja asian laatu ottaen huomioon jättää kustannukset osittain tai kokonaan valtion vahingoksi. Lisäksi ehdotetaan nykyinen 1 momentti jaettavaksi kahdeksi momentiksi. Tällöin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Todistajan ja asiantuntijan saamien korvausten osalta ei ole syytä poiketa siitä, mitä niistä yleisten tuomioistuinten osalta on voimassa. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 4 momentiksi otettavaksi tästä seikasta säännös.

Voimassa olevan 21 luvun 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu asetus tulisi laajentaa koskemaan vesioikeuden lisäksi vesiylioikeutta. Sen vuoksi ehdotetaan nykyistä 3 momenttia tarkistettavaksi ja otettavaksi se pykälän 5 momentiksi. Lisäksi vesilain 16 luvun 16 §:ään ehdotetaan lisättäväksi viittaus 21 luvun 9 §:ään. Suullisessa käsittelyssä kuultavan todistajan ja asiantuntijan matka- ym. korvattavat kustannukset voitaisiin maksaa etukäteen valtion varoista.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Vesilain muuttamisen johdosta on tarpeellista tehdä muutoksia vesiasetukseen (282/62) ja vesien suojelua koskevista ennakkotoimenpiteistä annettuun asetukseen (283/62).

3. Voimaantulo

Monet esitetyt lainmuutokset ovat sellaisia, että ne edellyttävät valmistavia toimenpiteitä ennen uusien säännösten soveltamista. Erityisesti vesituomioistuinten kehittämiseksi ehdotetut säännökset ovat tällaisia. Sen vuoksi ehdotetaan voimaantulopykälään otettavaksi säännös siitä, että tällaisia valmistavia toimenpiteitä voitaisiin suorittaa jo ennen lain voimaantuloa.

Uusia säännöksiä olisi pääsääntöisesti sovellettava niiden voimaantulosta alkaen. Tästä olisi kuitenkin tehtävä joukko poikkeuksia niin aineellisoikeudellisten kuin menettelyäkin koskevien säännösten osalta. Nämä poikkeussäännökset ehdotetaan otettavaksi voimaantulosäännöksiin.

Jos yritykseen tai toimenpiteeseen, johon aikaisemman lain mukaan ei ole tarvittu lupaa, on ryhdytty taikka laitteeseen, rakennelmaan tai yritykseen on myönnetty lupa ennen uuden lain voimaantuloa (ns. vanhat yritykset), olisi niihin sovellettava aikaisemmin voimassa olevia säännöksiä ja kysymys niiden laillisuudesta sekä niitä koskevat oikeudet ja velvollisuudet määräytyisivät myös sanottujen aikaisempien säännösten mukaisesti, sikäli kuin tässä jäljempänä käsitellyistä voimaantulosäännöksistä ei muuta johdu. Täten uuden lain säännös olisi periaatteeltaan saman sisältöinen kuin vesilain 22 luvun 2 §:n vastaava siirtymäsäännös, joka edelleen jäisi muuttamattomana voimaan. Ennen vesilain voimaantuloa suoritettuihin toimenpiteisiin sovellettavat säännökset määräytyisivät siis edelleen vesilain 22 luvun ja lain eri luvuissa olevien siirtymäsäännösten perusteella mikäli tämän lakiesityksen muista voimaantulosäännöksistä ei muuta johdu.

Mainitusta aikaisempien säännösten soveltamista koskevasta periaatteesta ehdotetaan säädettäväksi poikkeus siten, että sikäli kuin edellä tarkoitettuun vanhaan yritykseen on aikaisempien säännösten mukaan sovellettava vesilain 2 luvun 22 ja 22 b §:n, 8 luvun 25 §:n, 9 luvun 15 §:n, 10 luvun 24 a, 24 b, 25, 25 a ja 27 §:n säännöksiä, niitä sovellettaisiin sellaisina kuin ne ovat uuden lain voimaantultua. Säännösten soveltamisalaa sinänsä tällä ei laajennettaisi.

Jos yritykseen ei vanhan lain mukaan ollut lupa tarpeen mutta sellainen vaaditaan uuden lain mukaan, olisi toimintaa jo harjoittavankin haettava tähän lupa, mutta hänelle olisi kohtuuden mukaan varattava aikaa hakea lupa ilman, että hänen tulisi tapauksesta riippumatta keskeyttää toimintansa. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että lain voimaantulon jälkeen lupaa olisi haettava yhden vuoden kuluessa siitä, kun asianomainen valvontaviranomainen on antanut kehotuksen hakea lupa. Jos lupaa on määräajassa haettu saisi toimintaa jatkaa, kunnes

lupa-asia on ratkaistu. Vesioikeus voisi kuitenkin erityisestä syystä määrätä toiminnan lopetettavaksi tai keskeytettäväksi jo aikaisemmin.

Asiassa, joka on vireillä lain voimaantullessa, olisi pääsääntöisesti sovellettava uuden lain aineellisoikeudellisia säännöksiä. Käytännöllisistä syistä tästä olisi kuitenkin tehtävä poikkeus asian siltä osalta, josta lain tullessa voimaan on jo olemassa ensimmäisen asteen, joko vesioikeudessa, vesilautakunnassa tai ojitustoimituksessa annettu ratkaisu. Milloin siis asia on ratkaistu joltakin osalta, sovellettaisiin siihen osaan nähden aikaisempaa lakia, mutta asian siltä osin, kuin sitä ei ole ensi asteessa ratkaistu ennen uuden lain voimaantuloa, sovellettaisiin uutta lakia. Jos hakemusasia on muulta kuin korvauksia koskevalta osalta ratkaistu vanhan lain aikana, olisi uutta lakia tämän mukaan sovellettava sen voimaantultua ratkaistaviin korvauskysymyksiin. Tästä on kuitenkin syytä tehdä voimaantulosäännöksessä esitetty poikkeus, jos vanhan lain aikana asiassa on määrätty ennakkokorvausta.

Yleisen periaatteen mukaan uuden lain menettelyä koskevia säännöksiä sovelletaan välittömästi lain voimaantulosta alkaen myös sitä ennen vireille tulleissa asioissa voimaantulon jälkeen suoritettaviin prosessitoimiin. Käytännön syyt ja osaksi oikeusturvaperiaatteetkin kuitenkin vaativat eräiltä kohdin tästä säännöstä poikkeamista. Sen vuoksi esitetään, että muutoksenhaussa ja päätöksen täytäntöönpanossa sovellettaisiin aikaisempia säännöksiä asian siihen osaan, jota koskeva vesioikeuden päätös on annettu ennen lain voimaantuloa. Muutoksenhakumenettely tapahtuisi tämän mukaisesti siitä riippumatta, missä oikeusasteessa asia on lain voimaantullessa vireillä. Siltä osin kuin asia on ratkaisemattomana vireillä vesioikeudessa, sovellettaisiin uuden lain säännöksiä. Kuitenkin, jos tämä johtaisi siihen, että asia olisi toimivaltasäännösten muuttumisen vuoksi siirrettävä vesilautakunnalle, tulisi asia käsitellä loppuun vesioikeudessa. Vastaavasti ojitustoimituksessa aikaisemman lain mukaisesti vireillä oleva asia tulisi käsitellä siinä loppuun.

Jos lain voimaantulon jälkeen suoritettavaa toimitusta tai asian käsittelyä koskeva määräys on annettu ennen lain voimaantuloa silloisten säännösten mukaisesti, tulisi sen jäädä edelleen noudatettavaksi.

Asian käsittelystä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen sovellettaisiin toimenpidettä suoritettaessa voimassa ollutta lakia.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/61) 10 luvun 7 §:n 3 momentti ja 19 §:n 3 momentti, 12 luvun 11—13 § sekä 15 luvun 22 §,

sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 12 ja 13 § 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetussa laissa (427/70),

muutetaan 1 luvun 15 §:n 1 momentti, 18 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentti ja 30 §:n 1 ja 2 momentti, 2 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti, 5 §, 11 §:n 3 momentti sekä 22 §, 4 luvun 2 §:n 1 momentti ja 6 §, 6 luvun 1 §:n 2 momentti ja 9 §:n 3 momentti, 33 §:n 2 momentti, 7 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentti, 8 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti ja 21 §:n 3 momentti, 10 luvun 2 §:n 1 ja 4 momentti, 3—6 §, 7 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §, 23 §, 24 §:n 1 ja 2 momentti sekä 25—27 §, 11 luvun 3 §:n 4 ja 7 kohta sekä 8 §, 12 luvun 16 § sekä 17 §:n 2 momentti, 15 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 2 momentti, 4, 8, 9, 14—21 ja 23 §, 16 luvun 1 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 ja 11 §, 13 §:n 1 momentti, 18 §, 21 §:n 2 momentti, 23 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 ja 3 momentti, 25 §:n 2 momentti, 27 § ja 33 §:n 1 momentti, 17 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, 18 luvun 1—5 §, 6 §:n 2 momentti, 8 §:n 3 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 2 momentti, 19 luvun 2, 4 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti, 9 §:n 2 momentti sekä 10 §, 21 luvun 3 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti sekä 9 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 3 §:n 1 momentti 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (287/82), 8 luvun 21 §:n 3 momentti, 16 luvun 5 §:n 3 momentti ja 24 §:n 2 ja 3 momentti 11 päivänä lokakuuta 1963 annetussa laissa (453/63), 10 luvun 26 § 14 päivänä tammikuuta 1979 annetussa laissa (44/79), 10 luvun 27 § ja 15 luvun 4 § osittain muutettuna edellä mainitulla 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetulla lailla, 11 luvun 8 § osittain muutettuna edellä mainitulla 11 päivänä lokakuuta 1963 annetulla lailla, 15 luvun 2 §:n 2 momentti 16 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (979/83), 15 luvun 3 §:n 2 momentti, 18 luvun 1 ja 4 §, 8 §:n 3 momentti sekä 19 luvun 2 § ja 7 §:n 1 momentti edellä mainitussa 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetussa laissa, 15 luvun 14 a § sekä 17 § 17 päivänä marraskuuta 1978 annetussa laissa (854/78), 18 luvun 3 § muutettuna edellä mainituilla 11 päivänä lokakuuta 1963 ja 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetuilla laeilla, 21 luvun 6 §:n 3 momentti 28 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (1074/79),

lisätään 1 luvun 15 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 2 luvun 14 §:ään uusi 2 momentti ja lukuun uusi 22 b § sekä luvun 28 §:ään uusi 2 momentti, 7 luvun 3 §:ään uusi 4 momentti, 8 luvun 25 §:ään uusi 3 momentti, 9 luvun 15 §:ään uusi 2 momentti,

10 lukuun uusi 24 a, 24 b, 25 a ja 30 §, 15 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna edellä mainitulla 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetulla lailla, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, sekä sanottuun lukuun uusi 19 a §, 16 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna edellä mainitulla 11 päivänä lokakuuta 1963 annetulla lailla, uusi 4 momentti, 16 §:ään uusi 2 momentti, 24 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, sekä 34 §:ään uusi 3 momentti, 18 luvun 11 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 21 luvun 6 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna edellä mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1979 annetulla lailla, uusi 4 momentti, 8 §:ään uusi 5 momentti ja 9 §:ään uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

15 §

Jollei jäljempänä olevista säännöksistä tai niiden nojalla annetusta luvasta muuta johdu, vesistöstä ei saa johtaa vettä tai ryhtyä vesistössä tai maalla muuhun toimenpiteeseen siten, että siitä voi aiheutua sellainen vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden tai vedenjuoksun muutos, joka

1) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa toisen vesialueelle, kalastukselle, maalle, rakennukselle tai muulle omaisuudelle;

2) aiheuttaa tulvan vaaraa, yleistä vedenvähyyttä tai vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista;

3) melkoisesti vähentää luonnon kauneutta, ympäristön viihtyisyyttä, kulttuuriarvoja tai vesistön käyttökelpoisuutta vedenhankintaan tahi sen soveltuvuutta virkistyskäyttöön;

4) huonontaa vesistön puhdistautumiskykyä tai muuttaa valtaväylää tai vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä;

5) aiheuttaa vaaraa terveydelle, taikka

6) muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua (*vesistön muuttamiskielto*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kielto koskee myös toimenpidettä, josta voi johtua sanotussa momentissa mainitun seurauksen aiheuttava vesistön veden tai pohjan laadun muutos, jollei kysymys ole tämän luvun 19 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä.

— — — — — — — — — — — — — —

18 §

Ilman vesioikeuden lupaa ei saa käyttää pohjavettä tai ryhtyä pohjaveden ottamista tarkoittavaan toimeen siten, että siitä voi aiheutua jonkin pohjavettä ottavan laitoksen vedensaannin vaikeutuminen, tärkeän tai erityisen antoisan pohjavesiesiintymän antoisuuden olennainen vähentyminen tai sen hyväksikäyttämismahdollisuuden muu huonontuminen taikka toisen kiinteistöllä talousveden saannin vaikeutuminen (*pohjaveden muuttamiskielto*). Kielto koskee myös maankamaran ainesten ottamista ja muuta toimenpidettä, josta 22 §:ssä ei ole säädetty, jos siitä ilmeisesti voi aiheutua edellä mainittu tai 22 §:ssä tarkoitettu seuraus.

— — — — — — — — — — — — — —

19 §

Jollei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu, ei ilman vesioikeuden lupaa saa ryhtyä toimenpiteeseen, joka voi aiheuttaa vesistön pilaantumista (*vesistön pilaamiskielto*). Tällaiseksi toimenpiteeksi katsotaan kiinteän, nestemäisen tai kaasumaisen aineen taikka energian johtaminen tai päästäminen vesistöön siten, että siitä joko välittömästi tai sen jatkuessa saattaa johtua sellainen vesistön veden tai pohjan laadun muutos, joka

1) ilmenee vesistön haitallisena madaltumisena;

2) aiheuttaa vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista tai ilmeistä vahinkoa kalakannalle;

3) aiheuttaa vaaraa terveydelle;

4) aiheuttaa ympäristön viihtyisyyden tai kulttuuriarvojen tahi vesistön vedenhankintaan tai virkistyskäyttöön soveltuvuuden melkoista vähentymistä; taikka

5) voi aiheuttaa muun edellä mainittuihin rinnastettavan yleisen tai yksityisen edun loukkauksen

— — — — — — — — — — — — — —

22 §

Tämän luvun 19 §:ssä tarkoitettua ainetta tai energiaa ei saa panna tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten (*pohjaveden pilaamiskielto*), että

1) pohjavesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi;

2) toisen kiinteistöllä oleva pohjavesi voi käydä kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin muuten käyttää;

3) tärkeä tai erityisen antoisa pohjavesiesiintymä olennaisesti huonontua; tai

4) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua.

— — — — — — — — — — — — — —

30 §

Jokaisella, joka kärsii lietteestä, matalikosta tai muusta niihin verrattavasta vesistön käyttöä koskevasta haitasta, on oikeus ilman lupaa toisenkin vesialueella suorittaa sen poistamiseksi tarpeellinen vesistön tilan ja käyttömahdollisuuksien parantamista tarkoittava toimenpide, jos siitä ei aiheudu tämän luvun 12—15 §:ssä tarkoitettua muutosta tai seurausta eikä työn suorittamisesta johdu vesialueen omistajalle huomattavaa haittaa. Työn aloittamisesta ja suorittamistavasta on,

mikäli toimenpide ei ole merkitykseltään vähäinen, ennakolta ilmoitettava vesialueen omistajalle sekä sen mukaan kuin asetuksella säädetään vesipiirin vesitoimistolle tai vesilautakunnalle.

Siitä, mitä vesistön pohjasta poistetaan, on soveltuvin osin voimassa, mitä ruoppausmassasta 4 luvun 6 §:ssä on säädetty.

— — — — — — — — — — — — — —

2 luku

Yleiset säännökset rakentamisesta vesistöön

Rakentaminen ja sen edellytykset

1 §

Tämän luvun säännökset rakentamisesta koskevat, mikäli jonkin toimenpiteen osalta muuta ei ole säädetty, kiinteän tai irrallisen laitteen taikka rakennuksen tai muun rakennelman kuten padon, penkereen, sillan, johdon, kuljetuslaitteen tai laiturin tekemistä vesistöön tai sen poikki, perkaamis-, paalutus- tai täyttämistyön suorittamista vesistössä, uuden uoman tekemistä sekä muuta niihin verrattavaa samoin kuin 1 luvun 15 §:ssä tarkoitettua toimenpidettä.

— — — — — — — — — — — — — —

3 §

Rakentaminen on, jos sen tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna, suoritettava siten:

1) ettei yrityksestä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä rannan tai vesialueen omistajalle;

2) ettei kalakantaa hävitetä;

3) ettei enempää kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä:

a) vaikeuteta vesistössä kulkemista ja puutavaran uittoa, vesivoiman käyttämistä, vesistön järjestelyä tai säännöstelyä, kalastuksen harjoittamista, maan kuivattamista, veden johtamista nesteenä käytettäväksi tai pohjaveden ottamista;

b) heikennetä vesistön puhdistautumiskykyä tai muutoin vahingollisesti muuteta vesiluontoa ja sen toimintaa;

c) huononneta vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön;

d) vähennetä luonnonkauneutta, kulttuuriarvoja tai ympäristön viihtyisyyttä, taikka

e) muutoin loukata yleistä tai yksityistä etua; sekä

4) että vesistön tai pohjaveden erilaiset käyttämistarpeet vastedeskin voidaan tyydyttää mahdollisimman vähäisessä määrin supistettuina.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §

Rakentamiseen ei saa myöntää lupaa, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa, aiheuttaa huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka jos se suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Voimalaitoksen rakentamisen on katsottava aina aiheuttavan 1 momentissa tarkoitettuja vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa sellaisessa vesistössä, jonka rakentamisesta on lailla siten erikseen säädetty.

11 §

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin hyödyn taikka vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen raha-arvo on vaikeasti määrättävissä taikka yrityksellä tai menetettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä, on luvan edellytyksiä harkittaessa verrattava yrityksen ja menetettävän edun merkitystä yleiseltä kannalta katsottuna.

14 §

— — — — — — — — — — — — — —

Lisäksi luvan saaja voidaan tarvittaessa velvoittaa tarkkailemaan rakentamista ja sen vaikutuksia vesistössä.

22 §

Jos vesistöön rakentamisesta aiheutuu kalakannalle ilmeistä vahinkoa, on luvan saaja velvoitettava istuttamaan kaloja tai ryhtymään muihin tarvittaviin toimenpiteisiin kalakannalle aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu *(kalanhoitovelvoite)*.

Jos kysymyksessä olevaa vesistöä varten on laadittu maa- ja metsätalousministeriön hyväksymä suunnitelma kalakannan suojelemiseksi, vesioikeuden on otettava se tarpeen mukaan huomioon kalanhoitovelvoitteesta määrättäessä.

Jos kalakannan säilyttämiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden suorittaminen aiheuttaisi niillä saavutettavaan hyötyyn verrattuna kohtuuttomia kustannuksia rakentajalle taikka kalanhoitovel-

voitteen määräämistä ei muusta syystä ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, rakentaja on määrättävä suorittamaan kalanhoitovelvoitteen tai sen osan asemesta siten korvattavan velvoitteen kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu maa- ja metsätalousministeriölle käytettäväksi kalakannan suojelemista tarkoittavien toimenpiteiden toteuttamiseen *(kalanhoitomaksu)*.

Vesioikeus voi hakemuksesta muuttaa kalanhoitovelvoitetta ja kalanhoitomaksua koskevia määräyksiä, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet.

Mitä tässä laissa on säädetty kalanhoitovelvoitteesta ja kalanhoitomaksusta, on sovellettava vastaavasti, milloin nahkiais- tai rapukannalle aiheutuu rakentamisesta ilmeistä vahinkoa.

22 b §

Jos kalanhoitomaksu on määrätty vuosittain suoritettavaksi ja sen perusteena ollut kustannustaso on muuttunut, maa- ja metsätalousministeriö perii maksun kustannustason nousua vastaavasti tarkistettuna, vaikka sitä ei ole 22 §:n 4 momentissa mainituin tavoin muutettu. Tarkistus tehdään täysin kymmenin prosentein ja muutoin vesioikeuden määräämiä perusteita noudattaen. Jos tarkistuksesta syntyy erimielisyyttä, voidaan asia saattaa hakemuksella vesioikeuden ratkaistavaksi.

28 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Kalanhoitovelvoitetta ja -maksua koskevan päätöksen muuttamisesta on säädetty erikseen.

4 luku

Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet

2 §

Vesioikeus voi hakemuksesta määrätä yleiseksi paikallisväyläksi julkiseen väylään kuulumattoman vesistön osan, joka on tarpeen pitää avoinna yleistä laiva- tai veneliikennettä varten, jollaisena pidetään myös vapaa-ajan veneilyä. Yleinen paikallisväylä voidaan myös määrätä vesistöön, jossa on valtaväylä.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 §

Kulkuväylästä poistettu maa ja muu vesistön pohjasta otettu kiinteä aine (*ruoppausmassa*) on sijoitettava sellaiseen paikkaan ja siten, ettei se aiheuta haittaa vedenhankinnalle, kalastukselle, kalakannalle, liikenteelle tai uitolle ja ettei vesistöä tai sen ympäristöä muutoinkaan, jos se on vältettävissä, muuteta vahingollisella tavalla tai niiden viihtyisyyttä taikka virkistyskäyttöön soveltuvuutta huomattavasti vähennetä. Ruoppausmassan mereen sijoittamisesta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty.

Maanomistajan suostumuksetta ruoppausmassaa ei saa panna viljelyksessä olevalle maalle eikä tämän luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulle alueelle. Sitä ei omistajan suostumuksetta saa panna muullekaan maa-alueelle, ellei kysymys ole vähäisestä määrästä tai vesioikeus ole antanut siihen lupaa.

6 luku

Ojitus

Yleisiä säännöksiä

1 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Ojitukseksi luetaan myös sellainen 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa tapahtuva puron perkaaminen, jolla ei ole vaikutusta yläpuolella olevan järven vedenkorkeuteen, sekä veden vaivaaman alueen kuivattaminen silloinkin, kun sen yhteydessä lasketaan pienehkö järvi, jonka merkitys vesistönä on vähäinen ja jolla ei ole erityistä luonnonsuojeluarvoa.

— — — — — — — — — — — — — — —

9 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Toiselle kuuluvaan putkiojaan ei saa johtaa vettä ilman omistajan suostumusta, jos veden pois johtaminen kohtuuttomitta kustannuksitta muutoinkin on mahdollista. Jos putkiojaa on veden siihen johtamista varten suurennettava, on tämä mahdollisine lisätöineen sen tehtävä, joka johtaa ojaan lisävettä. Ojituskustannuksiin osallistumisesta ja ojan kunnossapidosta on muutoin voimassa, mitä 2 momentissa on säädetty.

33 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa mainitun ojan kaivaminen tai vesiuoman suurentaminen on ojittajan suoritettava. Silta tai rumpu perustuksineen on kuitenkin tienpitäjän taikka rautatien tai muun kiskoradan omistajan kustannuksellaan tehtävä ja kunnossapidettävä. Milloin ojituskustannukset

yhdessä sillan tai rummun kustannusten kanssa nousevat kohtuuttoman suuriksi ojituksesta saavutettavaan hyötyyn verrattuna, tienpitäjä taikka rautatien tai muun kiskoradan omistaja ei ole velvollinen sillan tai rummun omistaja ei ole velvollinen sillan tai rummun tekemiseen. Hänen on kuitenkin, jos korvausta ei ole pakkolunastuksen yhteydessä tai muutoin ja maksettu, korvattava vahinko, joka aiheutuu siitä, ettei tarpeelliseena pidettävää maan kuivattamista voida suorittaa.

7 luku

Vesistön järjestely

3 §

— — — — — — — — — — — — — —

Lupaa järven laskemiseen sen kokonaan tapahtuvaa kuivattamista varten ei saa myöntää, ellei kysymys ole pienehköstä järvestä, jonka merkitys vesistönä on vähäinen ja jolla ei ole erityistä luonnonsuojeluarvoa.

Jos järjestely tarkoittaa järven laskemista sen osaksi tai edellä tarkoitetun pienehkön järven kokonaankin kuivattamista varten taikka järjestelystä on seurauksena kasvukauden keskialiveden aleneminen, voidaan lupa, jos 2 momentin säännös ei sitä estä, myöntää, jos sen lisäksi, mitä 1 momentissa on sanottu, niistä, joilla on osuus järveen, niin monet antavat kirjallisesti suostumuksensa, että heidän osalleen tulee vähintään kaksi kolmannesta järven pinta-alasta, eikä järjestelystä aiheudu ympäristön viihtyisyyden tai järven erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaa alentumista.

Lupa järjestelyyn voidaan, tämän luvun 4 §:ssä säädetyin poikkeuksin, myöntää järjestelystä hyötyä saavan hakemuksesta tai, milloin on kysymys 3 momentissa mainitusta tapauksesta myös sen hakemuksesta, jolle kuuluu osuus järveen.

8 luku

Vesistön säännöstely

Yleisiä määräyksiä

1 §

Milloin joku vesivoiman käytettäväksi saamista, lisäämistä tai käytön tasoittamista, uiton tai liikenteen edistämistä, veden nesteenä käyttämistä, kastelua, vesistön puhtauden säilyttämistä, virkistyskäyttöä, kalanviljelyä, maankuivatusta taikka muuta tällaista tarkoitusta varten haluaa jatkuvasti säännellä veden korkeutta tahi muutoin säännöstellä vesistöä, jollaiseksi luetaan myös veden johtaminen ja muu siirtäminen säännöstelytarkoituksessa vesistöstä tai sen osasta toiseen, on tällaiseen vesistön säännöstelyyn, jos siitä saattaa aiheutua 1 luvun 12—15 §:ssä tarkoitettu muutos tai seuraus, haettava vesioikeuden lupa.

Vesistön säännöstelystä järjestelyyn sisältyvänä toimenpiteenä säädetään 7 luvussa.

2 §

— — — — — — — — — — — — — —

Säännöstelystä saatavana hyötynä on otettava lukuun kaikki sen toteuttamisesta johtuvat edut, niihin luettuna

1) käyttökelpoisen vesivoiman määrän ja arvon lisäys, maan tuottokyvyn tai käyttöarvon lisääntyminen sekä parempi mahdollisuus kuivattaa maata tai käyttää maa- tai vesialuetta virkistystarkoituksiin tai kalanviljelyyn taikka muutoin tällaisella tavalla käyttää hyväksi omaisuutta entistä hyödyllisemmin sekä

2) uittokustannusten vähentyminen, liikenteen hyväksi käytettävien varojen säästö, vedensaantietu sekä vesistön puhdistautumiskyvyn paraneminen.

21 §

— — — — — — — — — — — — — —

Maan tuottokyvyn tai käyttöarvon lisääntymisestä taikka paremmasta mahdollisuudesta kuivattaa maata tai käyttää maa- tai vesialuetta virkistystarkoituksiin sekä, jos erityisiä syitä on, muiden etujen hyväksi tulevasta hyödystä on määrättävä kertakaikkinen, enintään kymmenenä vuotuiseränä ilman korkoa suoritettava maksu. Muissa tapauksissa on määrättävä suoritettavaksi viittä prosenttia kertakaikkisen maksun määrästä vastaava vuotuismaksu siihen velvoittamista tarkoittavan hakemuksen tekemistä seuraavan vuoden alusta lukien. Vuotuismaksu on suoritettava kunakin vuonna ennen kesäkuun loppua.

— — — — — — — — — — — — — —

25 §

— — — — — — — — — — — — — —

Säännöstelymaksun tarkistamisesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 22 b §:ssä on säädetty kalanhoitomaksun tarkistamisesta.

9 luku

Veden johtaminen nesteenä käytettäväksi ja pohjaveden ottaminen

15 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun luvan hyväksikäyttö aiheuttaa melkoista haittaa, jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty, voidaan haittaa kärsivän tai, jos haitta kohdistuu yleiseen etuun, asianomaisen viranomaisen hakemuksesta luvan ehtoja muuttaa tai, mikäli haitta on huomattava, lakkauttaa lupa. Jos määräys luvan ehtojen muuttamisesta tai lakkauttamisesta annetaan 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun seurauksen välttämiseksi, siitä ei määrätä korvausta. Muutoin on oikeudesta korvauksen saamiseen voimassa, mitä 2 luvun 28 §:ssä on säädetty.

10 luku

Jätevedet ja muut vesistöä pilaavat aineet

2 §

Jätevettä saadaan ojaa tai viemäriä käyttäen johtaa vesistöön tahi maahan sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

— — — — — — — — — — — — — —

Mitä tässä luvussa on säädetty ojasta, koskee muutakin 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua vesiuomaa.

Jäteveden johtaminen ojaan

3 §

Jos jäteveden johtamisesta ojaan tai maahan voi aiheutua 1 luvun 20 §:ssä tarkoitettua yleistä tai toisen yksityistä etua koskeva haitallinen vaikutus, on siihen haettava lupa vesilautakunnalta. Lupaa ei saa myöntää, jos toimenpide pohjaveden laatua huonontamalla voi aiheuttaa 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun seurauksen. Muutoin on luvan myöntämisen edellytyksistä soveltuvin osin voimassa, mitä tämän luvun 24 §:ssä on säädetty.

4 §

Jos edellä 3 §:ssä tarkoitetusta jäteveden johtamisesta, jota koskeva lupahakemus on vesilautakunnan käsiteltävänä, voi vesistössä aiheutua 1 luvun 19 §:ssä tarkoitettu seuraus, vesilautakunnan on viipymättä siirrettävä asia kokonaisuudessaan vesioikeuden käsiteltäväksi siten kuin 20 luvun 2 §:n 3 momentissa on säädetty.

5 §

Jäteveden johtamista ojaan tai maahan koskevassa lupapäätöksessä voidaan antaa tarpeellisia määräyksiä vahingon ja haitan ehkäisemiseksi suoritettavista toimenpiteistä noudattaen soveltuvilta osin, mitä tämän luvun 24 a §:ssä on säädetty. Samalla on määrättävä, onko uomaa, johon jätevettä johdetaan, pidettävä ojana vai onko se katsottava viemäriksi.

Jos tässä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksiin tai luvan ehtoihin vaikuttavat olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet, asia voidaan valvontaviranomaisen tai haittaa kärsivän hakemuksesta saattaa vesioikeuden käsiteltäväksi sellaisten uusien määräysten antamista varten, jotka muuttuneissa olosuhteissa ovat tarpeen. Lupa voidaan myös peruuttaa, milloin erityiset syyt sitä vaativat.

6 §

Jos jäteveden tarkoituksenmukaiseen johtamiseen on tarpeen käyttää toisen maalla olevaa ojaa tai puroa, eikä maanomistaja anna suostumustaan, vesilautakunta voi antaa siihen luvan, jollei toimenpiteestä aiheudu kohtuutonta haittaa. Lupa voidaan myöntää 3 §:ssä tarkoitetun luvan yhteydessä tai erikseen. Jos asia muutoin kuuluu vesioikeuden käsiteltäväksi, luvan myöntää vesioikeus.

Se, joka johtaa jätevettä toisen maalla olevaan ojaan tai puroon, on velvollinen suorittamaan sellaiset uoman suurentamis-, kunnostamis- ja kunnossapitotyöt, jotka aiheutuvat jäteveden johtamisesta, sekä muutoinkin huolehtimaan siitä, ettei jäteveden johtamisesta aiheudu kohtuullisin kustannuksin vältettävää vahinkoa. Tarvittaessa vesilautakunta voi antaa määräyksiä työn suorittamisesta. Tällaisesta päätöksestä on voimassa, mitä 20 luvun 7 §:ssä säädetään.

Milloin 2 momentissa mainituista toimenpiteistä aiheutuu toiselle hyötyä, on tämän velvollisuudesta osallistua toimenpiteistä johtuviin kustannuksiin sekä menettelystä osallistumista määrättäessä vastaavasti voimassa, mitä ojituksesta on säädetty.

Jäteveden johtaminen viemärissä

7 §

Jos jäteveden tarkoituksenmukaista johtamista varten on tarpeen tehdä viemäri toisen maan kautta, eikä maanomistaja anna suostumustaan, on toimenpiteeseen vastaavasti sovellettava, mitä

6 §:ssä on säädetty jäteveden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan.

— — — — — — — — — — — — — —

19 §

Vesikäymälästä tuleva jätevesi on ennen sen avouomaan, maahan tai vesistöön päästämistä johdettava asianmukaisesti tehtyjen saostuskaivojen kautta tai muulla tavalla puhdistettava, jollei 3 tai 24 §:ssä tarkoitetussa tai rakennuslainsäädännön mukaisesti annetussa luvassa tai 20 §:n nojalla ole puhdistamisesta vastaavalla tavalla määrätty.

— — — — — — — — — — — — — —

20 §

Jos jätevesi, joka kulkee ojassa tai päästetään maahan, aiheuttaa huomattavaa haittaa eikä kysymys ole toimenpiteestä, joka edellyttää vesioikeuden lupaa, voi vesilautakunta määrätä sen, jonka maalta tai laitoksesta jätevesi on lähtöisin, tarpeellisessa määrin puhdistamaan jätevesi ennen sen johtamista ojaan tai maahan taikka ryhtymään muuhun toimenpiteeseen haitan estämiseksi.

Jäteveden tai muun vesistöä pilaavan aineen päästämisestä vesistöön

23 §

Sellaiseen jäteveden johtamiseen tai muuhun toimenpiteeseen, joka 1 luvun 19 §:n mukaan ilman lupaa on kielletty, on haettava lupa vesioikeudelta. Sama koskee, jollei tämän luvun 3 §:stä muuta johdu, toimenpidettä, josta voi aiheutua 1 luvun 20 §:ssä tarkoitettu seuraus.

24 §

Vesioikeus voi hakemuksesta myöntää luvan sellaiseen jäteveden johtamiseen tai muuhun toimenpiteeseen, joka 1 luvun 19 ja 20 §:n mukaan on kielletty. Luvan myöntäminen edellyttää, että toimenpiteestä aiheutuva haitta on katsottava saatavaan etuun verrattuna suhteellisen vähäiseksi eikä jäteveden tai muun vesistöä pilaavan aineen poistaminen tahi tällaisten aineiden vesistöön pääsyn estäminen ole kohtuullisin kustannuksin muulla tavoin mahdollista. Etuvertailussa on erityisesti otettava huomioon hakemuksessa tarkoitetun toiminnan sekä toimenpiteestä aiheutuvan haitan merkitys yleiseltä kannalta katsottuna.

Lupaa ei saa myöntää, jos toimenpiteestä aiheutuisi 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettu seuraus taikka jos luvan myöntäminen olisi vastoin 1 luvun 19 §:n 3 momentissa tarkoitetun kansainvälisen sopimuksen määräystä.

— — — — — — — — — — — — — —

24 a §

Myöntäessään 24 §:ssä tarkoitetun luvan vesioikeuden tulee antaa tarvittavat määräykset johdettavan jäteveden tai muun aineen määrästä ja koostumuksesta sekä siitä, miten sitä päästetään vesistöön *(päästömääräykset)*.

Lupapäätöksessä voidaan määrätä, että ennen toiminnan aloittamista tai päätöksessä asetettavassa määräajassa luvan saajan on tehtävä suoja- ja puhdistuslaitteita tai ryhdyttävä veden juoksutuksen muuttamista tarkoittavaan tahi muuhun toimenpiteeseen vesistön pilaantumisen vähentämiseksi *(toimenpidevelvoite)*.

Milloin jäteveden tai muun aineen päästämisestä saattaa aiheutua sellaista vahinkoa, jota 2 luvun 22 §:ssä tarkoitetaan, on lupapäätökseen otettava tarpeelliset määräykset kalanhoitovelvoitteesta tai kalanhoitomaksusta. Niistä on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 22 ja 22 b §:ssä on säädetty.

Lupapäätökseen voidaan niin ikään ottaa tarpeelliset määräykset siitä, millä tavoin jäteveden tai muun aineen muodostumisen, käsittelyn, päästämisen ja sen vaikutusten tarkkailu on järjestettävä *(tarkkailuvelvoite)*.

24 b §

Edellä 24 §:ssä tarkoitettu lupa myönnetään asian luonteen mukaisesti määräajaksi tai toistaiseksi.

Lupapäätöksessä tulee määrätä, mihin mennessä hakemus on tehtävä edellä 24 a §:ssä tarkoitettujen ehtojen tarkistamiseksi ja mitkä selvitykset tuolloin on esitettävä, jollei tällaista määräystä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Jos hakija ei ole tehnyt määräajassa uutta hakemusta, vesioikeus voi valvontaviranomaisen taikka haittaa tai vahinkoa kärsivän hakemuksesta määrätä, että lupa raukeaa.

25 §

Vesioikeus voi asianomaisen viranomaisen tai haittaa kärsivän hakemuksesta muuttaa aikaisemman lupapäätöksen määräyksiä, jos

1) jäteveden tai muun aineen vesistöön päästämisestä tahi muusta toimenpiteestä aiheutuu

vesistön tilaa merkittävästi heikentävä olosuhteiden muutos, tai

2) jos 24 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytykset tai luvan ehtoihin vaikuttavat olosuhteet ovat muutoin olennaisesti muuttuneet.

Lupapäätöksen määräyksiä muutettaessa sovelletaan, mitä 24, 24 a ja 24 b §:ssä on säädetty. Jos pääasiallisesti kysymyksessä olevan luvan tarkoittamasta toiminnasta aiheutuu tai tulisi toiminnan jatkuessa aiheutumaan vesistössä huomattavaa pilaantumista, lupa voidaan myös määrätä lakkautettavaksi.

Jos 1 momentissa tarkoittettu määräysten muuttaminen johtuu vesistöön rakentamisesta tai muusta tässä laissa tarkoitetusta toimenpiteestä, jollaiseksi ei katsota laillisen oikeuden nojalla tapahtuvaa jäteveden tai muun aineen päästämistä vesistöön, vesioikeus voi hakemuksesta määrätä rakentajan tai toimenpiteen muun suorittajan korvaamaan vesioikeuden päätöksen täytäntöönpanemisesta johtuvat kustannukset.

25 a §

Jos jäteveden tai muun aineen vesistöön päästäminen, johon ei ole ollut tarpeen hakea 24 §:ssä tarkoitettua lupaa, tulee myöhemmin luvanvaraiseksi muusta syystä kuin asianomaisen toiminnassa tapahtuneen muutoksen johdosta, toimintaa saadaan kuitenkin jatkaa, kunnes lupaasia on vesioikeudessa ratkaistu, mikäli lupaa haetaan viipymättä aiheen siihen ilmaannuttua eikä vesioikeus asianomaisen viranomaisen tai haittaa kärsivän vaatimuksesta sitä kiellä tai rajoita.

26 §

Jos tämän luvun 24 a tai 25 §:ssä tarkoitetun, määräajassa suoritettavan toimenpiteen toteuttaminen käy sanotussa ajassa taloudellisesti kohtuuttoman raskaaksi taikka tarvikkeiden puutteen vuoksi tai muusta painavasta syystä tuottaa huomattavia vaikeuksia eikä toimenpiteen siirtämisestä johdu huomattavaa vesistön pysyvän pilaantumisen vaaraa, ympäristöministeriö tai, milloin kysymys on kunnan velvoittamisesta puhdistuslaitoksen rakentamiseen yleisen viemärin yhteyteen, valtioneuvosto voi pitentää toimenpiteen suorittamiseksi asetettua määräaikaa enintään kolmella vuodella kerrallaan.

27 §

Jos tämän luvun 24 §:ssä tarkoitettu lupa myönnetään sellaisin ehdoin, että luvan saaja osaksi tai kokonaan vapautuu suorittamasta toimenpiteitä vesistön pilaantumisen ehkäisemiseksi taikka saa luvan johdosta käyttökustannusten säästymisestä tai muutoin ilmenevää huomattavaa taloudellista etua, luvan saaja voidaan velvoittaa suorittamaan vuosittain vesiensuojelumaksu.

Vesiensuojelumaksu suoritetaan vesihallitukselle ja se on käytettävä valtiolle vesiensuojelusta, erityisesti sitä varten suoritettavasta tutkimustyöstä johtuviin menoihin.

Maksu voi olla enintään kaksi sadalta sen edun vuotuisesta arvosta, jonka saamiseen maksuvelvollisuus perustuu.

Vesiensuojelumaksu voidaan määrätä vesihallituksen vaatimuksesta. Vaatimus on, jollei sitä ole tehty lupaa pyydettäessä, käsiteltävä hakemusasiana. Olosuhteiden olennaisesti muuttuessa voidaan maksun suuruutta vesihallituksen tai maksuun velvollisen hakemuksesta muuttaa tai maksu kokonaan poistaa.

Vesiensuojelumaksun tarkistamisesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 22 b §:ssä on säädetty kalanhoitomaksun tarkistamisesta.

30 §

Jos hakija tämän luvun 24 a §:n 2 momentin nojalla on määrätty rakentamaan jäteveden puhdistamo tai puhdistamon rakentamista on jäteveden asianmukaista johtamista varten pidettävä tärkeän tarpeen vaatimana, vesioikeus voi asian käsittelyn yhteydessä tai eri hakemuksesta myöntää oikeuden puhdistamon rakentamista varten tarpeellisen ja tarkoitukseen soveltuvan maa- tai vesialueen käyttöön tahi lunastamiseen. Vahinko, haitta ja muu edunmenetys, joka johtuu oikeudesta käyttää tai lunastaa edellä tarkoitettua omaisuutta, on asianomaiselle korvattava.

11 luku

Korvaukset

3 §

Jollei jonkin toimenpiteen osalta ole korvauksesta muuta säädetty, on tässä laissa tarkoitettuna vahinkona, haittana ja muuna edunmenetyksenä korvattava:

— — — — — — — — — — — — — —

4) rasite- tai nautintaoikeuden, vesivoiman käyttöoikeuden, kalastusoikeuden sekä niihin verrattavan muun erityisen oikeuden menettäminen, sen käyttämisen estyminen tai vaikeutumi-

nen samoin kuin sellaiseen oikeuteen perustuvan muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen, vuokraan perustuvan oikeuden osalta kuitenkin vain siltä osin, kuin vuokramiehellä ei ole oikeutta tämän luvun 19 §:ssä säädettyyn vuokramaksun alennukseen;

— — — — — — — — — — — — — —

7) porotalouden tai ammattimaisen kalastuksen estyminen tai vaikeutuminen muissakin kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa; sekä

— — — — — — — — — — — — — —

8 §

Kun johonkin toimenpiteeseen tämän lain nojalla annetaan lupa, on myös määrättävä, onko tiedossa olevasta vahingosta, haitasta taikka muusta edunmenetyksestä sekä mihin määrään suoritettava korvausta.

Hakemusasiassa, jossa vesioikeuden on määrättävä korvaus lupaan perustuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta, haitasta tai muusta edunmenetyksestä, saadaan, mikäli siitä ei aiheudu olennaista viivästystä tai muuta hankaluutta, käsitellä myös asian yhteydessä esitetty tai vesioikeudessa ennestään vireillä oleva hakijaan kohdistuva vaatimus, joka koskee hakemuksessa tarkoitetulla toimenpiteellä ennen luvan myöntämistä aiheutetun vahingon, haitan tai muun edunmenetyksen korvaamista. Jos edellä tarkoitettua vaatimusta ei käsitellä hakemusasian yhteydessa eikä vaatimuksen perusteesta muuta johdu, se katsotaan vireille pannuksi riita-asiana.

Sellaisesta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä, jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty taikka jonka korvaaminen on määrätty myöhemmin ratkaistavaksi, voidaan korvausta vaatia hakemuksella vesioikeudessa tai, jos kysymys on vesilautakunnan myöntämästä luvasta, vesilautakunnassa. Vesioikeudelle tehtyyn hakemukseen voidaan myös sisällyttää ja sen yhteydessä käsitellä vaatimus, joka tarkoittaa samalla toimenpiteellä luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista.

Korvausta sellaisen tähän lakiin perustuvan toimenpiteen johdosta, johon ei tarvita lupaa, tai vahingosta, jota tarkoitetaan tämän luvun 1 §:n 3 momentissa tai 2 §:ssä, on vaadittava hakemuksella vesioikeudessa taikka kysymyksen ollessa ojitukseen liittyvästä korvauksesta, siltä osin kuin asia ei ole vesioikeudessa tai ojitustoimituksessa käsiteltävä, vesilautakunnassa.

Korvausten määräämisestä eräissä tapauksissa säädetään 16 luvun 24 §:ssä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun korvausvaatimuksen käsittelemistä koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

16 §

Toimenpiteestä, joka tarkoittaa vesistön järjestelyä tai säännöstelyä taikka maankamaran ainesten ottamista vesistön pohjasta, on, sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään, ennakolta tehtävä ilmoitus vesipiirin vesitoimistolle. Ilmoituksen tekeminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos toimenpiteeseen haetaan vesioikeuden lupa.

17 §

— — — — — — — — — — — — — —

Ennen 1 momentissa tarkoitettua räjäyttämistä siitä on ilmoitettava asianomaiselle poliisiviranomaiselle ja vesipiirin vesitoimistolle.

15 luku

Vesituomioistuimet

2 §

Vesioikeudessa on tarpeellinen määrä vesioikeustuomarein, vesioikeusinsinöörin ja vesioikeuslimnologin virkoja. Vesioikeuteen voidaan 1 momentissa tarkoitettujen puheenjohtajan ja jäsenten lisäksi määräajaksi nimittää vesioikeustuomareita, vesioikeusinsinöörejä ja vesioikeuslimnologeja.

Vesioikeus on tuomionvoipa, kun siinä on läsnä puheenjohtajana toimiva vesioikeustuomari sekä vesioikeuden työjärjestyksessä määrätty määrä jäseniä, vähintään kaksi. Työjärjestyksessä annetaan tarkemmat määräykset vesioikeusinsinöörien ja vesioikeuslimnologien osallistumisesta asioiden käsittelyyn niiden laadusta riippuen sekä tarvittavat muut määräykset asioiden käsittelystä ja vesioikeuden toiminnasta.

— — — — — — — — — — — — — —

3 §

— — — — — — — — — — — — — —

Vesioikeusinsinööriltä vaaditaan virkaan sopiva diplomi-insinöörin tutkinto ja kokemusta vesilain alaan kuuluvissa tehtävissä. Ainakin toisen vesioikeusinsinöörin tulee olla diplomi-insinöörin tutkinnon suorittanut teknillisen korkeakoulun ra-

kennusinsinööriosastossa tai sitä vastaavan tutkinnon muussa korkeakoulussa. Vesioikeusinsinöörejä nimitettäessä on erityisesti otettava huomioon, että vesioikeudessa on perehtyneisyyttä vesitekniikan ja vesitalouden eri aloihin.

Vesioikeuslimnologilla tulee olla ylempi korkeakoulututkinto biologisissa aineissa tai muu virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä riittävä perehtyneisyys vesien luonnontalouteen ja kalatalouteen. Lisäksi hänellä tulee olla kokemusta vesilain alaan kuuluvissa tehtävissä.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §

Vesioikeustuomarin, vesioikeusinsinöörin ja vesioikeuslimnologin nimittää, sitten kun virka on ollut vesiylioikeuden toimesta haettavana vesiylioikeuden tekemän virkaehdotuksen nojalla korkein oikeus. Sama koskee vastaavan ylimääräisen viranhaltijan nimittämistä.

Vesioikeustuomarilla ja vesioikeuden muulla jäsenellä on hallitusmuodossa tuomarille säädetty virassapysymisoikeus. Sama koskee ylimääräistä vesioikeustuomaria ja muuta vesioikeuden ylimääräistä jäsentä sinä määräaikana, joksi hänet on nimitetty.

Ylimääräisellä vesioikeustuomarilla, vesioikeusinsinöörillä ja vesioikeuslimnologilla on oikeus palkkaukseen samojen perusteiden mukaan kuin vesioikeuden varsinaisella jäsenellä. Jos ylimääräinen vesioikeustuomari, vesioikeusinsinööri tai vesioikeuslimnologi on ennestään valtion virassa tai toimessa, hän vapautuu sen hoitamisesta siksi ajaksi, joksi hänet on nimitetty.

8 §

Syyte virkavirheestä vesioikeustuomaria ja vesioikeuden muuta jäsentä sekä sihteeriä vastaan tehdään Helsingin hovioikeudessa ja muita viran- ja toimenhaltijoita vastaan vesioikeuden sijaintipaikan yleisessä alioikeudessa.

9 §

Vesioikeuden työjärjestyksen vahvistaa vesiylioikeuden esityksestä korkein hallinto-oikeus.

Vesiylioikeus

14 §

Vesiylioikeus käsittelee ylioikeutena valitukset ja kantelut vesioikeuden ja vesioikeustuomarin ratkaisuista sekä valvoo vesioikeuksien toimintaa ja lainkäyttöä.

Vesiylioikeudessa on puheenjohtajana vesiylituomari ja muina jäseninä tarpeellinen määrä vesiylioikeudenneuvoksia. Vesiylioikeudenneuvoksista osan tulee olla lainoppineita, osan edustaa tekniikan alan sekä osan luonnontalouden asiantuntemusta. Vesiylioikeus on tuomionvoipa, kun siinä on läsnä puheenjohtaja sekä vesiylioikeuden työjärjestyksessä määrätty määrä vesiylioikeudenneuvoksia, vähintään kaksi. Työjärjestyksessa määrätään lainoppineiden ja eri alojen asiantuntemusta edustavien vesiylioikeudenneuvosten osallistumisesta asioiden käsittelyyn niiden laadusta riippuen.

Vesiylituomarin estyneenä ollessa toimii vesiylioikeuden puheenjohtajana virkaiältään vanhin lainoppinut vesiylioikeudenneuvos.

Vesiylioikeus voi, sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään, toimia kahtena tai useampana jaostona. Vesiylioikeuden toimiessa jaostoihin jakaantuneena jaoston puheenjohtajana toimii vesiylituomari tai vesiylioikeudenneuvos.

Vesiylioikeuden kokoonpanosta sen käsitellessä nimitys- ja muita hallintoasioita määrätään työjärjestyksessä.

14 a §

Käsiteltävien asioiden lukumäärän tai laadun vuoksi taikka muusta erityisestä syystä voidaan vesiylioikeuteen nimittää ylimääräisiä vesiylioikeudenneuvoksia.

Ylimääräinen vesiylioikeudenneuvos nimitetään samassa järjestyksessä kuin vesiylioikeuden varsinainen jäsen.

Ylimääräisellä vesiylioikeudenneuvoksella on oikeus palkkaukseen samojen perusteiden mukaan kuin vesiylioikeuden varsinaisella jäsenellä. Jos ylimääräinen vesiylioikeudenneuvos on ennestään valtion virassa tai toimessa, hän vapautuu sen hoitamisesta siksi ajaksi, joksi hänet on nimitetty.

15 §

Vesiylituomarin ja lainoppineen vesiylioikeudenneuvoksen pätevyydestä on vastaavasti voimassa, mitä vesioikeustuomarista tämän luvun 3 §:ssä on säädetty. Muiden vesiylioikeudenneuvosten pätevyydestä on vastaavasti voimassa, mitä mainitussa lainkohdassa on säädetty vesioikeusinsinöörin ja vesioikeuslimnologin pätevyydestä.

Vesiylituomaria ja vesiylioikeudenneuvosta nimitettäessä on erityisesti otettava huomioon asianomaisen perehtyneisyys vesilainsäädännön soveltamisalaan kuuluviin tehtäviin.

16 §

Ennen kuin vesiylioikeuden jäsen ryhtyy hoitamaan virkaansa, hänen on tehtävä vesiylioikeuden tai hovioikeuden edessä tuomarinvala, jollei hän ole tehnyt sitä aikaisemmin.

17 §

Tasavallan presidentti nimittää vesilituomarin korkeimman oikeuden esityksestä sekä vesiylioikeudenneuvoksen sitten kun virka on ollut vesiylioikeuden toimesta haettavaksi julistettuna ja vesiylioikeus on tehnyt virkaehdotuksen. Virkaehdotuksesta on korkeimman oikeuden annettava lausuntonsa. Korkein oikeus käsittelee myös virkaehdotuksesta tehdyt valitukset.

Vesilituomarilla ja vesiylioikeudenneuvoksella on hallitusmuodossa tuomarille säädetty virassapysymisoikeus. Sama koskee ylimääräistä vesiylioikeudenneuvosta sinä määräaikana, joksi hänet on nimitetty.

18 §

Vesilituomarin ja vesiylioikeudenneuvoksen virkaloman, virkavapauden ja viransijaisuuden osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä hovioikeudenneuvoksesta on säädetty.

19 §

Vesiylioikeudessa voi olla kansliapäällikön, vanhemman ja nuoremman vesiasiainsihteerin ja kirjaajan virkoja sekä kanslistin, konekirjoittajan ja vahtimestarin toimia. Vesiylioikeudessa voi lisäksi olla muita viran- ja toimenhaltijoita.

Vesiylioikeuden kansliapäälliköllä tulee olla pätevyys tuomarinvirkaan. Kelpoisuudesta vanhemman ja nuoremman vesiasiainsihteerin virkaan on vastaavasti voimassa, mitä tämän luvun 5 §:ssä on säädetty vesioikeudensihteerin osalta.

Kansliapäällikön sekä vanhemman ja nuoremman vesiasiainsihteerin nimittää, viran oltua vesiylioikeuden toimesta haettavaksi julistettuna, korkein oikeus vesiylioikeuden tekemän virkaehdotuksen perusteella. Muut peruspalkkaiset viran- ja toimenhaltijat nimittää vesiylioikeus. Ylimääräiset toimenhaltijat, tilapäiset toimihenkilöt ja työsopimussuhteessa olevat henkilöt, joilla tulee olla tehtävän edellyttämä pätevyys, ottaa vesilituomari.

19 a §

Vesilituomaria ja muuta vesiylioikeuden jäsentä syytetään virkavirheestä korkeimmassa oikeudessa sekä kansliapäällikköä ja vesiasiainsihteeriä Helsingin hovioikeudessa. Vesiylioikeuden muita viranhaltijoita ja toimihenkilöitä syytetään virkavirheestä vesiylioikeuden sijaintipaikan yleisessä alioikeudessa.

20 §

Asiain esittelijöinä vesiylioikeudessa toimivat vesiasiainsihteerit sen mukaan kuin siitä työjärjestyksessä määrätään.

21 §

Vesiylioikeuden työjärjestyksen vahvistaa korkein hallinto-oikeus.

23 §

Mikäli tässä laissa muualla ei ole toisin säädetty, asian käsittelyssä vesiylioikeudessa on muutoin noudatettava soveltuvin osin laillista oikeudenkäyntijärjestystä.

16 luku

Vesiasioiden käsittely vesioikeudessa

Hakemusasiat

1 §

— — — — — — — — — — — — — —

Hakemukseen on liitettävä tarpeelliset selvitykset sekä, milloin hakemus tarkoittaa luvan saamista yritystä tai toimenpidettä varten, tarvittava suunnitelma sellaisena, kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos katselmustoimitus yrityksen vaikutusalueen laajuuden vuoksi tai yrityksestä aiheutuvien vahinkojen selvittämiseen liittyvistä syistä vaatii suhteettoman pitkän ajan ja yrityksen kiireellistä toteuttamista on yleiseltä kannalta pidettävä tärkeänä, vesioikeus voi, milloin on todennäköistä, että luvan edellytykset ovat olemassa, määrätä katselmustoimituksen suoritettavaksi kahdessa vaiheessa. Toimituksen ensimmäisessä vaiheessa tarkastetaan suunnitelma yrityksen oikeudellisten edellytysten selvittämiseksi ja tutkitaan, voidaanko lupa antaa ja millä ehdolla. Toimituksen toisessa vaiheessa selvitetään muut katselmustoimituksessa käsiteltävät asiat.

Muussakin kuin 2 momentissa mainitussa tapauksessa vesioikeus voi määrätä katselmustoimi-

tukseh jaettavaksi eri osiin, milloin siihen on erityistä syytä.

Jos hakemus koskee yritystä, jonka vaikutukset ulottuvat laajalle alueelle, ja katselmustoimituksen suorittaminen koko aluetta koskevana kohtuuttomasti vaikeuttaisi hakemusasian käsittelyä, vesioikeus voi määrätä, että alueen eri osissa suoritetaan eri katselmustoimitukset.

6 §

Jollei katselmustoimitusta pidetä, on hakemuksesta, jos tämän luvun 9 §:stä ei muuta johdu, annettava tieto niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tilaisuuden varaamiseksi muistutusten ja vaatimusten tekemiseen hakemuksen johdosta. Muistutukset ja vaatimukset on puhevallan menettämisen uhalla tehtävä vesioikeudelle kirjallisesti vesioikeuden määräämässä ajassa, joka ei saa olla kolmeakymmenta paivaa lyhyempi eikä kuuttakymmentä päivää pitempi. Puhevaltaa ei kuitenkaan ole menetetty, jos olosuhteet asian vireillä ollessa ovat olennaisesti muuttuneet tai puhevallan menettäminen muutoin olisi ilmeisen kohtuutonta.

Milloin hakemusasiassa tämän luvun 13 §:n mukaisesti toimitetaan suullinen käsittely tai pidetään katselmustoimitus, voidaan muistutukset ja vaatimukset tehdä myös siinä.

11 §

Milloin hakemuksen johdosta tehdyt muistutukset tai vaatimukset taikka asian laatu tai laajuus muutoin sitä vaativat, hakijalle tai muulle asianosaiselle voidaan varata tilaisuus selityksen antamiseen ja toimittaa tälle kappale muistutuskirjelmästä liitteineen. Selityksen johdosta voidaan, milloin erityistä syytä siihen on, asianosaiselle varata tilaisuus vastaselityksen antamiseen.

13 §

Kirjelmien vaihdon päätyttyä on toimitettava suullinen käsittely, jollei hakemusasia ole merkitykseltään vähäinen tai muuten laadultaan sellainen, ettei tilaisuuden varaaminen muistutusten ja vaatimusten tekemiseen suullisesti ole tarpeen. Erityisestä syystä vesioikeus voi kirjelmien vaihdon tai suullisen käsittelyn jälkeen määrätä, että hakemus on käsiteltävä tämän luvun 5 §:n mukaisesti katselmustoimituksessa.

— — — — — — — — — — — — — —

16 §

— — — — — — — — — — — — — —

Todistajalle ja asiantuntijalle maksettavasta korvauksesta on voimassa, mitä 21 luvun 9 §:ssä säädetään.

18 §

Jos vesioikeus havaitsee katselmustoimituksen puutteelliseksi, se voi määrätä pidettäväksi uuden tai täydentävän toimituksen.

21 §

— — — — — — — — — — — — — —

Vesioikeus voi tehdä hakemukseen liitettyyn suunnitelmaan sellaisia muutoksia tai lisäyksiä, jotka ovat tämän lain säännökset huomioon ottaen tarpeellisia.

23 §

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin hakemus koskee tietyn suunnitelman mukaan toteutettavaa yritystä, suunnitelma on selostettava vesioikeuden päätöksessä tai liitettävä siihen. Päätöksen tulee lisäksi sisältää lausunto asiassa tehdyistä muistutuksista ja vaatimuksista ja määräykset siitä, miten yritys on pantava toimeen ja mitä hakijan on noudatettava muiden etujen suojaamiseksi sekä onko ja mitä korvauksia vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä suoritettava samoin kuin muut päätökseen tämän lain perusteella otettavat määräykset.

— — — — — — — — — — — — — —

24 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos hakemuksessa tarkoitetusta yrityksestä aiheutuvien vahinkojen selvittäminen suhteettomasti viivyttäisi asian käsittelyä vesioikeudessa ja yrityksen kiireellistä toteuttamista on yleiseltä kannalta pidettävä tärkeänä, vesioikeus voi, jos yritystä koskevan luvan edellytykset ilmeisesti ovat olemassa, ratkaista hakemusasian muilta kuin yrityksestä aiheutuvia vahinkoja ja niiden johdosta suoritettavia korvauksia sekä 11 luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevilta osin. Tällöin on vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä, joita koskevat kysymykset siirretään ratkaistavaksi asian käsittelyä jatkettaessa, määrättävä maksettavaksi likimääräisen arvion mukainen ennakkokorvaus. Siitä on soveltuvin osin voimassa, mitä 11 luvussa korvauksista on säädetty. Vesioikeus voi myös, milloin siihen tarpeellisen selvityksen puuttuessa muussa kuin edellä

tarkoitetussa tapauksessa on erityistä syytä, määrätä jonkin toimenpiteestä aiheutuvan vahingon korvaamisen ratkaistavaksi myöhemmin. Tällöin sen on velvoitettava luvan haltija hankkimaan tarvittava selvitys ja hakemaan lupapäätöksen täydentämistä sekä samalla määrättävä arvioitavissa olevasta vahingosta suoritettavaksi ennakkokorvaus. Tässä tarkoitettu vesioikeuden määräys ei estä vahingonkärsijää erikseen hakemasta korvausta sen mukaan kuin 11 luvun 8 §:n 3 momentissa on säädetty. Ennakkokorvausta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Mitä edellä 2 momentissa on säädetty korvauksen määräämisestä, voidaan vastaavasti soveltaa myös 2 luvun 22 §:ssä tarkoitettua kalanhoitomaksua määrättäessä.

Antaessaan myöhemmin päätöksen siltä osin, jolta asiaa ei vielä ole ratkaistu, vesioikeus voi tehdä tähän päätökseen liittyviä tarpeellisia muutoksia aikaisempaan päätökseensä. Korvauksia määrättäessä on vastaavasti noudatettava, mitä 11 luvun 8 §:n 1, 2 ja 6 momentissa on säädetty. Milloin korvausta on vaadittu vahingosta, joka aikaisemman päätöksen antamisen jälkeen on aiheutunut sen vastaisesta menettelystä, on myös tällaisen vaatimuksen käsittelystä vastaavasti voimassa, mitä sanotussa pykälässä on säädetty ennen luvan myöntämistä aiheutetun vahingon korvaamista tarkoittavasta vaatimuksesta.

— — — — — — — — — — — — — —

25 §

— — — — — — — — — — — — — —

Päätöksestä on annettava kappale hakijalle ja niille muille asianosaisille, jotka ovat sitä pyytäneet. Jäljennös päätöksestä on lähetettävä vesihallitukselle ja vesipiirin vesitoimistolle sekä asianomaisille vesilautakunnille ja niille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto, sekä asianomaisiin kuntiin pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Päätöksen nähtäväksi asettamisesta vesioikeuden on ilmoitettava näissä kunnissa julkisella kuulutuksella, jossa myös on mainittava, milloin muutoksenhakemista varten säädetty aika päättyy. Jäljennös kuulutuksesta on tiedossa olevalla postiosoitteella lähetettävä tämän luvun 8 §:ssä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille sekä muistutuksen tehneille.

— — — — — — — — — — — — — —

27 §

Jos asianosainen perusteettomaksi tietämällään väitteellä tai muulla tavoin tahallaan aiheettomasti viivyttää hakemusasian käsittelyä niin, että siitä aiheutuu toiselle asianosaiselle kuluja, on tällä oikeus saada niistä korvaus. Asianosaisella on myös oikeus saada korvaus kuluistaan, milloin hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu yrityksestä vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä, taikka milloin kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä.

Milloin vahinkoa kärsineen hakemuksesta määrätään vahingon aiheuttajan suoritettavaksi korvaus tai toimenpide, vesioikeus voi määrätä tämän suorittamaan vahinkoa kärsineelle korvausta myös hänen kuluistaan asiassa.

Riita-asiat

33 §

Riita-asia on vesioikeudessa pantava vireille vesioikeudelle annettavalla kannekirjelmällä. Vaatimus, joka johtuu tämän lain tai aikaisemman vesioikeuslainsäädännön vastaisesta toimenpiteestä ja tarkoittaa tällaisen toimenpiteen kieltämistä, olojen ennalleen palauttamista tai luvattomalla toimenpiteellä aiheutetun vahingon korvaamista, voidaan kuitenkin panna vireille myös hakemuksella.

— — — — — — — — — — — — — —

34 §

— — — — — — — — — — — — — —

Mitä tässä pykälässä edellä on sanottu, ei koske asiaa, joka tämän luvun 33 §:n 1 momentin nojalla on pantu vireille hakemuksella, eikä 11 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan riita-asiana käsiteltävää vaatimusta. Vesioikeus voi tarvittaessa määrätä, että tässä tarkoitettua hakemusta tai vaatimusta on täydennettävä sellaisilla tiedoilla ja selvityksillä, jotka kannekirjelmän 33 §:n mukaisesti tulee sisältää tai jotka siihen on liitettävä. Mitä jäljempänä säädetään kanteen tiedoksiantamisesta vastapuolelle, koskee vastaavasti myös tällaisen hakemuksen tai vaatimuksen tiedoksiantamista.

17 luku

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku vesioikeuden päätökseen

1 §

Vesioikeuden ja vesioikeustuomarin päätök-

seen saadaan, jollei toisin ole säädetty, hakea muutosta vesiylioikeudelta valittamalla.

Valituskirjelmä ja sen liitteet sekä valituksenalainen päätös, ensiksi mainitut kaksin kappalein, on annettava asianomaiseen vesioikeuteen viimeistään kuudentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on julistettu tai julkipanon jälkeen annettu taikka, jollei näin ole tapahtunut, asianomaiselle todisteellisesti annettu tai asianmukaisesti pantu postiin, sanottua päivää mukaan lukematta. Tyytymättömyyttä päätökseen ei tarvitse erikseen ilmoittaa.

2 §

Jos vesioikeustuomari katsoo, että vastapuolelle tai muille asianosaisille on varattava tilaisuus vastata valitukseen, on näille annettava tieto valituksesta ja ilmoitettava, missä valituskirjat ovat nähtävinä sekä missä ajassa ja minne vastauskirjelmä on annettava. Valittamisesta on myös ilmoitettava niille viranomaisille, joille 16 luvun säännösten mukaan lähetetään jäljennös valituksenalaisesta päätöksestä.

Tieto asianosaisille on, jollei julkista kuuluttamista pidetä tarpeellisena, annettava asianomaisen nimismiehen tai maistraatin välityksellä ja valituskirjat on lähetettävä sanotulle viranomaiselle pidettäviksi niiden nähtävinä, joille tilaisuus vastaamiseen varataan.

Vastauskirjelmä on annettava sille viranomaiselle, jonka luona asiakirjat ovat nähtävinä. Tämän viranomaisen tulee toimittaa asiakirjat vesioikeustuomarille, jonka on huolehdittava siitä, että valituskirjat ja asiassa syntynyt asiakirjavihko lähetetään vesiylioikeudelle.

3 §

Muutoksenhakemusta käsitellessään vesiylioikeus voi kuulla vastapuolta tai muuta asianosaista noudattamalla soveltuvin kohdin tämän luvun 2 §:n säännöksiä. Tarvittaessa vesiylioikeus voi pitää suullisen käsittelyn, toimittaa katselmuksen taikka pyytää 16 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua viranomaista tai vesilautakuntaa antamaan oikeudelle sen tarpeellisiksi katsomat lausunnot ja selvitykset. Selvityksen hankkimisesta hakemusasiassa on lisäksi vastaavasti voimassa, mitä 16 luvun 20 §:n 1 momentissa on säädetty.

Vesiylioikeuden määräyksestä sen puheenjohtaja, jäsen tai esittelijä voi suorittaa paikalla tarkastuksen, josta laadittu kertomus on liitettävä käsiteltävänä olevan asian asiakirjavihkoon.

Muutoksenhaku vesiylioikeuden päätökseen

4 §

Vesiylioikeuden päätökseen valitusasiassa, sekä sellaisessa hakemusasiassa, joka koskee uittoyhdistyksen tai tässä laissa tarkoitetun yhtiön perustamista, purkamista tai toimintaa taikka sen jäsenten tai osakkaiden oikeuksia ja velvollisuuksia, ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Sama on voimassa vesiylioikeuden päätöksestä siltä osin, kuin siinä on ratkaistu kysymys, jota koskevaan vesioikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta.

Vesiylioikeuden päätökseen muussakaan kuin 1 momentissa tarkoitetussa asiassa ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin paitsi milloin 5 §:ssä tarkoitettu muutoksenhakutuomioistuin antaa valitusluvan. Valituslupa voidaan myöntää, jos asian saattamiseen muutoksenhakutuomioistuimen käsiteltäväksi on painava syy, niin kuin asian erityinen merkittävyys taikka ratkaisun tärkeys lain muissa samanlaisissa tapauksissa soveltamisen tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta.

Valituslupa vesiylioikeuden päätöksestä voidaan myöntää niiltä kohdin kuin 2 momentissa mainittu syy on olemassa. Valituksen käsittelyn yhteydessä voidaan valitus kuitenkin tällöin ottaa tarpeen mukaan ratkaistavaksi muultakin osalta.

5 §

Muutoksenhakutuomioistuimena haettaessa muutosta vesiylioikeuden päätökseen hakemusasiassa on korkein hallinto-oikeus. Tämä koskee kuitenkin korvauksesta tehtävää valitusta vain, jos kysymys on 11 luvun 8 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetusta vahingosta, haitasta tai muusta edunmenetyksestä, sellaiseksi luettuna myös edunmenetys, joka johtuu tämän lain nojalla myönnetystä oikeudesta tai määrätystä rajoituksesta, taikka jos korvausvaatimus on käsitelty hakemusasian yhteydessä edellä mainitun pykälän 2 tai 3 momentin tahi 16 luvun 24 §:n 4 momentin nojalla.

Vesiylioikeuden virka-apuasiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Riita- ja rikosasiassa sekä muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta korvauksesta hakemusasiassa annettuun vesiylioikeuden päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta oikeudelta.

6 §

Jos vesiylioikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin, on päätöksessä siitä ilmoitettava ja mainittava lainkohta, johon muutoksenhakukielto perustuu. Milloin päätökseen voidaan hakea valituslupaa, päätökseen on liitettävä valitusosoitus. Siinä on ilmoitettava muutoksenhakutuomioistuin ja selostettava, millä edellytyksillä valituslupa lain mukaan voidaan myöntää sekä miten valituslupaa pyytävän on meneteltävä saattaakseen lupahakemuksensa ja valituksensa muutoksenhakutuomioistuimen tutkittavaksi.

7 §

Määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen on kuusikymmentä päivää siitä päivästä, jona vesiylioikeuden päätös annettiin.

Hakijan on puhevallan menettämisen uhalla viimeistään määräajan päättymispäivänä toimitettava vesiylioikeuteen muutoksenhakutuomioistuimelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä lupahakemus ja valitus.

Muutoksenhakukirjelmään on liitettävä ne asiakirjat, joista ilmeneviin seikkoihin hakija viittaa perusteinaan.

8 §

Lupahakemuksessa on mainittava ne seikat, joiden nojalla hakija katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu syy.

Valituksessa on ilmoitettava, miltä kohdin ja mitä muutoksia vesiylioikeuden ratkaisuun vaaditaan tehtäväksi ja vaatimusten perusteet.

Muutoksenhakukirjelmässä on lisäksi mainittava hakijan nimi, ammatti ja asuinpaikka sekä hänen tai hänen asiamiehensä postiosoite, jolla asiaa koskevat ilmoitukset saadaan hänelle toimittaa. Jos postiosoite muuttuu, uusi osoite on ilmoitettava kirjallisesti muutoksenhakutuomioistuimen kirjaamoon. Muutoksenhakukirjelmä on hakijan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava. Kirjelmän laatijan on samalla ilmoitettava ammattinsa ja asuinpaikkansa.

Jos hakija haluaa esittää muutoksenhakemuksensa tueksi todisteita, joihin hän aikaisemmin ei ole vedonnut, hänen on ne ilmoitettava ja lisäksi mainittava, mitkä seikat hän tahtoo näyttää toteen ja mistä syystä todistetta ei ole aikaisemmin esitetty.

9 §

Vesiylioikeuden tulee lähettää muutoksenhakukirjelmä liitteineen sille muutoksenhakutuomioistuimelle, jolta muutosta on haettu.

Jos asia kuitenkin kuuluu toisen 5 §:ssä mainitun muutoksenhakutuomioistuimen käsiteltäväksi, on sen muutoksenhakutuomioistuimen, jolle asiakirjat on lähetetty, viran puolesta siirrettävä asia tämän käsiteltäväksi.

10 §

Kun tämän lain mukaisia asioita käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa, osallistuu niiden käsittelyyn laissa säädetyn tuomionvoivan jäsenmäärän lisäksi kaksi tasavallan presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää yli-insinöörineuvosta, joista on vastaavasti voimassa, mitä 15 luvun 15 ja 16 §:ssä on säädetty tekniikan alan vesiylioikeudenneuvoksesta.

11 §

Vesiylioikeuden, korkeimman hallinto-oikeuden ja korkeimman oikeuden on lähetettävä kappale vesiasiassa antamaansa päätöstä tai tuomiota taikka jäljennös siitä vesioikeidelle, vesihallitukselle ja asianomaisen vesipiirin vesitoimistolle.

12 §

Siltä osin kuin tässä laissa ei ole muuta säädetty muutoksenhakuun ja muutoksenhakuasian käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa on sovellettava, mitä niistä muutoin on voimassa.

Erityisiä määräyksiä

13 §

Jos 1 §:n 2 momentin mukaan vesioikeuteen tai 7 §:n 2 momentin mukaan vesiylioikeuteen toimitettava muutoksenhakukirjelmä on määräajassa toimitettu sen sijasta muutoksenhakutuomioistuimeen, asianosainen ei menetä tämän vuoksi puhevaltaansa. Kirjelmä on lähetettävä muutoksenhakutuomioistuimesta viipymättä siihen oikeuteen, johon se olisi ollut toimitettava.

18 luku

Katselmustoimitus ja lopputarkastus

Katselmustoimituksen valmistavat toimenpiteet

1 §

Milloin vesioikeus 16 luvun 5 tai 13 §:n nojalla määrää pidettäväksi katselmustoimituksen, sen on ilmoitettava siitä vesihallitukselle. Vesihallituksen on määrättävä katselmustoimitusta varten toimitusinsinööri, joka toimii toimitusmiesten puheenjohtajana. Vesihallitus voi määrätä toimitusmieheksi myös erityisen alan asiantuntijan, jos se on katselmustoimituksen suorittamiseksi tarpeellista.

Toimitusinsinöörin on kutsuttava toimitusmiehiksi kaksi uskottua miestä maaoikeuden lautamiehistä tai jakotoimituksia varten valituista uskotuista miehistä siinä tai niissä kunnissa, joihin yrityksen vaikutus pääasiallisesti ulottuu.

Vesioikeus voi vesihallituksen, toimitusinsinöörin tai asianosaisen pyynnöstä määrätä erityisen alan asiantuntijan avustamaan sellaisten kysymysten selvittämisessä, joita varten ei ole määrätty edellä 1 momentissa tarkoitettua toimitusmiestä. Vesioikeus voi myös tarvittaessa määrätä sihteerinsä avustamaan toimitusmiehiä oikeudellisten kysymysten selvittelyssä.

Toimitusmiehet sekä asiantuntija ja muut toimituksessa avustamaan määrätyt suorittavat tehtävänsä virkamiehen vastuulla. Heidän esteellisyydestään sekä esteellisyyttä koskevan väitteen tekemisestä ja estemuistutuksen hyväksymisen vaikutuksista sekä toisen uskotun miehen määräämisestä esteellisen tai toimitukseen saapumatta jääneen sijaan on soveltuvin osin voimassa, mitä jakotoimituksen osalta jakolaissa on säädetty.

2 §

Saatuaan vesioikeudelta hakemuskirjat toimitusinsinöörin tulee aloittaa toimitus kutsumalla ne, joiden etua tai oikeutta hakemus saattaa koskea samoin kuin ne yrityksen vaikutusalueen asukkaat, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin yrityksen toteuttaminen saattaa selvästi vaikuttaa, ja heitä edustavat yhteisöt, vesistön varrella tai muutoin sen paikan läheisyydessä, missä yritys pannaan toimeen, pidettävässä alkukokouksessa lausumaan mielipiteensä yrityksestä. Kokousta voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

Alkukokouksessa on selostettava hakemukseen liitettyä suunnitelmaa ja tällöin erityisesti yrityksen tai toimenpiteen tarkoitusta ja sen yleiseen tai yksityiseen etuun kohdistuvia vaikutuksia sekä keinoja vahinkojen ja haittojen estämiseksi tai vähentämiseksi. Toimitusinsinöörin on varattava alkukokouksen osanottajille tilaisuus joko suullisesti tai kirjallisesti lausua mielipiteensä asiasta. Kirjallinen lausunto voidaan jättää toimitusinöörille myös tämän ilmoittamassa määräajassa alkukokouksen jälkeen.

3 §

Toimitusinsinöörin on, tarpeellisilta osin yhdessä ylimääräisen toimitusmiehen kanssa, ja muiden toimitusmiesten kanssa neuvotellen tarkastettava hakemukseen liitetty suunnitelma. Toimitusmiesten on tutkittava, ottaen huomioon suunnitelmaan tehtävät tarpeelliset muutokset, voidaanko ja millä ehdoilla lupa yritystä varten antaa, sekä selvitettävä yrityksestä aiheutuvat vahingot ja arvioitava niiden määrä. Tehtävänsä suorittamiseksi on toimitusmiesten paikalla käymällä perehdyttävä olosuhteisiin ja yrityksen vaikutuksiin sillä alueella, jota hanke koskee.

Jos vesioikeus on 16 luvun 5 §:n 2 momentin nojalla määrännyt katselmustoimituksen suoritettavaksi sanotussa momentissa säädetyllä tavalla, on ensimmäisessä toimituksen vaiheessa yrityksestä aiheutuvien vahinkojen selvittäminen ja niiden määrän arvioiminen sekä ehdotuksen tekeminen muiden 11 luvun säännösten soveltamisesta suoritettava vain niin laajalti kuin se on tarpeen luvan edellytysten selvittämiseksi ja ehdotuksen tekemiseksi ennakkokorvausten määräämistä varten.

4 §

Tarkastetusta suunnitelmasta on tarpeellisilta osin lähetettävä jäljennös yhtenä tai tarpeen mukaan useampana kappaleena jokaiseen kuntaan, jonka alueelle yrityksen vaikutukset suunnitelman mukaan ulottuvat. Asiakirjat on kunnassa pidettävä yleisesti nähtävänä tämän luvun 6 §:n mukaan annetussa kuulutuksessa määrättynä aikana, kuitenkin vähintään neljäntoista päivän ajan. Asiakirjojen nähtävillä olosta on ilmoitettava ainakin yhdessä asianomaisiin kuntiin yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Jäljennös asiakirjoista on lisäksi lähtetettävä hakijalle, vesihallitukselle, asianomaiselle lääninhallitukselle sekä muullekin viranomaiselle sen mukaan, kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

Kun tarkastettu suunnitelma on tämän luvun 4 §:n mukaisesti ollut nähtävänä, toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tämän luvun 2 §:ssa tarkoitetussa paikassa pidettävässä katselmuskokouksessa esittämään mahdolliset huomautuksensa suunnitelman johdosta sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

Jos yrityksen vaikutukset ulottuvat usean kunnan alueelle, on jokaisessa kunnassa pidettävä ainakin yksi katselmuskokous. Jos yrityksen vaikutukset kunnassa ovat vähäiset, voidaan katselmuskokous jättää pitämättä. Tällöin asianosaiset on kutsuttava toisessa kunnassa pidettävään katselmuskokoukseen.

6 §

— — — — — — — — — — — — — —

Toimitusinsinöörin on ilmoitettava suunnitelman nähtäväksi asettamisesta ja katselmuskokouksesta 1 momentissa säädettyä menettelyä noudattaen. Kokouskutsu on lisäksi annettava erikseen tiedoksi noudattamalla vastaavasti 16 luvun 8 §:ssä olevia hakemuksen tiedoksiantamista koskevia säännöksiä.

— — — — — — — — — — — — — —

Katselmustoimituksen päättäminen

8 §

— — — — — — — — — — — — — —

Toimitusmiesten ollessa eri mieltä tulee ratkaisuksi se mielipide, jota vähintään kaksi heistä on kannattanut. Jos kaikki ovat eri mieltä tai, milloin toimitusmiehiä on neljä, äänet ovat tasan, tulee päätökseksi toimitusinsinöörin mielipide.

10 §

Toimitusmiesten lausunto, suunnitelma sekä katselmustoimituksessa kertyneet muut asiakirjat on neljänkymmenenviiden päivän kuluessa viimeisestä kokouksesta, jollei vesioikeus erityisistä syistä pitennä tätä aikaa, lähetettävä vesioikeudelle. Samassa ajassa on jäljennös lausunnosta lähetettävä hakijalle, asianomaisille vesilautakunnille ja tämän luvun 4 §:ssä mainituille viranomaisille sekä asianomaisiin kuntiin pantavaksi niissä yleisesti nähtäväksi kolmenkymmenen päivän ajaksi. Samalla toimitusinsinöörin on nähtäväksi asettamisesta julkisesti kuulutettava ja muutoin annettava tieto samalla tavoin kuin suunnitelman nähtäväksi asettamisesta ja katselmuskokouksesta 6 §:n 2 momentissa on säädetty. Kuulutuksessa on mainittava, mitä asianosaisten on puhevaltansa säilyttämiseksi noudatettava.

11 §

Sen, joka haluaa vesioikeudelle tehdä muistutuksia hakemuksen, suunnitelman tai toimitusmiesten lausunnon johdosta taikka vaatimuksia asiassa, on puhevaltansa menettämisen uhalla esitettävä ne vesioikeudelle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun lausunto on asianomaisessa kunnassa pantu yleisesti nähtäväksi. Puhevaltaa ei kuitenkaan ole menetetty, jos olosuhteet asian vireillä ollessa ovat olennaisesti muuttuneet tai jos vesioikeus on poikennut toimitusmiesten lausunnosta tai jos puhevallan menettäminen muutoin olisi ilmeisen kohtuutonta.

Yrityksen vaikutusalueen asukkailla ja heitä edustavilla yhteisöillä, joilla on oikeus osallistua alkukokoukseen, on myös oikeus antaa vesioikeudelle lausuntonsa hakemuksen, suunnitelman tai toimitusmiesten lausunnon johdosta kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun lausunto on asianomaisessa kunnassa pantu yleisesti nähtäville.

— — — — — — — — — — — — — —

13 §

— — — — — — — — — — — — — —

Kappale lopputarkastuksessa laadittua lausuntoa on viivytyksettä lähetettävä vesioikeudelle ja asianomaiseen kuntaan, jonka toimesta sen tulee olla yleisesti nähtävänä, sekä vesihallitukselle ja vesipiirin vesitoimistolle.

19 luku

Ojitustoimitus

2 §

Ojitustoimitukseen on toimitusinsinöörin kutsuttava muiksi toimitusmiehiksi kaksi uskottua miestä. Toimitusmiehistä on vastaavasti voimassa, mitä 18 luvun 1 §:n 2 ja 4 momentissa on säädetty. Ojitustoimituksessa asiat ratkaistaan toimitusmiesten enemmistön mielipiteen mukaan. Jos kaikki ovat eri mieltä, tulee toimitusinsinöörin mielipide päätökseksi.

4 §

Ojitustoimituksessa on, milloin siinä on laadittava ojitussuunnitelma, pidettävä alkukokous.

Alkukokoukseen toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutettua tai etua ojitusasiassa saattaa koskea. Jos ojitustoimitus pidetään 6 luvun 10 §:n 1 tai 2 kohdassa mainitusta syystä taikka se koskee laajahkoa aluetta, toimitusinsinöörin on varattava lääninhallitukselle, vesipiirin vesitoimistolle ja vesilautakunnalle tilaisuus esittää kokouksessa mielipiteensä asiasta. Kokous on pidettävä ojitettavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

6 §

Kun ojitussuunnitelma on tehty, on paikalla pidettävä toimituksen loppukokous. Vastaavasti soveltaen, mitä 4 §:ssä on säädetty on siinä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille varattava tilaisuus esittää loppukokouksessa huomautuksensa sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

7 §

Ojitustoimituksen alku- ja loppukokouksesta on, mikäli 2 momentista ei muuta johdu, julkisesti kuulutettava vähintään neljätoista päivää ennen kokousta niissä kunnissa, joiden alueelle ojituksen vaikutukset ulottuvat. Sen lisäksi on samassa ajassa toimitettava kappale suunnitelmaa 4 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille. Kappale suunnitelmaa on myös lähetettävä asianomaiseen kuntaan yleisesti nähtävänä pidettäväksi, ja tiedossa olevalla postiosoitteella lähetetyssä kirjeessä kokouskutsun ohella niille maanomistajille, joille ojituksesta johtuu vahinkoa, sekä, milloin ojitus koskee toisen maalla olevaa puroa, jossa on voimalaitos tai muu rakennelma, laitoksen tai rakennelman omistajalle. Jos purossa, jota ojitus koskee, harjoitetaan uittoa, on loppukokouksesta kirjeellä ilmoitettava vesihallitukselle ja, jos uittoyhdistys huolehtii uitosta, myös sille.

— — — — — — — — — — — — — — —

9 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Päätöksestä, johon on liitettävä valitusosoitus, on kolmenkymmenen päivän kuluessa loppukokouksesta tai toimituskokouksesta annettava kappale hakijalle ja muulle sitä pyytäneelle asianosaiselle. Tällainen kappale on myös lähetettävä vesilautakunnalle, vesipiirin vesitoimistolle ja lääninhallitukselle. Päätöksen antamisesta on samalla tiedotettava kunnan ilmoitustaululla.

10 §

Muutosta ojitustoimituksessa tehtyyn päätökseen saa se, jonka oikeutta tai etua asia koskee, sekä vesihallitus ja lääninhallitus hakea valittamalla päätöksestä vesioikeuteen. Valituskirjelmä ja valituksen alainen päätös on toimitettava vesioikeuteen viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, sanottua päivää mukaan lukematta, kun päätöksen antamisesta on kunnan ilmoitustaululla tämän luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesti tiedotettu.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

3 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Muutosta vesioikeuden 1 momentissa tarkoitetun määräyksen sisältävään päätökseen haetaan vesiylioikeudelta, niin kuin 17 luvun 1 §:ssä on säädetty. Vesioikeus voi, jos siihen on erityistä syytä, määrätä, että päätös on pantava täytäntoon, vaikka siihen haetaankin muutosta. Kun valitus on tehty, vesiylioikeus voi vastaavasti määrätä, että valituksenalainen päätös on ennen asian ratkaisemista pantava täytäntöön. Vesiylioikeus voi myös määrätä, että annettu täytäntöönpanomääräys lakkaa olemasta voimassa.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Vesiylioikeuden päätös pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta on säädetty. Milloin kuitenkin vesiylioikeuden päätös koskee toimenpidettä, jonka toteuttaminen sillä tavoin muuttaa vallitsevia oloja, että muutoksen hakeminen päätöksen olennaiselta osalta menettäisi sen johdosta pääasiallisen merkityksensä, vesiylioikeus voi päätöksessään osittain tai kokonaan kieltää täytäntöönpanon ennen kuin päätös on saanut lainvoiman.

Milloin syytä on, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus voi muutoksenhakuasian ollessa sen käsiteltävänä määrätä, ettei vesiylioikeuden päätöstä saada ennen sanotun asian ratkaisemista panna täytäntöön tai sen täytäntöönpanoa jatkaa taikka että annettu täytäntöönpanokielto lakkaa olemasta voimassa.

8 §

Vesiylioikeuden on ilmoitettava asianomaiselle lääninmaanmittauskonttorille lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla on myönnetty oikeus tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, saattaa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle, käyttää toisen omistamaan tilaan kuuluvaa vesivoimaa taikka muutoin jatkuvasti käyttää hyväkseen toisen kiinteätä omaisuutta. Sama koskee päätöstä, jolla jokin alue on määrätty suoja-alueeksi tai sen käyttöä muutoin rajoitettu. Lääninmaanmittauskonttorin on tehtävä päätöksestä merkintä maarekisteriin. Lääninmaanmittauskonttorin tulee tarvittaessa määrätä maanmittausinsinööri erityisessä maanmittaustoimituksessa selvittämään ne seikat, joita merkinnän tekeminen edellyttää.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei tarkoita oikeutta ojan, vesijohdon tai viemärin tekemiseen toisen maalle taikka pylvään, puomin, kiinnikkeen, silta-arkun tai muun niihin verrattavan pienehkön laitteen tai rakennelman pitämiseen toisen alueella eikä muutakaan käyttöoikeutta tai käytön rajoitusta, joka kohdistuu vain vähäiseen osaan kiinteistöstä.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettu maanmittaustoimitus on tarpeen yleiseltä kannalta tärkeän selvityksen vuoksi, suoritetaan toimitus valtion kustannuksella. Muussa tapauksessa toimituksen kustannukset suorittaa se, jolle maarekisteriin merkittävä oikeus on myönnetty tai jonka hakemuksesta kiinteistön käyttöä on rajoitettu.

9 §

Edellä 14 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tuomioistuimessa on muissa vesiasioissa kuin riita-asiassa ja sellaisessa rikosasiassa, jossa virallinen syyttäjä vaatii rangaistusta, hakijan tai valittajan maksettava kustannukset, jotka johtuvat tiedoksiantojen toimittamisesta taikka istunnon tai katselmuksen tai tarkastuksen pitämisestä muualla kuin oikeuden sijaintipaikalla. Sanotut kustannukset maksetaan kuitenkin valtion varoista, jos hakijalle tai valittajalle on asiassa myönnetty maksuton oikeudenkäynti taikka kysymys on edunmenetyksestä kärsineen vireillepanemasta hakemuksesta tai tekemästä valituksesta. Vahingon aiheuttaja tai maksuttoman oikeudenkaynnin saaneen asianosaisen hävinnyt vastapuoli on velvoitettava korvaamaan valtiolle, mitä sen varoista edellä sanotun mukaisesti on maksettu, ellei kustannuksia olosuhteet ja asian laatu huomioon ottaen ole kohtuullista jättää joko kokonaan tai osaksi valtion vahingoksi.

Tuomioistuimen jäsenille ja virkamiehille tuleva päiväraha ja matkakustannusten korvaus suoritetaan valtion varoista sen lopullisena menona.

Riita-asiain sekä 1 momentissa tarkoitettujen rikosasiain kustannuksista on soveltuvin osin ja vastaavasti voimassa, mitä riita- ja rikosasioiden kustannusten korvauksesta yleisessä alioikeudessa on säädetty.

Todistajan ja asiantuntijan oikeudesta saada korvaus matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä samoin kuin sanotun korvauksen maksamisesta sekä asianosaisen velvoittamisesta suorittamaan valtiolle sen varoista maksettu korvaus on voimassa, mitä niistä on säädetty.

Vesituomioistuimen ja vesioikeustuomarin toimituskirjoista suoritettavasta lunastuksesta ja näiden virkatoimista suoritettavista toimituspalkkioista säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin sen täytäntöön panemiseksi.

Mitä 22 luvun 2 §:n 1 momentissa on säädetty ennen vesilain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten soveltamisesta sekä oikeuksien ja velvollisuuksien määräytymisestä sanottujen säännösten mukaisesti, koskee tämän lain voimaan tultua, jollei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu, vastaavasti myös niitä vesilain säännöksiä, jotka tällä lailla on muutettu tai kumottu.

Tämän lain 2 luvun 22 ja 22 b §:n, 8 luvun 25 §:n, 9 luvun 15 §:n sekä 10 luvun 24 a, 24 b, 25, 25 a ja 27 §:n säännöksiä sovelletaan lain voimaan tultua myös aikaisemmin annetun päätöksen tai siinä asetettujen velvollisuuksien muuttamiseen tai tarkistamiseen.

Milloin tämän lain mukaan lupa on tarpeen yritystä varten, johon aikaisemman lain mukaan lupaa ei vaadittu, on lupaa yrityksen toiminnan jatkamista varten haettava tämän lain voimaantultua vuoden kuluessa asianomaisen valvontaviranomaisen antamasta kehotuksesta. Toimintaa saadaan tällöin jatkaa, kunnes lupa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu, jollei vesioikeus erityisestä syystä toisin määrää.

Asiassa, joka tämän lain voimaan tullessa on vireillä, on sovellettava aikaisemman lain aineellisoikeudellisia säännöksiä, jos siinä kysymyksessä olevalta osalta on annettu vesioikeuden päätös tai

jos asiassa aikaisemman lain nojalla on määrätty ennakkokorvauksia. Sama koskee muutoksenhaun johdosta vireillä olevaa asiaa, jossa vesilautakunnan päätös on annettu tai ojitustoimitus pidetty aikaisemman lain voimassa ollessa.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa sovelletaan aikaisemman lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä, jos vesioikeuden päätös asiassa on annettu aikaisemman lain voimassa ollessa. Vesioikeudessa tai ojitustoimituksessa käsitellään loppuun siinä aikaisemman lain mukaisesti vireillä oleva asia, joka tämän lain mukaan kuuluisi vesilautakunnan käsiteltäväksi. Muutoin on tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa sovellettava tämän lain säännöksiä vesituomioistuinten kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä.

Toimitusta tahi asian käsittelyä koskeva määräys, joka on annettu ennen tämän lain voimaantuloa, jää edelleen noudatettavaksi.

Toimituskustannusten ja muiden asian käsittelystä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen on sovellettava aikaisempaa lakia siltä osin, kuin ne aiheutuvat ennen tämän lain voimaantuloa suoritetuista toimenpiteistä.

Helsingissä 28 päivänä joulukuuta 1984

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*

Laki

Liite

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/61) 10 luvun 7 §:n 3 momentti ja 19 §:n 3 momentti, 12 luvun 11—13 § sekä 15 luvun 22 §,

sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 12 ja 13 § 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetussa laissa (427/70),

muutetaan 1 luvun 15 §:n 1 momentti, 18 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentti ja 30 §:n 1 ja 2 momentti, 2 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti, 5 §, 11 §:n 3 momentti sekä 22 §, 4 luvun 2 §:n 1 momentti ja 6 §, 6 luvun 1 §:n 2 momentti ja 9 §:n 3 momentti, 33 §:n 2 momentti, 7 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentti, 8 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti ja 21 §:n 3 momentti, 10 luvun 2 §:n 1 ja 4 momentti, 3—6 §, 7 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §, 23 §, 24 §:n 1 ja 2 momentti sekä 25—27 §, 11 luvun 3 §:n 4 ja 7 kohta sekä 8 §, 12 luvun 16 § sekä 17 §:n 2 momentti, 15 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentti, 3 §:n 2 momentti, 4, 8, 9, 14—21 ja 23 §, 16 luvun 1 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 ja 11 §, 13 §:n 1 momentti, 18 §, 21 §:n 2 momentti, 23 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 ja 3 momentti, 25 §:n 2 momentti, 27 § ja 33 §:n 1 momentti, 17 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, 18 luvun 1—5 §, 6 §:n 2 momentti, 8 §:n 3 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 2 momentti, 19 luvun 2, 4 ja 6 §, 7 §:n 1 momentti, 9 §:n 2 momentti sekä 10 §, 21 luvun 3 §:n 2 momentti, 6 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 ja 2 momentti sekä 9 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 3 §:n 1 momentti 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (287/82), 8 luvun 21 §:n 3 momentti, 16 luvun 5 §:n 3 momentti ja 24 §:n 2 ja 3 momentti 11 päivänä lokakuuta 1963 annetussa laissa (453/63), 10 luvun 26 § 14 päivänä tammikuuta 1979 annetussa laissa (44/79), 10 luvun 27 § ja 15 luvun 4 § osittain muutettuna edellä mainitulla 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetulla lailla, 11 luvun 8 § osittain muutettuna edellä mainitulla 11 päivänä lokakuuta 1963 annetulla lailla, 15 luvun 2 §:n 2 momentti 16 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (979/83), 15 luvun 3 §:n 2 momentti, 18 luvun 1 ja 4 §, 8 §:n 3 momentti sekä 19 luvun 2 § ja 7 §:n 1 momentti edellä mainitussa 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetussa laissa, 15 luvun 14 a § sekä 17 § 17 päivänä marraskuuta 1978 annetussa laissa (854/78), 18 luvun 3 § muutettuna edellä mainituilla 11 päivänä lokakuuta 1963 ja 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetuilla laeilla, 21 luvun 6 §:n 3 momentti 28 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (1074/79),

lisätään 1 luvun 15 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 2 luvun 14 §:ään uusi 2 momentti ja lukuun uusi 22 b § sekä luvun 28 §:ään uusi 2 momentti, 7 luvun 3 §:ään uusi 4 momentti, 8 luvun 25 §:ään uusi 3 momentti, 9 luvun 15 §:ään uusi 2 momentti,

10 lukuun uusi 24 a, 24 b, 25 a ja 30 §, 15 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna edellä mainitulla 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetulla lailla, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, sekä sanottuun lukuun uusi 19 a §, 16 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna edellä mainitulla 11 päivänä lokakuuta 1963 annetulla lailla, uusi 4 momentti, 16 §:ään uusi 2 momentti, 24 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, sekä 34 §:ään uusi 3 momentti, 18 luvun 11 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 21 luvun 6 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna edellä mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1979 annetulla lailla, uusi 4 momentti, 8 §:ään uusi 5 momentti ja 9 §:ään uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 luku	
Yleisiä säännöksiä	
15 §	15 §
Älköön kukaan, ellei jäljempänä olevista säännöksistä tai niiden nojalla annetusta luvasta muuta johdu, niin johtako vesistöstä vettä tahi ryhtykö vesistössä tai maalla muuhun toimenpi-	*Jollei* jäljempänä olevista säännöksistä tai niiden nojalla annetusta luvasta muuta johdu, vesistöstä *ei saa johtaa* vettä *tai ryhtyä* vesistössä tai maalla muuhun toimenpiteeseen siten, että siitä

Voimassa oleva laki

teeseen siten, että siitä voi aiheutua sellainen vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden tahi vedenjuoksun muutos, joka saa aikaan vahinkoa tai haittaa toisen vesialuelle, kalastukselle, maalle, rakennukselle tai muulle omaisuudelle taikka joka aiheuttaa tulvan vaaraa tai yleistä vedenvähyyttä, huonontaa vesistön puhdistautumiskykyä, muuttaa valtaväylää, vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä taikka muulla, edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua.

— — — — — — — — — — — — —

18 §

Alköön kukaan ilman vesioikeuden lupaa *niin* käyttäkö pohjavettä taikka ryhtykö *sellaiseen* pohjaveden ottamista tarkoittavaan toimeen, että toisen kiinteistöllä mahdollisuus talousveden saamiseen tai erityisen antoisan pohjavesiesiintymän hyväksi käyttämiseen olennaisesti huonontuu taikka jonkin pohjavettä ottavan laitoksen vedensaanti vaikeutuu. Sama koskee myös muunlaista kuin pohjaveden ottamista tarkoittavaa toimenpidettä, jos siitä ilmeisesti aiheutuu edellä mainittu seuraus.

— — — — — — — — — — — — —

19 §

Älköön kukaan, mikäli jäljempänä olevista säännöksistä ei muuta johdu, ilman vesioikeuden lupaa ryhtykö toimenpiteeseen, joka aiheuttaa vesistön pilaantumista. Tällaiseksi toimenpiteeksi katsotaan lian, jätteen, nesteen, kaasun, puunkuorien tai muun sellaisen aineen päästäminen vesistöön siten, että tästä joko välittömästi tai sen jatkuessa aiheutuu haitallista vesistön madaltu-

Ehdotus

voi aiheutua sellainen vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden *tai* vedenjuoksun muutos, joka

1) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa toisen vesialueelle, kalastukselle, maalle, rakennukselle tai muulle omaisuudelle;

2) aiheuttaa tulvan vaaraa, yleistä vedenvähyyttä *tai vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista;*

3) *melkoisesti vähentää luonnon kauneutta, ympäristön viihtyisyyttä, kulttuuriarvoja tai vesistön käyttökelpoisuutta vedenhankintaan tahi sen soveltuvuutta virkistyskäyttöön;*

4) huonontaa vesistön puhdistautumiskykyä *tai* muuttaa valtaväylää tai vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä;

5) *aiheuttaa vaaraa terveydelle;* taikka

6) muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukkaa yleistä etua (*vesistön muuttamiskielto*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kielto koskee myös toimenpidettä, josta voi johtua sanotussa momentissa mainitun seurauksen aiheuttava vesistön veden tai pohjan laadun muutos, jollei kysymys ole tämän luvun 19 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä.

— — — — — — — — — — — — —

18 §

Ilman vesioikeuden lupaa *ei saa käyttää* pohjavettä *tai ryhtyä* pohjaveden ottamista tarkoittavaan toimeen *siten,* että *siitä voi aiheutua* jonkin pohjavettä ottavan laitoksen *vedensaannin vaikeutuminen, tärkeän tai erityisen antoisan pohjavesiesiintymän antoisuuden olennainen vähentyminen tai sen hyväksikäyttämismahdollisuuden muu huonontuminen* taikka toisen kiinteistöllä *talousveden saannin vaikeutuminen (pohjaveden muuttamiskielto). Kielto koskee myös maankamaran ainesten ottamista ja muuta toimenpidettä, josta 22 §:ssä ei ole säädetty, jos siitä ilmeisesti voi aiheutua edellä mainittu tai 22 §:ssä tarkoitettu seuraus.*

— — — — — — — — — — — — —

19 §

Jollei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu, *ei* ilman vesioikeuden lupaa *saa ryhtyä* toimenpiteeseen, joka *voi* aiheuttaa vesistön pilaantumista *(vesistön pilaamiskielto).* Tällaiseksi toimenpiteeksi katsotaan *kiinteän, nestemäisen tai kaasumaisen aineen taikka energian johtaminen* tai päästäminen vesistöön siten, että *siitä* joko välittömästi tai sen jatkuessa *saattaa johtua*

Voimassa oleva laki

mista, veden laadun *vahingollista* muuttumista, ilmeistä vahinkoa kalakannalle, ympäristön viihtyisyyden melkoista vähentymistä, vaaraa terveydelle taikka muu niihin verrattava yksityisen tai yleisen edun loukkaus.

— — — — — — — — — — — — —

22 §

Älköön tämän luvun 19 §:ssä tarkoitettuja aineita pantako tai johdettako sellaiseen paikkaan, että toisen kiinteistöllä oleva pohjavesi niiden johdosta käy terveydelle vaaralliseksi tai kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä muutoin voitaisiin käyttää, taikka että *kysymyksessä oleva* toimenpide pohjaveden laatua huonontamalla muuten loukkaa yleistä tahi toisen yksityistä etua.

— — — — — — — — — — — — —

30 §

Jokaisella, joka kärsii *haittaa* lietteestä, matalikosta tai muusta siihen verrattavasta, vesistössä *olevasta* esteestä, on oikeus ilman *erikseen hankittavaa* lupaa poistaa se toisenkin vesialueelta, mikäli toimenpide ei aiheuta tämän luvun 12—15 §:ssä tarkoitettua muutosta tai seurausta eikä työn suorittamisesta johdu vesialueen omistajalle huomattavaa haittaa. *Työtä älköön suoritettako siten ja sellaisena aikana, että vaelluskalan kulku vesistössä estyy.* Työn aloittamisesta ja suorittamistavasta on, mikäli työ ei ole vähäinen, ennakolta ilmoitettava *kysymyksessä olevan* vesialueen omistajalle.

Siitä, mitä vesistön pohjasta poistetaan, on soveltuvin osin voimassa, mitä kulkuväylästä nostetusta maasta 4 luvun 6 §:ssä on säädetty.

— — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

sellainen vesistön veden *tai pohjan* laadun *muutos, joka*

1) *ilmenee vesistön haitallisena madaltumisena;*

2) *aiheuttaa vesiluonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista tai* ilmeistä vahinkoa kalakannalle;

3) *aiheuttaa* vaaraa terveydelle;

4) aiheuttaa ympäristön viihtyisyyden *tai kulttuuriarvojen tahi vesistön vedenhankintaan tai virkistyskäyttöön soveltuvuuden* melkoista vähentymistä; taikka

5) *voi aiheuttaa muun edellä mainittuihin rinnastettavan yleisen tai yksityisen edun loukkauksen*

— — — — — — — — — — — — —

22 §

Tämän luvun 19 §:ssä tarkoitettua *ainetta tai energiaa ei saa panna tai johtaa* sellaiseen paikkaan *tai käsitellä siten (pohjaveden pilaamiskielto),* että

1) *pohjavesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi;*

2) *toisen kiinteistöllä oleva pohjavesi voi käydä kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin muuten käyttää;*

3) *tärkeä tai erityisen antoisa pohjavesiesiintymä olennaisesti huonontua, tai*

4) *toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua.*

— — — — — — — — — — — — —

30 §

Jokaisella, joka kärsii lietteestä, matalikosta tai muusta *niihin verrattavasta vesistön käyttöä koskevasta haitasta,* on oikeus ilman lupaa *toisenkin vesialueella suorittaa sen poistamiseksi tarpeellinen vesistön tilan ja käyttömahdollisuuksien parantamista tarkoittava toimenpide, jos siitä ei aiheudu* tämän luvun 12—15 §:ssä tarkoitettua muutosta tai seurausta eikä työn suorittamisesta johdu vesialueen omistajalle huomattavaa haittaa. Työn aloittamisesta ja suorittamistavasta on, mikäli *toimenpide* ei ole *merkityksellisen vähäinen, ennakolta ilmoitettava vesialueen omistajalle sekä sen mukaan kuin asetuksella säädetään vesipiirin vesitoimistolle tai vesilautakunnalle.*

Siitä, mitä vesistön pohjasta poistetaan, on soveltuvin osin voimassa, mitä *ruoppausmassasta* 4 luvun 6 §:ssä on säädetty.

— — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Yleiset säännökset rakentamisesta vesistöön

Rakentaminen ja sen edellytykset

1 §

Tämän luvun säännökset rakentamisesta koskevat, mikäli jonkin toimenpiteen osalta muuta ei ole säädetty, kiinteän tai irrallisen laitteen taikka rakennuksen tai muun rakennelman, kuten padon, penkereen, sillan, johdon, kuljetuslaitteen tai laiturin tekemistä vesistöön tai sen poikki, perkaamis-, paalutus- tai täyttämistyön suorittamista vesistössä, uuden uoman tekemistä sekä muuta niihin verrattavaa toimenpidettä.

1 §

Tämän luvun säännökset rakentamisesta koskevat, mikäli jonkin toimenpiteen osalta muuta ei ole säädetty, kiinteän tai irrallisen laitteen taikka rakennuksen tai muun rakennelman kuten padon, penkereen, sillan, johdon, kuljetuslaitteen tai laiturin tekemistä vesistöön tai sen poikki, perkaamis-, paalutus- tai täyttämistyön suorittamista vesistössä, uuden uoman tekemistä sekä muuta niihin verrattavaa *samoin kuin 1 luvun 15 §:ssä tarkoitettua* toimenpidettä.

— —

3 §

Rakentaminen on, mikäli sen tarkoitus ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna voidaan saavuttaa, suoritettava siten, ettei yrityksestä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä rannan tai vesialueen omistajalle, ettei kalakantaa hävitetä, kalastuksen harjoittamista, vesistössä kulkemista ja puutavaran uittoa, vesivoiman käyttämistä, vesistön järjestelyä tai säännöstelyä, maan kuivattamista, veden johtamista nesteenä käytettäväksi tai pohjaveden ottamista vaikeuteta taikka yleistä tai yksityistä etua muutoin loukata, vesistön puhdistautumiskykyä huononneta taikka ympäristön viihtyisyyttä turmella enempää, kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä, samoin kuin myös siten, että vesistön tai pohjaveden erilaiset käyttämisedut vastedeskin voidaan tyydyttää mahdollisimman vähäisessä määrin supistettuina.

3 §

Rakentaminen on, jos sen tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä hankkeen kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahinkoon verrattuna, suoritettava siten:

1) ettei yrityksestä aiheudu vältettävissä olevaa vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä rannan tai vesialueen omistajalle;

2) ettei kalakantaa hävitetä;

3) ettei enempää kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä:

a) vaikeuteta vesistössä kulkemista ja puutavaran uittoa, vesivoiman käyttämistä, vesistön järjestelyä tai säännöstelyä, kalastuksen harjoittamista, maan kuivattamista, veden johtamista nesteenä käytettäväksi tai pohjaveden ottamista;

b) heikennetä vesistön puhdistautumiskykyä *tai muutoin vahingollisesti muuteta vesiluontoa ja sen toimintaa;*

c) *huononneta vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön;*

d) *vähennetä luonnonkauneutta, kulttuuriarvoja tai* ympäristön viihtyisyyttä, taikka

e) muutoin loukata yleistä tai yksityistä etua; sekä

4) että vesistön tai pohjaveden erilaiset käyttämistarpeet vastedeskin voidaan tyydyttää mahdollisimman vähäisessä määrin supistettuina.

— —

5 §

Lupaa rakentamiseen älköön myönnettäkö, jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa, aiheuttaa huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

5 §

Rakentamiseen *ei saa myöntää lupaa,* jos rakentaminen vaarantaa yleistä terveydentilaa, aiheuttaa huomattavia ja laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa *tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa* taikka *jos se* suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Voimalaitoksen rakentamisen on katsottava aina aiheuttavan 1 momentissa tarkoitettuja vahongollisia muutoksia ympäristön luonnonolosuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa sellaisessa vesistössä, jonka rakentamisesta on lailla siten erikseen säädetty.

11 §

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin hyödyn taikka vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen raha-arvo on vaikeasti määrättävissä taikka yrityksellä tai menetettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä, on luvan edellytyksiä harkittaessa verrattava yrityksen ja menetettävän edun merkitystä yleiseltä kannalta katsottuna, *jolloin huomiota on kiinnitettävä myös toimenpiteen välttämättömyyteen veden tai vesistön tarjoamien etujen saamiseksi hyödylliseen käyttöön.*

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin hyödyn taikka vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen raha-arvo on vaikeasti määrättävissä taikka yrityksellä tai menetettävällä edulla on raha-arvon lisäksi muutakin merkitystä, on luvan edellytyksiä harkittaessa verrattava yrityksen ja menetettävän edun merkitystä yleiseltä kannalta katsottuna.

14 §

— — — — — — — — — — — — — —

Lisäksi luvan saaja voidaan tarvittaessa velvoittaa tarkkailemaan rakentamista ja sen vaikutuksia vesistössä.

22 §

Jos vesistön rakentamisen johdosta kalan kulkureitti kalakannan vahingoksi ilmeisesti huononee tai kalan lisääntymismahdollisuudet vesistössä tai siihen liittyvällä vesialueella sanotusta syystä muutoin huomattavasti vähenevät, on rakentaja ottamalla huomioon (maataloushallituksen) hyväksymä kalakannan suojaamista kysymyksessä olevassa vesistössä tarkoittava suunnitelma, velvoitettava suorittamaan kalatien rakentaminen ja muut tarvittavat toimenpiteet. Älköön kalatietä kuitenkaan määrättäkö tehtäväksi taikka muihin kalan kulun turvaamista tarkoittaviin toimiin ryhdyttäväksi, jos kysymyksessä oleva vesistön osa ennen rakentamistakin oli sellainen, ettei kala siitä kulkenut.

Mikäli vesioikeus katsoo kalakannan säilyttämiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamisen aiheuttavan saavutettavissa olevaan hyötyyn verrattuna suhteettomia kustannuksia rakentajalle taikka niihin ryhtymistä ei muusta syystä pidetä tarkoituksenmukaisena, voidaan rakentaja niiden sijasta velvoittaa suorittamaan valtiolle 12 luvun 11 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti mää-

22 §

Jos vesistöön rakentamisesta aiheutuu kalakannalle ilmeistä vahinkoa, on luvan saaja velvoitettava istuttamaan kaloja tai ryhtymään muihin tarvittaviin toimenpiteisiin kalakannalle aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu (kalanhoitovelvoite).

Jos kysymyksessä olevaa vesistöä varten on laadittu maa- ja metsätalousministeriön hyväksymä suunnitelma kalakannan suojelemiseksi, vesioikeuden on otettava se tarpeen mukaan huomioon kalanhoitovelvoitteesta määrättäessä.

Jos kalakannan säilyttämiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden *suorittaminen aiheuttaisi niillä saavutettavaan* hyötyyn verrattuna *kohtuuttomia* kustannuksia rakentajalle taikka *kalanhoitovelvoitteen määräämistä* ei muusta syystä *ole pidettävä* tarkoituksenmukaisena, rakentaja *on määrättävä* suorittamaan *kalanhoitovelvoitteen tai sen osan asemesta siten korvattavan velvoitteen*

Voimassa oleva laki

rätty, kalakannan säilyttämiseen käytettävä maksu.

Ehdotus

kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu maa- ja metsätalousministeriölle käytettäväksi kalakannan suojelemista tarkoittavien toimenpiteiden toteuttamiseen (kalanhoitomaksu).

Vesioikeus voi hakemuksesta muuttaa kalanhoitovelvoitetta ja kalanhoitomaksua koskevia määräyksiä, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet.

Mitä tässä laissa on säädetty kalanhoitovelvoitteesta ja kalanhoitomaksusta, on sovellettava vastaavasti, milloin nahkiais- tai rapukannalle aiheutuu rakentamisesta ilmeistä vahinkoa.

22 b §

Jos kalanhoitomaksu on määrätty vuosittain suoritettavaksi ja sen perusteena ollut kustannustaso on muuttunut, maa- ja metsätalousministeriö perii maksun kustannustason nousua vastaavasti tarkistettuna, vaikka sitä ei ole 22 §:n 4 momentissa mainituin tavoin muutettu. Tarkistus tehdään täysin kymmenin prosentein ja muutoin vesioikeuden määräämiä perusteita noudattaen. Jos tarkistuksesta syntyy erimielisyyttä, voidaan asia saattaa hakemuksella vesioikeuden ratkaistavaksi.

28 §

— —

Kalanhoitovelvoitetta ja -maksua koskevan päätöksen muuttamisesta on säädetty erikseen.

4 luku

Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet

2 §

Vesioikeus voi hakemuksesta määrätä yleiseksi paikallisväyläksi julkiseen väylään kuulumattoman vesistön osan, joka on tarpeen pitää avoinna yleistä laiva- tai veneliikennetä varten. Yleinen paikallisväylä voidaan myös määrätä vesistöön, jossa on valtaväylä.

2 §

Vesioikeus voi hakemuksesta määrätä yleiseksi paikallisväyläksi julkiseen väylään kuulumattoman vesistön osan, joka on tarpeen pitää avoinna yleistä laiva- tai veneliikennettä varten, *jollaisena pidetään myös vapaa-ajan veneilyä.* Yleinen paikallisväylä voidaan myös määrätä vesistöön, jossa on valtaväylä.

— —

6 §

Kulkuväylästä nostettu maa ja muu vesistön pohjasta otettu kiinteä aine on, jollei sitä viedä rannalle, pantava sellaiseen paikkaan *vesistössä,* ettei se aiheuta haittaa kalastukselle, liikenteelle tai uitolle ja ettei vesistöä muutoinkaan, mikäli se on vältettävissä, muuteta vahingollisella tavalla. Rannalle älköön tällaista ainetta kuitenkaan omistajan suostumuksetta pantako viljelyksessä

6 §

Kulkuväylästä *poistettu* maa ja muu vesistön pohjasta otettu kiinteä aine (*ruoppausmassa*) on *sijoitettava* sellaiseen paikkaan *ja siten,* ettei se aiheuta haittaa *vedenhankinnalle,* kalastukselle, *kalakannalle,* liikenteelle tai uitolle ja ettei vesistöä *tai sen ympäristöä* muutoinkaan, *jos* se on vältettävissä, muuteta vahingollisella tavalla *tai niiden viihtyisyyttä taikka virkistyskäyttöön sovel-*

Voimassa oleva laki

olevalle maalle taikka sellaiseen paikkaan, jota tämän luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetaan,älköönkä, ellei kysymys ole vähäisestä määrästä, muullekaan maa-alueelle ilman omistajan suostumusta tai vesioikeuden hakemuksesta antamaa lupaa.

Ehdotus

tuvuutta huomattavasti vähennetä. Ruoppausmassan mereen sijoittamisesta on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty.

Maanomistajan suostumuksetta ruoppausmassaa ei saa panna viljelyksessä olevalle maalle eikä tämän luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetulle alueelle. Sitä ei omistajan suostumuksetta saa panna muullekaan maa-alueelle, ellei kysymys ole vähäisestä määrästä tai vesioikeus ole antanut siihen lupaa.

6 luku

Ojitus

Yleisiä säännöksiä

1 §

— —

Ojitukseksi luetaan myös sellainen 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa tapahtuva puron perkaaminen, jolla ei ole vaikutusta yläpuolella olevan järven vedenkorkeuteen, sekä veden vaivaaman alueen kuivattaminen silloinkin, kun sen yhteydessä lasketaan pienehkö järvi, jonka merkitys vesistönä on vähäinen.

— —

Ojitukseksi luetaan myös sellainen 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa tapahtuva puron perkaaminen, jolla ei ole vaikutusta yläpuolella olevan järven vedenkorkeuteen, sekä veden vaivaaman alueen kuivattaminen silloinkin, kun sen yhteydessä lasketaan pienehkö järvi, jonka merkitys vesistönä on vähäinen *ja jolla ei ole erityistä luonnonsuojeluarvoa.*

— —

9 §

— —

Älköön toiselle kuuluvaan putkiojaan johdettako vettä ilman omistajan suostumusta, jos veden pois johtaminen kohtuuttomitta kustannuksitta muutoinkin on mahdollista. Mikäli putkiojaa veden siihen johtamista varten *on* suurennettava, on tämä mahdollisine lisätöineen sen tehtävä, joka johtaa ojaan lisävettä. *Muutoin* on ojituskustannuksiin osallistumisesta ja ojan kunnossapidosta voimassa, mitä 1 momentissa on säädetty.

— —

Toiselle kuuluvaan putkiojaan *ei saa johtaa* vettä ilman omistajan suostumusta, jos veden pois johtaminen kohtuuttomitta kustannuksitta muutoinkin on mahdollista. *Jos* putkiojaa on veden siihen johtamista varten suurennettava, on tämä mahdollisine lisätöineen sen tehtävä, joka johtaa ojaan lisävettä. Ojituskustannuksiin osallistumisesta ja ojan kunnossapidosta *on muutoin* voimassa, mitä 2 momentissa on säädetty.

33 §

— —

Edellä 1 momentissa mainitun ojan kaivaminen tai vesiuoman suurentaminen on ojittajan suoritettava, mutta silta tai rumpu perustuksineen tienpitäjän taikka rautatien tai muun kiskoradan omistajan kustannuksellaan tehtävä ja kunnossapidettävä. Milloin ojituskustannukset nousevat kohtuuttoman suuriksi ojituksesta saavutet-

— —

Edellä 1 momentissa mainitun ojan kaivaminen tai vesiuoman suurentaminen on ojittajan suoritettava. Silta tai rumpu perustuksineen on *kuitenkin* tienpitäjän taikka rautatien tai muun kiskoradan omistajan kustannuksellaan tehtävä ja kunnossapidettävä. Milloin ojituskustannukset *yhdessä sillan tai rummun kustannusten kanssa*

Voimassa oleva laki

tavaan hyötyyn verrattuna, tienpitäjä taikka rautatien tai muun kiskoradan omistaja ei ole velvollinen sillan tai rummun tekemiseen, mutta hänen on, mikäli korvausta ei ole pakkolunastuksen yhteydessä tai muutoin ja maksettu, korvattava vahinko, joka johtuu siitä, ettei maata voida kuivattaa.

Ehdotus

nousevat kohtuuttoman suuriksi ojituksessa saavutettavaan hyötyyn verrattuna, tienpitäjän taikka rautatien tai muun kiskoradan omistaja ei ole velvollinen sillan tai rummun tekemiseen. Hänen on *kuitenkin, jos* korvausta ei ole pakkolunastuksen yhteydessä tai muutoin jo maksettu, korvattava vahinko, joka *aiheutuu* siitä, ettei *tarpeellisena pidettävää maan kuivattamista* voida *suorittaa.*

7 luku

Vesistön järjestely

3 §

— —

Lupaa järven laskemiseen sen kokonaan tapahtuvaa kuivattamista varten ei saa myöntää, ellei kysymys ole pienehköstä järvestä, jonka merkitys vesistönä on vähäinen ja jolla ei ole erityistä luonnonsuojeluarvoa.

Jos järjestely tarkoittaa järven laskemista sen osaksi tai kokonaan tapahtuvaa kuivattamista varten taikka järjestelystä on seurauksena kasvukauden keskialiveden aleneminen *eikä kysymys ole pienehköstä järvestä, jonka merkitys vesistönä on vähäinen,* voidaan lupa antaa vain, jos sen lisäksi, mitä 1 momentissa on sanottu, niistä, joilla on osuus järveen, niin monet antavat kirjallisesti suostumuksensa, että heidän osalleen tulee vähintään kaksi kolmannesta järven pinta-alasta.

Jos järjestely tarkoittaa järven laskemista sen osaksi *tai edellä tarkoitetun pienehkön järven kokonaankin* kuivattamista varten taikka järjestelystä on seurauksena kasvukauden keskialiveden aleneminen, voidaan lupa, *jos 2 momentin säännös ei sitä estä, myöntää,* jos sen lisäksi, mitä 1 momentissa on sanottu, niistä, joilla on osuus järveen, niin monet antavat kirjallisesti suostumuksensa, että heidän osalleen tulee vähintään kaksi kolmannesta järven pinta-alasta, *eikä järjestelystä aiheudu ympäristön viihtyisyyden tai järven erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaa alentumista.*

Lupa järjestelyyn voidaan, täman luvun 4 §:ssä säädetyin poikkeuksin, myöntää järjestelystä hyötyä saavan hakemuksesta tai, milloin kysymys on 2 momentissa mainitusta tapauksesta, myös sen hakemuksesta, jolle kuuluu osuus järveen.

Lupa järjestelyyn voidaan, tämän luvun 4 §:ssä säädetyin poikkeuksin, myöntää järjestelystä hyötyä saavan hakemuksesta tai, milloin on kysymys *3* momentissa mainitusta tapauksesta myös sen hakemuksesta, jolle kuuluu osuus järveen.

8 luku

Vesistön säännöstely

Yleisiä määräyksiä

1 §

Milloin joku vesivoiman käytettäväksi saamista, lisäämistä tai käytön tasoittamista, uiton tai liikenteen edistämistä, veden nesteenä käyttämistä, vesistön puhtauden säilyttämistä, maankuivatusta taikka muuta tällaista tarkoitusta varten haluaa säännöstellä vesistön vedenjuoksua, jollaiseksi luetaan myös veden johtaminen säännöste-

1 §

Milloin joku vesivoiman käytettäväksi saamista, lisäämistä tai käytön tasoittamista, uiton tai liikenteen edistämistä, veden nesteenä käyttämistä, *kastelua,* vesistön puhtauden säilyttämistä, *virkistyskäyttöä, kalanviljelyä,* maankuivatusta taikka muuta tällaista tarkoitusta varten haluaa *jatkuvasti säännellä veden korkeutta tahi muu-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
lytarkoituksessa vesistöstä tai sen osasta toiseen, on tällaiseen toimenpiteeseen, mikäli siitä saattaa aiheutua 1 luvun 12—15 §:ssä tarkoitettu muutos tai seuraus, haettava vesioikeuden lupa.	*toin säännöstellä vesistöä,* jollaiseksi luetaan myös veden johtaminen *ja muu siirtäminen* säännöstelytarkoituksessa vesistöstä tai sen osasta toiseen, on tällaiseen *vesistön säännöstelyyn,* jos siitä saattaa aiheutua 1 luvun 12—15 §:ssä tarkoitettu muutos tai seuraus, haettava vesioikeuden lupa.
Vesistön *vedenjuoksun* säännöstelystä järjestelyyn sisältyvänä toimenpiteenä säädetään 7 luvussa.	Vesistön säännöstelystä järjestelyyn sisältyvänä toimenpiteenä säädetään 7 luvussa.
2 §	
— — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — —
Säännöstelystä saatavana hyötynä on otettava lukuun kaikki sen toteuttamisesta johtuvat edut, niihin luettuna käyttökelpoisen vesivoiman määrän ja arvon lisäys, maan tuottokyvyn tai käyttöarvon lisääntyminen, parempi mahdollisuus kuivattaa maata tai muutoin tällaisella tavalla käyttää hyväksi omaisuutta entistä hyödyllisemmin, uittokustannusten vähentyminen, liikenteen hyväksi käytettävien varojen säästö, vedensaantietu sekä vesistön puhdistautumiskyvyn paraneminen.	Säännöstelystä saatavana hyötynä on otettava lukuun kaikki sen toteuttamisesta johtuvat edut, niihin luettuna 1) käyttökelpoisen vesivoiman määrän ja arvon lisäys, maan tuottokyvyn tai käyttöarvon lisääntyminen sekä parempi mahdollisuus kuivattaa maata tai *käyttää maa- tai vesialuetta virkistystarkoituksiin tai kalanviljelyyn taikka* muutoin tällaisella tavalla käyttää hyväksi omaisuutta entistä hyödyllisemmin sekä 2) uittokustannusten vähentyminen, liikenteen hyväksi käytettävien varojen säästö, vedensaantietu sekä vesistön puhdistautumiskyvyn paraneminen.
21 §	
— — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — —
Maan tuottokyvyn tai käyttöarvon lisääntymisestä tai paremmasta mahdollisuudesta kuivattaa maata sekä, jos erityisiä syitä on, muiden etujen hyväksi tulevasta hyödystä on määrättävä kertakaikkinen, enintään kymmenenä vuotuiseränä ilman korkoa suoritettava maksu. Muissa tapauksissa on määrättävä suoritettavaksi viittä prosenttia kertakaikkisen maksun määrästä vastaava vuotuismaksu siihen velvoittamista tarkoittavan hakemuksen tekemistä seuraavan vuoden alusta lukien. Vuotuismaksu on suoritettava kunakin vuonna ennen kesäkuun loppua.	Maan tuottokyvyn tai käyttöarvon lisääntymisestä *taikka* paremmasta mahdollisuudesta kuivattaa maata *tai käyttää maa- tai vesialuetta virkistystarkoituksiin* sekä, jos erityisiä syitä on, muiden etujen hyväksi tulevasta hyödystä on määrättävä kertakaikkinen, enintään kymmenenä vuotuiseränä ilman korkoa suoritettava maksu. Muissa tapauksissa on määrättävä suoritettavaksi viittä prosenttia kertakaikkisen maksun määrästä vastaava vuotuismaksu siihen velvoittamista tarkoittavan hakemuksen tekemistä seuraavan vuoden alusta lukien. Vuotuismaksu on suoritettava kunakin vuonna ennen kesäkuun loppua.
— — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — —
25 §	
— — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — —
	Säännöstelymaksun tarkistamisesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 22 b §:ssä on säädetty kalanhoitomaksun tarkistamisesta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 luku

Veden johtaminen nesteenä käytettäväksi ja pohjaveden ottaminen

15 §

— —

Jos 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetun luvan hyväksikäyttö aiheuttaa melkoista haittaa, jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty, voidaan haittaa kärsivän tai, jos haitta kohdistuu yleiseen etuun, asianomaisen viranomaisen hakemuksesta luvan ehtoja muuttaa tai, mikäli haitta on huomattava, lakkauttaa lupa. Jos määräys luvan ehtojen muuttamisesta tai lakkauttamisesta annetaan 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun seurauksen välttämiseksi, siitä ei määrätä korvausta. Muutoin on oikeudesta korvauksen saamiseen voimassa, mitä 2 luvun 28 §:ssä on säädetty.

10 luku

Jätevedet ja muut vesistöä pilaavat aineet

2 §

Jätevettä saadaan ojaa tahi viemäriä käyttäen johtaa vesistöön tai maahan sen mukaan, kuin *jäljempänä* säädetään.

— —

Mitä tässä luvussa on säädetty ojasta, koskee, mikäli jäljempänä ei toisin sanota, myös puroa.

2 §

Jätevettä saadaan ojaa tai viemäriä käyttäen johtaa vesistöön tahi maahan sen mukaan kuin *tässä luvussa* säädetään.

— —

Mitä tässä luvussa on säädetty ojasta, koskee *muutakin 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua vesiuomaa.*

Jäteveden johtaminen ojaan

3 §

Milloin maanomistajalla on ojitusta koskevien säännösten mukaan oikeus johtaa vettä ojaan, joka on toisen maalla, saadaan, mikäli jäljempänä sanotusta ei muuta johdu, ojaan johtaa myös asuin- ja talousrakennuksista sekä niihin verrattavista rakennuksista tulevaa jätevettä. Sama koskee myös 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua, puroa vähäisempää vesiuomaa. Jätevettä älköön kuitenkaan johdettako sellaiseen uomaan, jossa oleva vesi on talousvedeksi kelvollista.

Sairaalasta, kasarmista tahi muusta niihin verrattavasta laitoksesta sekä eläinsuojasta, lantasäiliöstä tai muusta tällaisesta säilytyspaikasta lähtöisin olevaa jätevettä samoin kuin muutakin sellaista jätevettä, jota ei tarkoiteta 1 momentissa, älköön ilman tämän luvun 4 §:ssä tarkoitettua lupaa johdettako ojaan, joka kulkee toisen maalla, jollei ole ilmeistä, että se nestemäärän vähäisyyden tai muun syyn vuoksi voi tapahtua haittaa aiheuttamatta.

Älköön toisen maalla kulkevaan ojaan ilman tämän luvun 5 §:ssä tarkoitettua lupaa johdetta-

3 §

Jos jäteveden johtamisesta ojaan tai maahan voi aiheutua 1 luvun 20 §:ssä tarkoitettua yleistä tai toisen yksityistä etua koskeva haitallinen vaikutus, on siihen haettava lupa vesilautakunnalta. Lupaa ei saa myöntää, jos toimenpide pohjaveden laatua huonontamalla voi aiheuttaa 1 luvun 22 §:ssä tarkoitetun seurauksen. Muutoin on luvan myöntämisen edellytyksistä soveltuvin osin voimassa, mitä tämän luvun 24 §:ssä on säädetty.

Voimassa oleva laki

ko jätevettä sellaisesta laitoksesta tai sellaiselta asutulta alueelta, jonka osalta on suoritettava 1 luvun 23 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tai tehtävä siinä mainittu ilmoitus.

Vesikäymälästä lähtöisin olevan jäteveden puhdistamiseksi tehtävistä laitteista säädetään tämän luvun 19 §:n 1 momentissa.

4 §

Lupaa tämän luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun jäteveden johtamiseen on pyydettävä vesilautakunnalta. Lautakunta voi antaa tällaisen luvan, jos johdettava vesimäärä on vähäinen eikä jäteveden laadusta johdu huomattavaa haittaa. Muussa tapauksessa lautakunnan on meneteltävä, niin kuin 20 luvun 2 §:n 3 momentissa on säädetty.

5 §

Vesioikeus voi tämän luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa, sekä milloin taman luvun 4 §:ssä tarkoitettu lupahakemus 20 luvun 2 §:n mukaisesti on tullut sen käsiteltäväksi, antaa luvan jäteveden johtamiseen toisen maalla olevaan ojaan, mikäli siitä ei aiheudu terveydellistä vaaraa tai kenellekään kohtuutonta haittaa. Päätöksessään vesioikeuden on määrättävä, onko ja minkälaisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä jäteveden puhdistamiseksi tarpeellisessa määrin. Vesioikeuden on samalla määrättävä, onko uomaa edelleen pidettävä ojana vai onko se katsottava viemäriksi.

6 §

Se, joka johtaa jätevettä toisen maalla olevaan ojaan, on velvollinen suorittamaan sellaiset ojan suurentamis-, kunnostamis- ja kunnossapitotyöt, jotka aiheutuvat jäteveden johtamisesta. Jos suoritettava työ on laiminlyöty, vesilautakunta voi haittaa kärsivän hakemuksesta päätöksellään määrätä työn tehtäväksi määräajassa, ja tällaisesta päätöksestä on voimassa, mitä 20 luvun 7 §:ssä säädetään.

Milloin 1 momentissa mainituista toimenpiteistä aiheutuu toiselle hyötyä, on tämän velvollisuudesta osallistua toimenpiteistä johtuviin kustannuksiin sekä menettelystä osallistumista mää-

Ehdotus

4 §

Jos edellä 3 §:ssä tarkoitetusta jäteveden johtamisesta, jota koskeva lupahakemus on vesilautakunnan käsiteltävänä, voi vesistössä aiheutua 1 luvun 19 §:ssä tarkoitettu seuraus, vesilautakunnan on viipymättä siirrettävä asia kokonaisuudessaan vesioikeuden käsiteltäväksi siten kuin 20 luvun 2 §:n 3 momentissa on säädetty.

5 §

Jäteveden johtamista ojaan tai maahan koskevassa lupapäätöksessä voidaan antaa tarpeellisia määräyksiä vahingon ja haitan ehkäisemiseksi suoritettavista toimenpiteistä noudattaen soveltuvilta osin, mitä tämän luvun 24 a §:ssä on säädetty. Samalla on määrättävä, onko uomaa, johon jätevettä johdetaan, pidettävä ojana vai onko se katsottava viemäriksi.

Jos tässä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksiin tai luvan ehtoihin vaikuttavat olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet, asia voidaan valvontaviranomaisen tai haittaa kärsivän hakemuksesta saattaa vesioikeuden käsiteltäväksi sellaisten uusien määräysten antamista varten, jotka muuttuneissa olosuhteissa ovat tarpeen. Lupa voidaan myös peruuttaa, milloin erityiset syyt sitä vaativat.

6 §

Jos jäteveden tarkoituksenmukaiseen johtamiseen on tarpeen käyttää toisen maalla olevaa ojaa tai puroa, eikä maanomistaja anna suostumustaan, vesilautakunta voi antaa siihen luvan, jollei toimenpiteestä aiheudu kohtuutonta haittaa. Lupa voidaan myöntää 3 §:ssä tarkoitetun luvan yhteydessä tai erikseen. Jos asia muutoin kuuluu vesioikeuden käsiteltäväksi, luvan myöntää vesioikeus.

Se, joka johtaa jätevettä toisen maalla olevaan ojaan *tai puroon,* on velvollinen suorittamaan sellaiset *uoman suurentamis-, kunnostamis-, ja kunnossapitotyöt, jotka aiheuttavat jäteveden*

Voimassa oleva laki

rättäessä vastaavasti voimassa, mitä ojituksesta on säädetty.

Ehdotus

johtamisesta, sekä muutoinkin huolehtimaan siitä, ettei jäteveden johtamisesta aiheudu kohtuullisin kustannuksin vältettävää vahinkoa. Tarvittaessa vesilautakunta voi antaa määräyksiä työn suorittamisesta. Tällaisesta päätöksestä on voimassa, mitä 20 luvun 7 §:ssä säädetään.

Milloin 2 momentissa mainituista toimenpiteistä aiheutuu toiselle hyötyä, on tämän velvollisuudesta osallistua toimenpiteistä johtuviin kustannuksiin sekä menettelystä osallistumista määrättäessä vastaavasti voimassa, mitä ojituksesta on säädetty.

Jäteveden johtaminen viemärissä

7 §

Jos jäteveden tarkoituksenmukaista johtamista varten on tarpeen tehdä viemäri toisen maan kautta eikä maanomistaja anna suostumustaan, voi vesilautakunta antaa luvan viemärin tekemiseen. *Milloin kuitenkin kysymys on avoviemärin tekemisestä jäteveden johtamiseksi sellaisesta laitoksesta tai sellaiselta asutulta alueelta, jonka osalta on suoritettava 1 luvun 23 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tai tehtävä siinä mainittu ilmoitus, luvan antaminen on vesioikeuden asiana.*

— — — — — — — — — — — — —

Luvan myöntämisen edellytyksistä on soveltuvin osin voimassa, mitä tämän luvun 4 ja 5 §:ssä on säädetty.

19 §

Vesikäymälästä tuleva jätevesi, joka kulkee avouomassa tai päästetään maahan, on ennen sen uomaan tai maahan päästämistä johdettava asianmukaisesti tehdyn saostuskaivon kautta, mikäli asetuksella ei ole määrätty muunlaista puhdistuslaitetta tehtäväksi.

— — — — — — — — — — — — —

Tämän pykälän säännökset eivät koske aluetta, jolle on vahvistettu asemakaava.

20 §

Jos jätevesi, josta ei tämän luvun 19 §:n nojalla ole asetuksella annettu määräyksiä ja joka kulkee avouomassa tai päästetään maahan, aiheuttaa huomattavaa haittaa *eikä kysymys ole alueesta, jolle on vahvistettu asemakaava,* voidaan se, jonka maalta tai laitoksesta jätevesi on lähtöisin, haittaa kärsivän tai asianomaisen valvontaviranomaisen hakemuksesta määrätä haitan poistamiseksi tarpeellisessa määrin puhdistamaan jätevesi ennen sen johtamista uomaan tai maahan, taikka ryhtymään muuhun haitan estämistä tarkoittavaan toimenpiteeseen.

7 §

Jos jäteveden tarkoituksenmukaista johtamista varten on tarpeen tehdä viemäri toisen maan kautta, eikä maanomistaja anna suostumustaan, *on toimenpiteeseen vastaavasti sovellettava, mitä 6 §:ssä on säädetty jäteveden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan.*

— — — — — — — — — — — — —

19 §

Vesikäymälästä tuleva jätevesi *on ennen sen avouomaan,* maahan tai *vesistöön* päästämistä johdettava asianmukaisesti teh*tyjen* saostuskaivo*jen* kautta *tai muulla tavalla puhdistettava, jollei 3 tai 24 §:ssä tarkoitetussa tai rakennuslainsäädännön mukaisesti annetussa luvassa tai 20 §:n nojalla ole puhdistamisesta vastaavalla tavalla määrätty.*

— — — — — — — — — — — — —

20 §

Jos jätevesi, joka kulkee *ojassa* tai päästetään maahan, aiheuttaa huomattavaa haittaa *eikä kysymys ole toimenpiteestä, joka edellyttää vesioikeuden lupaa, voi vesilautakunta määrätä sen, jonka maalta tai laitoksesta jätevesi on lähtöisin,* tarpeellisessa määrin puhdistamaan jätevesi ennen sen johtamista ojaan tai maahan taikka ryhtymään muuhun toimenpiteeseen haitan estämiseksi.

Voimassa oleva laki

Jos kysymys on jätevedestä, jonka johtamiseen viranomaisen lupa ei ole tarpeen, käsittelee asian vesilautakunta. Milloin jäteveden johtamiseen on ollut hankittava viranomaisen lupa, kuuluu 1 momentissa tarkoitetun määräyksen antaminen sille viranomaiselle, joka luvan on myöntänyt.

Ehdotus

Jäteveden tai muun vesistöä pilaavan aineen päästämisestä vesistöön

Voimassa oleva laki:

23 §

Jäteveden vesistöön taikka 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun uomaan tai altaaseen johtamisesta on voimassa, mitä 1 luvun 19 ja 20 §:ssä vesien pilaamisen ehkäisemiseksi on säädetty.

Mitä 1 momentissa on sanottu, ei koske sellaisen jäteveden johtamista, jota tämän luvun 3 §:n nojalla saadaan johtaa ojaan ilman viranomaisen lupaa. Tällaisen veden johtamiseen on kuitenkin sovellettava, mitä tämän luvun 19 ja 20 §:ssä on säädetty.

Ehdotus:

23 §

Sellaiseen jäteveden johtamiseen tai muuhun toimenpiteeseen, joka 1 luvun 19 §:n mukaan ilman lupaa on kielletty, on haettava lupa vesioikeudelta. Sama koskee, jollei tämän luvun 3 §:stä muuta johdu, toimenpidettä, josta voi aiheutua 1 luvun 20 §:ssä tarkoitettu seuraus.

Voimassa oleva laki:

24 §

Vesioikeus voi hakemuksesta myöntää *yksityiselle, yhteisölle tai yhdyskunnalle* luvan sellaiseen jäteveden johtamiseen tai muuhun toimenpiteeseen, joka 1 luvun 19 ja 20 §:n mukaan *ilman lupaa* on kielletty. Luvan myöntäminen edellyttää, että toimenpiteestä aiheutuva haitta on katsottava saatavaan etuun verrattuna suhteellisen vähäiseksi eikä jäteveden tai muun vesistöä pilaavan aineen poistaminen tahi tällaisten aineiden vesistöön pääsyn estäminen ole kohtuullisin kustannuksin muulla tavoin mahdollista. Lupaa älköön myönnettäkö, jos toimenpiteestä aiheutuisi 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettu seuraus.

Myöntäessään 1 momentissa tarkoitetun luvan vesioikeus voi määrätä, että ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai määräajassa päätöksen antamisesta on tehtävä suoja- tai puhdistuslaitteita taikka ryhdyttävä veden juoksutuksen muuttamista tarkoittavaan tai muuhun toimenpiteeseen vahingon ja haitan vähentämiseksi.

— — — — — — — — — — — — — —

Ehdotus:

24 §

Vesioikeus voi hakemuksesta myöntää luvan sellaiseen jäteveden johtamiseen tai muuhun toimenpiteeseen, joka 1 luvun 19 ja 20 §:n mukaan on kielletty. Luvan myöntäminen edellyttää, että toimenpiteestä aiheutuva haitta on katsottava saatavaan etuun verrattuna suhteellisen vähäiseksi eikä jäteveden tai muun vesistöä pilaavan aineen poistaminen tahi tällaisten aineiden vesistöön pääsyn estäminen ole kohtuullisin kustannuksin muulla tavoin mahdollista. *Etuvertailussa on erityisesti otettava huomioon hakemuksessa tarkoitetun toiminnan sekä toimenpiteestä aiheutuvan haitan merkitys yleiseltä kannalta katsottuna.*

Lupaa ei saa myöntää, jos toimenpiteestä aiheutuisi 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettu seuraus taikka jos luvan myöntäminen olisi vastoin 1 luvun 19 §:n 3 momentissa tarkoitetun kansainvälisen sopimuksen määräystä.

— — — — — — — — — — — — — —

24 a §

Myöntäessään 24 §:ssä tarkoitetun luvan vesioikeuden tulee antaa tarvittavat määräykset johdettavan jäteveden tai muun aineen määrästä ja koostumuksesta sekä siitä, miten sitä päästetään vesistöön (päästömääräykset).

Lupapäätöksessä voidaan määrätä, että ennen toiminnan aloittamista tai päätöksessä asetettavassa määräajassa luvan saajan on tehtävä suoja-

Voimassa oleva laki

25 §

Jos jäteveden johtamisesta vesistöön tai muusta toiminnasta aiheutuu vesistössä huomattavaa pilaantumista, vesioikeus voi, mikäli kysymys ei ole edellä 23 §:n 2 momentissa tarkoitetusta jäteveden johtamisesta, siitä haittaa kärsivän hakemuksesta tai asianomaisen valvontaviranomaisen aloitteesta kieltää toiminnan tai määrätä sen jatkamisen edellytykseksi, että haitan ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi ryhdytään sellaisiin toimenpiteisiin, joita edellä 24 §:ssä tarkoitetaan. Tällainen määräys voidaan, milloin olosuhteet ovat muuttuneet, antaa viimeksi mainitussa pykälässä tarkoitetun luvan tai aikaisemman määräyksen estämättä.

Jos 1 momentissa tarkoitetun määräyksen antaminen johtuu vesistöön rakentamisen tai muun tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen, jollaiseksi ei kuitenkaan katsota lisääntynyttä jäteveden johtamista vesistöön, aiheuttamasta olosuhteiden muuttumisesta vesistössä, voi vesioikeus hakemuksesta määrätä rakentajan tai toimenpiteen muun suorittajan korvaamaan määräyksen täyttä-

Ehdotus

ja puhdistuslaitteita tai ryhdyttävä veden juoksutuksen muuttamista tarkoittavaan tahi muuhun toimenpiteeseen vesistön pilaantumisen vähentämiseksi (toimenpidevelvoite).

Milloin jäteveden tai muun aineen päästämisestä saattaa aiheutua sellaista vahinkoa, jota 2 luvun 22 §:ssä tarkoitetaan, on lupapäätökseen otettava tarpeelliset määräykset kalanhoitovelvoitteesta tai kalanhoitomaksusta. Niistä on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 22 ja 22 b §:ssä on säädetty.

Lupapäätökseen voidaan niin ikään ottaa tarpeelliset määräykset siitä, millä tavoin jäteveden tai muun aineen muodostumisen, käsittelyn, päästämisen ja sen vaikutusten tarkkailu on järjestettävä (tarkkailuvelvoite).

24 b §

Edellä 24 §:ssä tarkoitettu lupa myönnetään asian luonteen mukaisesti määräajaksi tai toistaiseksi.

Lupapäätöksessä tulee määrätä, mihin mennessä hakemus on tehtävä edellä 24 a §:ssä tarkoitettujen ehtojen tarkistamiseksi ja mitkä selvitykset tuolloin on esitettävä, jollei tällaista määräystä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Jos hakija ei ole tehnyt määräajassa uutta hakemusta, vesioikeus voi valvontaviranomaisen taikka haittaa tai vahinkoa kärsivän hakemuksesta määrätä, että lupa raukeaa.

25 §

Vesioikeus voi asianomaisen *viranomaisen* tai haittaa kärsivän hakemuksesta *muuttaa aikaisemman lupapäätöksen määräyksiä,* jos

1) jäteveden *tai muun aineen vesistöön päästämisestä tahi muusta toimenpiteestä aiheutuu vesistön tilaa merkittävästi heikentävä olosuhteiden muutos, tai*

2) *jos 24 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytykset tai luvan ehtoihin vaikuttavat olosuhteet ovat muutoin olennaisesti muuttuneet.*

Lupapäätöksen määräyksiä muutettaessa sovelletaan, mitä 24, 24 a ja 24 b §:ssä on säädetty.

Voimassa oleva laki

misestä johtuvat kustannukset siltä osin, kuin ne ovat johtuneet tämän toimenpiteestä.

26 §

Jos tämän luvun 24 tai 25 §:ssä tarkoitetun, määräajassa suoritettavan toimenpiteen toteuttaminen käy sanotussa ajassa taloudellisesti kohtuuttoman raskaaksi taikka tarvikkeiden puutteen vuoksi tai muusta painavasta syystä tuottaa huomattavia vaikeuksia eikä toimenpiteen siirtämisestä johdu huomattavaa vesistön pysyvän pilaantumisen vaaraa, maa- ja metsätalousministeriö tai, milloin kysymys on kunnan velvoittamisesta puhdistuslaitoksen rakentamiseen yleisen viemärin yhteyteen, valtioneuvosto voi pitentää toimenpiteen suorittamiseksi asetettua määräaikaa enintään kolmella vuodella kerrallaan.

27 §

Milloin *yksityiselle, yhteisölle tai yhdyskunnalle* myönnetään tämän luvun 24 §:ssä tarkoitettu lupa sellaisin ehdoin, että luvan saaja osaksi tai kokonaan vapautuu suorittamasta toimenpiteitä vesistön pilaantumisen ehkäisemiseksi taikka saa luvan johdosta käyttökustannusten säästymisenä tai muutoin ilmenevää huomattavaa taloudellista etua, luvan saaja voidaan velvoittaa suorittamaan *valtiolle* vuosittain vesiensuojelumaksu.

Ehdotus

Jos pääasiallisesti kysymyksessä olevan luvan tarkoittamasta toiminnasta aiheutuu tai tulisi toiminnan jatkuessa aiheutumaan vesistössä huomattavaa pilaantumista, lupa voidaan myös määrätä lakkautettavaksi.

Jos 1 momentissa tarkoittettu määräysten muuttaminen johtuu vesistöön rakentamisesta tai muusta tässä laissa tarkoitetusta toimenpiteestä, jollaiseksi ei katsota laillisen oikeuden nojalla tapahtuvaa jäteveden tai muun aineen päästämistä vesistöön, vesioikeus voi hakemuksesta määrätä rakentajan tai toimenpiteen muun suorittajan korvaamaan vesioikeuden päätöksen täytäntöönpanemisesta johtuvat kustannukset.

25 a §

Jos jäteveden tai muun aineen vesistöön päästäminen, johon ei ole ollut tarpeen hakea 24 §:ssä tarkoitettua lupaa, tulee myöhemmin luvanvaraiseksi muusta syystä kuin asianomaisen toiminnassa tapahtuneen muutoksen johdosta, toimintaa saadaan kuitenkin jatkaa, kunnes lupaasia on vesioikeudessa ratkaistu, mikäli lupaa haetaan viipymättä aiheen siihen ilmaannuttua eikä vesioikeus asianomaisen viranomaisen tai haittaa kärsivän vaatimuksesta sitä kiellä tai rajoita.

26 §

Jos tämän luvun *24 a* tai 25 §:ssä tarkoitetun, määräajassa suoritettavan toimenpiteen toteuttaminen käy sanotussa ajassa taloudellisesti kohtuuttoman raskaaksi taikka tarvikkeiden puutteen vuoksi tai muusta painavasta syystä tuottaa huomattavia vaikeuksia eikä toimenpiteen siirtämisestä johdu huomattavaa vesistön pysyvän pilaantumisen vaaraa, *ympäristöministeriö* tai, milloin kysymys on kunnan velvoittamisesta puhdistuslaitoksen rakentamiseen yleisen viemärin yhteyteen, valtioneuvosto voi pitentää toimenpiteen suorittamiseksi asetettua määräaikaa enintään kolmella vuodella kerrallaan.

27 §

Jos tämän luvun 24 §:ssä tarkoitettu lupa myönnetään sellaisin ehdoin, että luvan saaja osaksi tai kokonaan vapautuu suorittamasta toimenpiteitä vesistön pilaantumisen ehkäisemiseksi taikka saa luvan johdosta käyttökustannusten säästymisestä tai muutoin ilmenevää huomattavaa taloudellista etua, luvan saaja voidaan velvoittaa suorittamaan vuosittain vesiensuojelumaksu.

Voimassa oleva laki

Vesiensuojelumaksu on käytettävä valtiolle vesiensuojelusta, erityisesti sitä varten suoritettavasta tutkimustyöstä johtuviin menoihin, *taikka milloin lupaan perustuvat toimenpiteet ilmeisesti vahingoittavat vesistön kalakantaa, kalakannan säilyttämiseen vesistössä.*

Maksu on määrättävä enintään kahdeksi sadalta sen edun vuotuisesta arvosta, jonka saamiseen maksuvelvollisuus perustuu.

Vesiensuojelumaksu voidaan määrätä vesihallituksen *tai sen valtion viranomaisen vaatimuksesta, jolle kalataloutta koskevien asioiden hoitaminen kuuluu.* Vaatimus on, jollei sitä ole tehty lupaa pyydettäessä, käsiteltävä hakemusasioita *koskevassa järjestyksessä.* Olosuhteiden olennaisesti muuttuessa voidaan maksun suuruutta sanottujen viranomaisten tai maksuun velvollisen hakemuksesta muuttaa tai maksu kokonaan poistaa.

Ehdotus

Vesiensuojelumaksu *suoritetaan vesihallitukselle ja se* on käytettävä valtiolle vesiensuojelusta, erityisesti sitä varten suoritettavasta tutkimustyöstä johtuviin menoihin.

Maksu *voi olla enintään kaksi* sadalta sen edun vuotuisesta arvosta, jonka saamiseen maksuvelvollisuus perustuu.

Vesiensuojelumaksu voidaan määrätä vesihallituksen vaatimuksesta. Vaatimus on, jollei sitä ole tehty lupaa pyydettäessä, käsiteltävä *hakemusasiana.* Olosuhteiden olennaisesti muuttuessa voidaan maksun suuruutta *vesihallituksen* tai maksuun velvollisen hakemuksesta muuttaa tai maksu kokonaan poistaa.

Vesiensuojelumaksun tarkistamisesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 luvun 22 b §:ssä on säädetty kalanhoitomaksun tarkistamisesta.

30 §

Jos hakija tämän luvun 24 a §:n 2 momentin nojalla on määrätty rakentamaan jäteveden puhdistamo tai puhdistamon rakentamista on jäteveden asianmukaista johtamista varten pidettävä tärkeän tarpeen vaatimana, vesioikeus voi asian käsittelyn yhteydessä tai eri hakemuksesta myöntää oikeuden puhdistamon rakentamista varten tarpeellisen ja tarkoitukseen soveltuvan maa- tai vesialueen käyttöön tahi lunastamiseen. Vahinko, haitta ja muu edunmenetys, joka johtuu oikeudesta käyttää tai lunastaa edellä tarkoitettua omaisuutta, on asianomaiselle korvattava.

11 luku

Korvaukset

3 §

Jollei jonkin toimenpiteen osalta ole korvauksesta muuta säädetty, on tässä laissa tarkoitettuna vahinkona, haittana ja muuna edunmenetyksenä korvattava:

— — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

4) rasite- tai nautintaoikeuden, vesivoiman käyttöoikeuden, kalastusoikeuden sekä niihin verrattavan muun erityisen oikeuden menettäminen *taikka* sen käyttämisen estyminen tai vaikeutuminen, vuokraan perustuvan oikeuden osalta

Ehdotus

4) rasite- tai nautintaoikeuden, vesivoiman käyttöoikeuden, kalastusoikeuden sekä niihin verrattavan muun erityisen oikeuden menettäminen, sen käyttämisen estyminen tai vaikeutuminen *samoin kuin sellaiseen oikeuteen perustuvan*

Voimassa oleva laki

kuitenkin vain siltä osin, kuin vuokramiehellä ei ole oikeutta tämän luvun 19 §:ssä säädettyyn vuokramaksun alennukseen;

— — — — — — — — — — — — — —

7) porotalouden estyminen tai vaikeutuminen; sekä

— — — — — — — — — — — — — —

8 §

Kun johonkin toimenpiteeseen tämän lain nojalla annetaan lupa, on, *jollei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu,* samalla määrättävä, onko tiedossa olevasta vahingosta, haitasta tai muusta edunmenetyksestä, sekä mihin määrään suoritettava korvausta. Sellaisesta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty tai jonka korvaaminen on lupapäätoksessä määrätty myöhemmin ratkaistavaksi, samoin kuin myös vahingosta, jota tarkoitetaan tämän luvun 1 §:n 3 momentissa, on korvausta haettava erikseen samassa järjestyksessä kuin lupaa kysymyksessä olevaan toimenpiteeseen.

Korvausta sellaisen tähän lakiin perustuvan toimenpiteen johdosta, johon ei tarvita lupaa, tai vahingosta, jota tämän luvun 2 §:ssä tarkoitetaan, on vaadittava hakemuksella vesioikeudessa tai, kysymyksen ollessa ojitukseen liittyvästä korvauksesta, ojitustoimituksessa.

Ehdotus

muunkin varallisuusarvoisen edun menettäminen, vuokraan perustuvan oikeuden osalta kuitenkin vain siltä osin, kuin vuokramiehellä ei ole oikeutta tämän luvun 19 §:ssä säädettyyn vuokramaksun alennukseen;

— — — — — — — — — — — — — —

7) porotalouden *tai ammattimaisen kalastuksen* estyminen tai *vaikeutuminen muissakin kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa;* sekä

— — — — — — — — — — — — — —

8 §

Kun johonkin toimenpiteeseen tämän lain nojalla annetaan lupa, on *myös* määrättävä, onko tiedossa olevasta vahingosta, haitasta taikka muusta edunmenetyksestä sekä mihin määrään suoritettava korvausta.

Hakemusasiassa, jossa vesioikeuden on määrättävä korvaus lupaan perustuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta, haitasta tai muusta edunmenetyksestä, saadaan, mikäli siitä ei aiheudu olennaista viivästystä tai muuta hankaluutta, käsitellä myös asian yhteydessä esitetty tai vesioikeudessa ennestään vireillä oleva hakijaan kohdistuva vaatimus, joka koskee hakemuksessa tarkoitetulla toimenpiteellä ennen luvan myöntämistä aiheutetun vahingon, haitan tai muun edunmenetyksen korvaamista. Jos edellä tarkoitettua vaatimusta ei käsitellä hakemusasian yhteydessä eikä vaatimuksen perusteesta muuta johdu, se katsotaan vireille pannuksi riita-asiana.

Sellaisesta vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä, jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty taikka jonka korvaaminen on määrätty myöhemmin ratkaistavaksi, voidaan korvausta vaatia hakemuksella vesioikeudessa tai, jos kysymys on vesilautakunnan myöntämästä luvasta, vesilautakunnassa. Vesioikeudelle tehtyyn hakemukseen voidaan myös sisällyttää ja sen yhteydessä käsitellä vaatimus, joka tarkoittaa samalla toimenpiteellä luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista.

Korvausta sellaisen tähän lakiin perustuvan toimenpiteen johdosta, johon ei tarvita lupaa, tai vahingosta, jota tarkoitetaan tämän luvun *1 §:n 3 momentissa* tai 2 §:ssä, on vaadittava hakemuksella vesioikeudessa *taikka* kysymyksen ollessa ojitukseen liittyvästä korvauksesta, *siltä osin kuin asia ei ole vesioikeudessa tai ojitustoimituksessa käsiteltävä, vesilautakunnassa.*

Korvausten määräämisestä eräissä tapauksissa säädetään 16 luvun 24 §:ssä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun korvausvaatimuksen käsittelemistä koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

12 luku

Erinäisiä säännöksiä

11 §

Milloin joku on tämän lain mukaan velvoitettava suorittamaan valtiolle kalakannan säilyttämiseksi käytettävä maksu, on se määrättävä niin suureksi, että sillä voidaan kustantaa kalojen riittävän runsas istuttaminen siihen vesialueeseen, mihin kalakantaa vahingoittava vaikutus ulottuu, taikka suorittaa muut tarpeelliset toimenpiteet.

Jos 1 momentissa mainittu vahinko johtuu vesivoiman käyttämisestä tai pääasiassa sitä varten toimeenpantavasta vesistön säännöstelystä, on maksu laskettava käyttöön otetun tai lisäyksenä saatavan voimamäärän mukaan. Kalastusvahingosta, joka aiheutuu vesistön kuntoonpanemisesta uittoa varten, on maksu laskettava uittoyksiköiden mukaan.

11 §

(Kumotaan)

12 §

Maksu kalakannan säilyttämiseksi suoritetaan sille valtion viranomaiselle, jolle kalataloutta koskevien asioiden hoitaminen kuuluu ja on varat tämän toimesta käytettävä vesioikeuden lupapäätöksessään määräämällä tavalla.

12 §

(Kumotaan)

13 §

Milloin 10 luvun 27 §:ssä tarkoitetuista vesiensuojelumaksuista kertyneet varat maksun suorittamista koskevassa päätöksessä määrätään käytettäväksi vesistön kalakannan säilyttämiseen, on maksu samalla määrättävä suoritettavaksi sille viranomaiselle, jolle kalataloutta koskevien asioiden hoitaminen kuuluu, tämän toimesta käytettäväksi sanottuun tarkoitukseen. Muussa tapauksessa on maksu määrättävä suoritettavaksi vesihallitukselle sen toimesta edellämainitun pykälän mukaisesti käytettäväksi vesien suojeluun.

13 §

(Kumotaan)

16 §

Ryhdyttäessä vesistön järjestelyä tai *sen vedenjuoksun* säännöstelyä tarkoittavaan toimenpiteeseen on toimenpiteen suorittajan silloinkin, kun siihen tämän lain mukaan ei ole tarpeen hakea vesioikeuden lupaa, hyvissä ajoin ennen töiden

16 §

Toimenpiteestä, joka tarkoittaa vesistön järjestelyä tai säännöstelyä *taikka maankamaran ainesten ottamista vesistön pohjasta,* on, sen *mukaan* kuin siitä asetuksella *säädetään, ennakolta tehtävä ilmoitus vesipiirin vesitoimistolle. Ilmoituksen*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
alkamista ilmoitettava siitä asianomaiselle vesistöjä valvovalle viranomaiselle sen mukaisesti kuin siitä asetuksella *tarkemmin* määrätään.	*tekeminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos toimenpiteeseen haetaan vesioikeuden lupa.*

17 §

— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Ennen 1 momentissa tarkoitetun räjäyttämisen *suorittamista* on siitä asianomaiselle poliisiviranomaiselle ilmoitettava.	Ennen 1 momentissa tarkoitet*tua* räjäyttämi*stä* siitä on ilmoitettava asianomaiselle poliisiviranomaiselle *ja vesipiirin vesitoimistolle.*

15 luku

Vesituomioistuimet

2 §	2 §
Vesioikeuteen kuuluvat puheenjohtajana vesioikeustuomari sekä jäseninä kaksi vesioikeusinsinööriä.	Vesioikeudessa on tarpeellinen määrä vesioikeustuomarin, vesioikeusinsinöörin *ja vesioikeuslimnologin* virkoja. Vesioikeuteen voidaan 1 momentissa tarkoitettujen puheenjohtajan ja jäsenten lisäksi määräajaksi nimittää vesioikeustuomareita, vesioikeusinsinöörejä *ja vesioikeuslimnologeja.*
Vesioikeuteen voidaan 1 momentissa tarkoitettujen puheenjohtajan ja jäsenten lisäksi määräajaksi nimittää vesioikeustuomareita ja vesioikeusinsinöörejä. Vesioikeus toimii tällöin sen mukaan, kuin asetuksella säädetään kahtena tai useampana jaostona.	*Vesioikeus on tuomionvoipa, kun siinä on läsnä puheenjohtajana toimiva vesioikeustuomari sekä vesioikeuden työjärjestyksessä määrätty määrä jäseniä, vähintään kaksi. Työjärjestyksessä annetaan tarkemmat määräykset vesioikeusinsinöörien ja vesioikeuslimnologien osallistumisesta asioiden käsittelyyn niiden laadusta riippuen sekä tarvittavat muut määräykset asioiden käsittelystä ja vesioikeuden toiminnasta.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

3 §

— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Vesioikeusinsinööriltä vaaditaan, että hän on suorittanut diplomi-insinöörin tutkinnon teknillisen korkeakoulun rakennusinsinööriosastossa tai sitä vastaavan tutkinnon muussa korkeakoulussa ja että hänellä on kokemusta vesilain alaan kuuluvissa tehtävissä. Vesioikeusinsinöörejä nimitettäessä on erityisesti otettava huomioon, että vesioikeudessa on perehtyneisyyttä vesitekniikan ja vesitalouden eri aloihin.	Vesioikeusinsinööriltä vaaditaan *virkaan sopiva* diplomi-insönöörin tutkinto ja kokemusta vesilain alaan kuuluvissa tehtävissä. *Ainakin toisen vesioikeusinsinöörin tulee olla* diplomi-insinöörin tutkinnon suorittanut teknillisen korkeakoulun rakennusinsinööriosastossa tai sitä vastaavan tutkinnon muussa korkeakoulussa. Vesioikeusinsinöörejä nimitettäessä on erityisesti otettava huomioon, että vesioikeudessa on perehtyneisyyttä vesitekniikan ja vesitalouden eri aloihin. *Vesioikeuslimnologilla tulee olla ylempi korkeakoulututkinto biologisissa aineissa tai muu virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä riittävä perehtyneisyys vesien luonnontalouteen ja kalatalouteen. Lisäksi hänellä tulee olla kokemusta vesilain alaan kuuluvissa tehtävissä.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

4 §

Vesioikeustuomari nimitetään virkaansa samassa järjestyksessä kuin kihlakunnantuomari, kuitenkin niin, että virkaa on haettava vesiylioikeudelta, joka myös tekee virkaehdotuksen.

Vesioikeusinsinöörit nimittää korkein oikeus vesiylioikeuden tekemän virkaehdotuksen perusteella. Virkaa on haettava vesiylioikeudelta kolmenkymmenen päivän hakuajan kuluessa.

8 §

Syyte virkavirheestä tehdään vesioikeuden puheenjohtajaa, jäsentä ja sihteeriä vastaan Vaasan hovioikeudessa ja muita viran ja toimen haltijoita vastaan vesioikeuden sijaintipaikan yleisessä alioikeudessa.

9 §

Vesioikeuden työjärjestyksen vahvistaa vesiylioikeuden esityksestä korkein oikeus.

Ehdotus

4 §

Vesioikeustuomarin, vesioikeusinsinöörin ja vesioikeuslimnologin nimittää, sitten kun virka on ollut vesiylioikeuden toimesta haettavana vesiylioikeuden tekemän virkaehdotuksen nojalla korkein oikeus. Sama koskee vastaavan ylimääräisen viranhaltijan nimittämistä.

Vesioikeustuomarilla ja vesioikeuden muulla jäsenellä on hallitusmuodossa tuomarille säädetty virassapysymisoikeus. Sama koskee ylimääräistä vesioikeustuomaria ja muuta vesioikeuden ylimääräistä jäsentä sinä määräaikana, joksi hänet on nimitetty.

Ylimääräisellä vesioikeustuomarilla, vesioikeusinsinöörillä ja vesioikeuslimnologilla on oikeus palkkaukseen samojen perusteiden mukaan kuin vesioikeuden varsinaisella jäsenellä. Jos ylimääräinen vesioikeustuomari, vesioikeusinsinööri tai vesioikeuslimnologi on ennestään valtion virassa tai toimessa, hän vapautuu sen hoitamisesta siksi ajaksi, joksi hänet on nimitetty.

8 §

Syyte virkavirheestä *vesioikeustuomaria ja vesioikeuden muuta* jäsentä *sekä* sihteeriä vastaan tehdään *Helsingin hovioikeudessa* ja muita viran- ja toimenhaltijoita vastaan vesioikeuden sijaintipaikan yleisessä alioikeudessa.

9 §

Vesioikeuden työjärjestyksen vahvistaa vesiylioikeuden esityksestä *korkein hallinto-oikeus.*

Vesiylioikeus

14 §

Vesiylioikeudessa, *joka toimii Vaasan hovioikeuden jaostona*, on puheenjohtajana vesiylituomari ja jäseninä tarpeellinen määrä hovioikeudenneuvoksia ja insinöörineuvoksia. Vesiylioikeus on tuomionvoipa, kun siinä on läsnä puheenjohtaja ja kaksi jäsentä, joista yksi on insinöörineuvos. Työjärjestyksessä määrättävissä asioissa tulee kuitenkin puheenjohtajan lisäksi kahden hovioikeudenneuvoksen ja kahden insinöörineuvoksen ottaa osaa asian käsittelyyn.

Vesiylioikeuden jäsenenä oleva hovioikeudenneuvos voidaan tarvittaessa määrätä toimimaan sen puheenjohtajana.

14 §

Vesiylioikeus käsittelee ylioikeutena valitukset ja kantelut vesioikeuden ja vesioikeustuomarin ratkaisuista sekä valvoo vesioikeuksien toimintaa ja lainkäyttöä.

Vesiylioikeudessa on puheenjohtajana vesiylituomari ja muina jäseninä tarpeellinen määrä *vesiylioikeudenneuvoksia. Vesiylioikeudenneuvoksista osan tulee olla lainoppineita, osan edustaa tekniikan alan sekä osan luonnontalouden asiantuntemusta. Vesiylioikeus on tuomionvoipa, kun siinä on läsnä puheenjohtaja sekä vesiylioi-*

Voimassa oleva laki

Vesiylituomari ja insinöörineuvokset osallistuvat hovioikeuden täysistunnoissa ainoastaan vesiylioikeutta koskevien asioiden käsittelyyn.

14 a §

Käsiteltävien asioiden lukumäärän tai laadun vuoksi taikka muusta erityisestä syystä voidaan vesiylioikeuteen nimittää ylimääräisiä insinöörineuvoksia.

Ylimääräinen insinöörineuvos nimitetään samassa järjestyksessä kuin vakinainen insinöörineuvos. Ylimääräisellä insinöörineuvoksella on hallitusmuodossa tuomarille säädetty virassapysymisoikeus sinä määräaikana, joksi hänet on nimitetty.

Ylimääräisellä insinöörineuvoksella on oikeus palkkaukseen samojen perusteiden mukaan kuin vakinaisella insinöörineuvoksella. Jos ylimääräinen insinöörineuvos on ennestään valtion virassa tai toimessa, hän vapautuu sen hoitamisesta siksi määräajaksi, joksi hänet on nimitetty.

15 §

Vesiylituomarin *sekä insinöörineuvoksen* pätevyydestä on vastaavasti voimassa, mitä vesioikeustuomarista *ja vesioikeusinsinööreistä* tämän luvun 3 §:ssä on säädetty.

Vesiylituomaria ja insinöörineuvosta nimitettäessä on erityisesti otettava huomioon asianomaisen perehtyneisyys vesilainsäädännön soveltasmisalaan kuuluviin asioihin.

16 §

Ennen kuin insinöörineuvos ryhtyy virkaansa

Ehdotus

keuden työjärjestyksessä määrätty määrä vesiylioikeudenneuvoksia, vähintään kaksi. Työjärjestyksessa määrätään lainoppineiden ja eri alojen asiantuntemusta edustavien vesiylioikeudenneuvosten osallistumisesta asioiden käsittelyyn niiden laadusta riippuen.

Vesiylituomarin estyneenä ollessa toimii vesiylioikeuden puheenjohtajana virkaiältään vanhin lainoppinut vesiylioikeudenneuvos.

Vesiylioikeus voi, sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään, toimia kahtena tai useampana jaostona. Vesiylioikeuden toimiessa jaostoihin jakaantuneena jaoston puheenjohtajana toimii vesiylituomari tai vesiylioikeudenneuvos.

Vesiylioikeuden kokoonpanosta sen käsitellessä nimitys- ja muita hallintoasioita määrätään työjärjestyksessä.

14 a §

Käsiteltävien asioiden lukumäärän tai laadun vuoksi taikka muusta erityisestä syystä voidaan vesiylioikeuteen nimittää ylimääräisiä *vesiylioikeudenneuvoksia.*

Ylimääräinen *vesiylioikeudenneuvos* nimitetään samassa järjestyksessä kuin *vesiylioikeuden varsinainen jäsen.*

Ylimääräisellä *vesiylioikeudenneuvoksella* on oikeus palkkaukseen samojen perusteiden mukaan kuin vesiylioikeuden *varsinaisella jäsenellä.* Jos ylimääräinen *vesiylioikeudenneuvos* on ennestään valtion virassa tai toimessa, hän vapautuu sen hoitamisesta siksi ajaksi, joksi hänet on nimitetty.

15 §

Vesiylituomarin ja lainoppineen vesiylioikeudenneuvoksen pätevyydestä on vastaavasti voimassa, mitä vesioikeustuomarista tämän luvun 3 §:ssä on säädetty. *Muiden vesiylioikeudenneuvosten pätevyydestä on vastaavasti voimassa, mitä mainitussa lainkohdassa on säädetty vesioikeusinsinöörin ja vesioikeuslimnologin pätevyydestä.*

Vesiylituomaria ja *vesiylioikeudenneuvosta* nimitettäessä on erityisesti otettava huomioon asianomaisen perehtyneisyys vesilainsäädännön soveltamisalaan kuuluviin *tehtäviin.*

16 §

Ennen kuin *vesiylioikeuden jäsen* ryhtyy hoita-

Voimassa oleva laki

hoitamaan, hänen on tehtävä hovioikeuden edessä tuomarinvala jollei hän ole sitä ennen tehnyt.

17 §

Vesiylituomarin nimittää tasavallan presidentti siinä järjestyksessä, kuin hovioikeudenneuvoksen nimittämisestä on säädetty. Sama on voimassa insinöörineuvoksen viran täyttämisestä kuitenkin niin, että hovioikeudelle kuuluvat tehtävät tällöin suorittaa vesiylioikeus.

18 §

Vesiylituomarin ja insinöörineuvoksen virkaloman, virkavapauden ja viransijaisuuden osalta on voimassa, mitä hovioikeudenneuvoksesta on säädetty.

Milloin insinöörineuvos on tilapäisesti estynyt virkaansa hoitamasta tai esteellinen suorittamaan jotakin hänelle kuuluvaa virkatehtävää, vesiylioikeus voi määrätä muun pätevän henkilön toimimaan hänen sijaisenaan.

19 §

Vesiylioikeudessa on asiain valmisteluun liittyviä tehtäviä varten viskaaleita, joilla tulee olla pätevyys tuomarinvirkaan ja jotka nimitetään samassa järjestyksessä kuin hovioikeuden viskaalit.

Hovioikeuden sihteeri, viskaali ja muu hovioikeuden virkamies voidaan määrätä vesiylioikeuden apujäseneksi noudattamalla vastaavasti, mitä apujäsenen ottamisesta hovioikeuteen on voimassa.

Ehdotus

maan virkaansa, hänen on tehtävä *vesiylioikeuden* tai hovioikeuden edessä tuomarinvala, jollei hän ole tehnyt sitä aikaisemmin.

17 §

Tasavallan presidentti nimittää vesiylituomarin korkeimman oikeuden esityksestä sekä vesiylioikeudenneuvoksen sitten kun virka on ollut vesiylioikeuden toimesta haettavaksi julistettuna ja vesiylioikeus on tehnyt virkaehdotuksen. Virkaehdotuksesta on korkeimman oikeuden annettava lausuntonsa. Korkein oikeus käsittelee myös virkaehdotuksesta tehdyt valitukset.

Vesiylituomarilla ja vesiylioikeudenneuvoksella on hallitusmuodossa tuomarille säädetty virassapysymisoikeus. Sama koskee ylimääräistä vesiylioikeudenneuvosta sinä määräaikana, joksi hänet on nimitetty.

18 §

Vesiylituomarin ja vesiylioikeudenneuvoksen virkaloman, virkavapauden ja viransijaisuuden osalta *noudatetaan soveltuvin osin,* mitä hovioikeudenneuvoksesta on säädetty.

19 §

Vesiylioikeudessa voi olla kansliapäällikön, vanhemman ja nuoremman vesiasiainsihteerin ja kirjaajan virkoja sekä kanslistin, konekirjoittajan ja vahtimestarin toimia. Vesiylioikeudessa voi lisäksi olla muita viran- ja toimenhaltijoita.

Vesiylioikeuden kansliapäälliköllä tulee olla pätevyys tuomarinvirkaan. Kelpoisuudesta vanhemman ja nuoremman vesiasiainsihteerin virkaan on vastaavasti voimassa, mitä tämän luvun 5 §:ssä on säädetty vesioikeudensihteerin osalta.

Kansliapäällikön sekä vanhemman ja nuoremman vesiasiainsihteerin nimittää, viran oltua vesiylioikeuden toimesta haettavaksi julistettuna, korkein oikeus vesiylioikeuden tekemän virkaehdotuksen perusteella. Muut peruspalkkaiset viran- ja toimenhaltijat nimittää vesiylioikeus. Ylimääräiset toimenhaltijat, tilapäiset toimihenkilöt ja työsopimussuhteessa olevat henkilöt, joilla tulee olla tehtävän edellyttämä pätevyys, ottaa vesiylituomari.

Voimassa oleva laki

20 §

Asiain esittelijöinä vesiylioikeudessa toimivat sen jäsenet tai viskaalit sen mukaan, kuin siitä työjärjestyksessä määrätään.

Hovioikeuden sihteeri, kirjaaja ja kanslisti hoitavat myös vesiylioikeuden osalta heidän toimialaansa kuuluvat tehtävät.

Tarvittaessa voidaan hovioikeuden ylimääräisiä virkamiehiä sekä toimen haltijoita määrätä toimimaan vesiylioikeudessa esittelijöinä tai suorittamaan muita siellä esiintyviä tehtäviä.

21 §

Vesiylioikeuden työjärjestyksen vahvistaa korkein oikeus.

22 §

Vesiylioikeuden tulee valvoa vesioikeuksien toimintaa ja lainkäyttöä soveltuvin osin noudattaen, mitä hovioikeuden valvonnasta sen alaisten tuomioistuinten kohdalta on säädetty. Kanneviskaalin tehtävät valvonnassa on määrättävä vesiylioikeuden jäsenen tai viskaalin suoritettavaksi.

23 §

Mikäli tässä laissa *tahi* muualla ei ole toisin määrätty, *on* vesiylioikeuteen ja oikeudenkäyntiin siinä sekä sen osalta muutoinkin sovellettava, mitä hovioikeudesta *vastaavilta osin* on voimassa.

Ehdotus

19 a §

Vesiylituomaria ja muuta vesiylioikeuden jäsentä syytetään virkavirheestä korkeimmassa oikeudessa sekä kansliapäällikköä ja vesiasiainsihteeriä Helsingin hovioikeudessa. Vesiylioikeuden muita viranhaltijoita ja toimihenkilöitä syytetään virkavirheestä vesiylioikeuden sijaintipaikan yleisessä alioikeudessa.

20 §

Asiain esittelijöinä vesiylioikeudessa toimivat *vesiasiainsihteerit* sen mukaan kuin siitä työjärjestyksessä määrätään.

21 §

Vesiylioikeuden työjärjestyksen vahvistaa *korkein hallinto-oikeus.*

22 §

(Kumotaan)

23 §

Mikäli tässä laissa muualla ei ole toisin *säädetty, asian käsittelyssä* vesiylioikeudessa on muutoin *noudatettava soveltuvin osin laillista oikeudenkäyntijärjestystä.*

16 luku

Vesiasioiden käsittely vesioikeudessa

Hakemusasiat

1 §

— —

Hakemukseen on liitettävä tarpeelliset selvitykset sekä, milloin hakemus tarkoittaa luvan saamista *tiettyä* yritystä tai toimenpidettä varten, tarvittava suunnitelma sellaisena, kuin asetuksella tarkemmin määrätään, *jollei kysymys ole yri-*

Hakemukseen on liitettävä tarpeelliset selvitykset sekä, milloin hakemus tarkoittaa luvan saamista yritystä tai toimenpidettä varten, tarvittava suunnitelma sellaisena, kuin asetuksella tarkemmin *säädetään.*

Voimassa oleva laki

tyksestä, jonka suunnitelma laaditaan viranomaisen toimesta katselmustoimituksessa.

— — — — — — — — — — — — —

5 §

— — — — — — — — — — — — —

Vesistön järjestelyä koskevan suunnitelman tulee olla viranomaisen toimesta laadittu. Jollei asianomaisen viranomaisen laatimaa suunnitelmaa ole hakemukseen liitetty, vesioikeuden on ryhdyttävä toimenpiteisiin suunnitelman laadituttamiseksi katselmustoimituksessa.

Jos katselmustoimitus yrityksen vaikutusalueen laajuuden vuoksi tai muutoin yrityksestä aiheutuvien vahinkojen selvittämiseen liittyvistä syistä vaatii suhteettoman pitkän ajan ja yrityksen kiireellistä toteuttamista on yleiseltä kannalta pidettävä tärkeänä, vesioikeus voi, milloin on todennäköistä, että luvan edellytykset ovat olemassa, hakemuksesta määrätä katselmustoimituksen suoritettavaksi kahdessa vaiheessa siten, että toimituksen ensimmäisessä vaiheessa erikseen tarkastetaan suunnitelma yrityksen oikeudellisten edellytysten selvittämiseksi ja tutkitaan, voidaanko lupa antaa ja millä ehdoilla, sekä toimituksen toisessa vaiheessa selvitetään muut katselmustoimituksessa käsiteltävät asiat.

6 §

Jollei katselmustoimitusta pidetä, on hakemuksesta, mikäli tämän luvun 9 §:stä ei muuta johdu, annettava tieto niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea tilaisuuden varaamiseksi muistutusten ja vaatimusten tekemiseen hakemuksen johdosta. Muistutukset ja vaatimukset on puhevallan menettämisen uhalla tehtävä vesioikeudelle, *jos suullinen käsittely toimitetaan, joko siinä tai kirjallisesti hyvissä ajoin ennen sitä taikka, jollei suullista käsittelyä toimiteta,* kirjallisesti vesioikeuden määräämässä ajassa, joka ei saa olla kolmeakymmentä päivää lyhyempi.

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — —

Jos katselmustoimitus yrityksen vaikutusalueen laajuuden vuoksi tai yrityksestä aiheutuvien vahinkojen selvittämiseen liittyvistä syistä vaatii suhteettoman pitkän ajan ja yrityksen kiireellistä toteuttamista on yleiseltä kannalta pidettävä tärkeänä, vesioikeus voi, milloin on todennäköistä, että luvan edellytykset ovat olemassa, määrätä katselmustoimituksen suoritettavaksi kahdessa vaiheessa. Toimituksen ensimmäisessä vaiheessa tarkastetaan suunnitelma yrityksen oikeudellisten edellytysten selvittämiseksi ja tutkitaan, voidaanko lupa antaa ja millä ehdolla. Toimituksen toisessa vaiheessa selvitetään muut katselmustoimituksessa käsiteltävät asiat.

Muussakin kuin 2 momentissa mainitussa tapauksessa vesioikeus voi määrätä katselmustoimituksen jaettavaksi eri osiin, milloin siihen on erityistä syytä.

Jos hakemus koskee yritystä, jonka vaikutukset ulottuvat laajalle alueelle, ja katselmustoimituksen suorittaminen koko aluetta koskevana kohtuuttomasti vaikeuttaisi hakemusasian käsittelyä, vesioikeus voi määrätä, että alueen eri osissa suoritetaan eri katselmustoimitukset.

6 §

Jollei katselmustoimitusta pidetä, on hakemuksesta, *jos* tämän luvun 9 §:stä ei muuta johdu, annettava tieto niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tilaisuuden varaamiseksi muistutusten ja vaatimusten tekemiseen hakemuksen johdosta. Muistutukset ja vaatimukset on puhevallan menettämisen uhalla tehtävä vesioikeudelle kirjallisesti vesioikeuden määräämässä ajassa, joka ei saa olla kolmeakymmentä päivää lyhyempi *eikä kuuttakymmentä päivää pitempi. Puhevaltaa ei kuitenkaan ole menetetty, jos olosuhteet asian vireillä ollessa ovat olennaisesti muuttuneet tai puhevallan menettäminen muutoin olisi ilmeisen kohtuutonta.*

Voimassa oleva laki

Milloin hakemusasia on merkitykseltään vähäinen tai muutoin luonteeltaan sellainen, ettei tilaisuuden varaaminen muistutusten ja vaatimusten esittämiseen suullisesti ole tarpeen, vesioikeus voi ennen asian tiedoksiantamista päättää, ettei suullista käsittelyä toimiteta ja on tästä ilmoitettava samalla, kun hakemus annetaan tiedoksi.

11 §

Milloin hakemuksen johdosta tehdyt muistutukset tai vaatimukset taikka asian laatu tai laajuus muutoin sitä vaativat, *vesioikeus* voi, varatakseen hakijalle tai muulle asianosaiselle tilaisuuden selityksen antamiseen, toimittaa tälle kappaleen muistutuskirjelmästä liitteineen. Selityksen johdosta voidaan, milloin erityistä syytä siihen on, asianosaiselle varata tilaisuus vastaselityksen antamiseen.

13 §

Kirjelmien vaihdon päätyttyä on toimitettava suullinen käsittely, jollei vesioikeus tämän luvun 6 §:n 2 momentin nojalla ole toisin päättänyt.

— — — — — — — — — — — — —

18 §

Jos vesioikeus havaitsee katselmustoimituksen puutteelliseksi *tai ei hyväksy siinä laadittua, tämän luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa*, oikeus voi palauttaa asian toimitusmiehille uutta tai täydentävää katselmustoimitusta varten.

21 §

— — — — — — — — — — — — —

Vesioikeus voi tehdä hakemuksen yhteydessä esitettyyn *tai katselmustoimituksessa laadittuun* suunnitelmaan sellaisia muutoksia tai lisäyksiä, jotka se tämän lain säännökset huomioon ottaen katsoo tarpeellisiksi.

Ehdotus

Milloin hakemusasiassa tämän luvun 13 §:n mukaisesti toimitetaan suullinen käsittely tai pidetään katselmustoimitus, voidaan muistutukset ja vaatimukset tehdä myös siinä.

11 §

Milloin hakemuksen johdosta tehdyt muistutukset tai vaatimukset taikka asian laatu tai laajuus muutoin sitä vaativat, hakijalle tai muulle asianosaiselle *voidaan varata tilaisuus* selityksen antamiseen *ja* toimittaa tälle *kappale* muistutuskirjelmästä liitteineen. Selityksen johdosta voidaan, milloin erityistä syytä siihen on, asianosaiselle varata tilaisuus vastaselityksen antamiseen.

13 §

Kirjelmien vaihdon päätyttyä on toimitettava suullinen käsittely, jollei *hakemusasia ole merkitykseltään vähäinen tai muuten laadultaan sellainen, ettei tilaisuuden varaaminen muistutusten ja vaatimusten tekemiseen suullisesti ole tarpeen. Erityisestä syystä vesioikeus voi kirjelmien vaihdon tai suullisen käsittelyn jälkeen määrätä, että hakemus on käsiteltävä tämän luvun 5 §:n mukaisesti katselmustoimituksessa.*

— — — — — — — — — — — — —

16 §

— — — — — — — — — — — — —

Todistajalle ja asiantuntijalle maksettavasta korvauksesta on voimassa, mitä 21 luvun 9 §:ssä säädetään.

18 §

Jos vesioikeus havaitsee katselmustoimituksen puutteelliseksi, *se voi määrätä pidettäväksi uuden tai täydentävän toimituksen.*

— — — — — — — — — — — — —

Vesioikeus voi tehdä *hakemukseen liitettyyn* suunnitelmaan sellaisia muutoksia tai lisäyksiä, jotka ovat tämän lain säännökset huomioon ottaen *tarpeellisia.*

Voimassa oleva laki

23 §

— — — — — — — — — — — — —

Milloin hakemus koskee tietyn suunnitelman mukaan toteutettavaa yritystä, vesioikeuden päätöksen tulee sisältää lausunto asiassa tehdyistä muistutuksista ja vaatimuksista, *tarkka* selostus yritystä toimeenpantaessa noudatettavasta suunnitelmasta ja määräykset siitä, miten yritys *muutoin* on pantava toimeen ja mitä hakijan on noudatettava muiden etujen suojaamiseksi, niin myös, onko ja mitä korvauksia vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä suoritettava samoin kuin muut päätökseen tämän lain perusteella otettavat määräykset.

— — — — — — — — — — — — —

24 §

— — — — — — — — — — — — —

Jos hakemuksessa tarkoitettu yritys on sellainen, että siitä aiheutuvien vahinkojen selvittäminen suhteettomasti viivyttäisi asian käsittelyä vesioikeudessa ja yrityksen kiireellistä toteuttamista on yleiseltä kannalta pidettävä tärkeänä vesioikeus voi, mikäli yritystä koskevan luvan edellytykset ilmeisesti ovat olemassa, ratkaista hakemusasian muilta kuin yrityksestä aiheutuvia vahinkoja ja niiden johdosta suoritettavia korvauksia sekä 11 luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevilta osin. Tällöin on vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä määrättävä maksettavaksi arvioitua todellista vahinkoa vastaava ennakkokorvaus, jonka osalta on soveltuvin osin voimassa, mitä 11 luvussa on säädetty. Antaessaan myöhemmin päätöksen siltä osin, jolta asiaa ei vielä ole ratkaistu, vesioikeus voi tehdä välttämättömiksi katsottavia muutoksia aikaisempaan päätökseensä

Mitä edellä 2 momentissa on säädetty, voidaan vastaavasti soveltaa 12 luvun 11 §:ssä säädettyä kalakannan säilyttämiseen käytettävää maksua määrättäessä.

Ehdotus

23 §

— — — — — — — — — — — — —

Milloin hakemus koskee tietyn suunnitelman mukaan toteutettavaa yritystä, *suunnitelma on selostettava vesioikeuden päätöksessä tai liitettävä siihen.* Päätöksen tulee *lisäksi* sisältää lausunto asiassa tehdyistä muistutuksista ja vaatimuksista ja määräykset siitä, miten yritys on pantava toimeen ja mitä hakijan on noudatettava muiden etujen suojaamiseksi *sekä* onko ja mitä korvauksia vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä suoritettava samoin kuin muut päätökseen tämän lain perusteella otettavat määräykset.

— — — — — — — — — — — — —

24 §

— — — — — — — — — — — — —

Jos hakemuksessa *tarkoitetusta yrityksestä* aiheutuvien vahinkojen selvittäminen suhteettomasti viivyttäisi asian käsittelyä vesioikeudessa ja yrityksen kiireellistä toteuttamista on yleiseltä kannalta pidettävä tärkeänä, vesioikeus voi, *jos* yritystä koskevan luvan edellytykset ilmeisesti ovat olemassa, ratkaista hakemusasian muilta kuin yrityksestä aiheutuvia vahinkoja ja niiden johdosta suoritettavia korvauksia sekä 11 luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä koskevilta osin. Tällöin on vahingosta, haitasta ja muusta edunmenetyksestä, *joita koskevat kysymykset siirretään ratkaistavaksi asian käsittelyä jatkettaessa,* määrättävä maksettavaksi *likimääräisen arvion mukainen* ennakkokorvaus. *Siitä* on soveltuvin osin voimassa, mitä 11 luvussa *korvauksista* on säädetty. *Vesioikeus voi myös, milloin siihen tarpeellisen selvityksen puuttuessa muussa kuin edellä tarkoitetussa tapauksessa on erityistä syytä, määrätä jonkin toimenpiteestä aiheutuvan vahingon korvaamisen ratkaistavaksi myöhemmin. Tällöin sen on velvoitettava luvan haltija hankkimaan tarvittava selvitys ja hakemaan lupapäätöksen täydentämistä sekä samalla määrättävä arvioitavissa olevasta vahingosta suoritettavaksi ennakkokorvaus. Tässä tarkoitettu vesioikeuden määräys ei estä vahingonkärsijää erikseen hakemasta korvausta sen mukaan kuin 11 luvun 8 §:n 3 momentissa on säädetty. Ennakkokorvausta koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.*

Mitä edellä 2 momentissa on säädetty *korvauksen määräämisestä,* voidaan vastaavasti soveltaa *myös 2 luvun 22 §:ssä tarkoitettua kalanhoitomaksua määrättäessä.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Antaessaan myöhemmin päätöksen siltä osin, jolta asiaa ei vielä ole ratkaistu, vesioikeus voi tehdä tähän päätökseen liittyviä tarpeellisia muutoksia aikaisempaan päätökseensä. Korvauksia määrättäessä on vastaavasti noudatettava, mitä 11 luvun 8 §:n 1, 2 ja 6 momentissa on säädetty. Milloin korvausta on vaadittu vahingosta, joka aikaisemman päätöksen antamisen jälkeen on aiheutunut sen vastaisesta menettelystä, on myös tällaisen vaatimuksen käsittelystä vastaavasti voimassa, mitä sanotussa pykälässä on säädetty ennen luvan myöntämistä aiheutetun vahingon korvaamista tarkoittavasta vaatimuksesta.

— — — — — — — — — — — — —

25 §

— — — — — — — — — — — — —

Päätöksestä on annettava kappale hakijalle ja niille muille asianosaisille, jotka ovat sitä pyytäneet. Jäljennös päätöksestä on, jollei asian merkitys ole vähäinen tai kysymys ole asiasta, joka koskee vain hakijaa, lähetettävä asianomaisille vesilautakunnille ja niille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto, sekä asianomaisiin kuntiin pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Päätöksen nähtäväksi asettamisesta on vesioikeuden *toimesta* näissä kunnissa ilmoitettava julkisella kuulutuksella, jossa myös on mainittava, milloin muutoksen hakemista varten säädetty aika päättyy.

— — — — — — — — — — — — —

Päätöksestä on annettava kappale hakijalle ja niille muille asianosaisille, jotka ovat sitä pyytäneet. Jäljennös päätöksestä on *lähetettävä vesihallitukselle ja vesipiirin vesitoimistolle sekä* asianomaisille vesilautakunnille ja niille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto, sekä asianomaisiin kuntiin pidettäväksi yleisesti nähtävänä. Päätöksen nähtäväksi asettamisesta vesioikeuden on ilmoitettava näissä kunnissa julkisella kuulutuksella, jossa myös on mainittava, milloin muutoksenhakemista varten säädetty aika päättyy. *Jäljennös kuulutuksesta on tiedossa olevalla postiosoitteella lähetettävä tämän luvun 8 §:ssä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille sekä muistutuksen tehneille.*

— — — — — — — — — — — — —

27 §

Jos asianosainen perusteettomaksi tietämällään väitteellä tai muulla tavoin tahallaan aiheettomasti viivyttää hakemusasiain käsittelyä niin, että siitä aiheutuu toiselle asianosaiselle kuluja, on tällä oikeus saada niistä korvaus. Muussa tapauksessa älköön asianosaiselle määrättäkö korvausta hänen kuluistaan hakemusasiassa.

27 §

Jos asianosainen perusteettomaksi tietämällään väitteellä tai muulla tavoin tahallaan aiheettomasti viivyttää hakemusasian käsittelyä niin, että siitä aiheutuu toiselle asianosaiselle kuluja, on tällä oikeus saada niistä korvaus. *Asianosaisella on myös oikeus saada korvaus kuluistaan, milloin hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu yrityksestä vahinkoa, haittaa tai muuta edunmenetystä, taikka milloin kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä.*

Milloin vahinkoa kärsineen hakemuksesta määrätään vahingon aiheuttajan suoritettavaksi korvaus tai toimenpide, vesioikeus voi määrätä tämän suorittamaan vahinkoa kärsineelle korvausta myös hänen kuluistaan asiassa.

Voimassa oleva laki

33 §

Riita-asia on vesioikeudessa pantava vireille sille annettavalla kannekirjelmällä.

— — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — —

17 luku

Muutoksenhaku

1 §

Vesioikeuden tai vesioikeustuomarin päätökseen *riita-, rikos-, valitus- ja alistusasiassa sekä uittoyhdistyksen ja tässä laissa tarkoitetun yhtiön perustamista, purkamista ja toimintaa sekä sen jäsenten tai osakkaiden oikeuksia ja velvollisuuksia sekä viemäriä koskevissa hakemusasioissa, niin myös muussa hakemusasiassa, mikäli on kysymys yksinomaan siitä, onko ja miten sekä mihin määrään korvausta suoritettava sekä tällaisessa asiassa tehdystä, oikeudenkäyntiä koskevasta väitteestä annettuun* päätökseen saadaan, jollei toisin ole säädetty, hakea muutosta vesiylioikeudelta.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa hakemusasiassa ja sellaisessa asiassa väitteestä annettuun vesioikeuden tai vesioikeustuomarin pää-

Ehdotus

Riita-asiat

33 §

Riita-asia on vesioikeudessa pantava vireille vesioikeudelle annettavalla kannekirjelmällä. *Vaatimus, joka johtuu tämän lain tai aikaisemman vesioikeuslainsäädännön vastaisesta toimenpiteestä ja tarkoittaa tällaisen toimenpiteen kieltämistä, olojen ennalleen palauttamista tai luvattomalla toimenpiteellä aiheutetun vahingon korvaamista, voidaan kuitenkin panna vireille myös hakemuksella.*

— — — — — — — — — — — — —

34 §

— — — — — — — — — — — — —

Mitä tässä pykälässä edellä on sanottu, ei koske asiaa, joka tämän luvun 33 §:n 1 momentin nojalla on pantu vireille hakemuksella, eikä 11 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan riita-asiana käsiteltävää vaatimusta. Vesioikeus voi tarvittaessa määrätä, että tässä tarkoitettua hakemusta tai vaatimusta on täydennettävä sellaisilla tiedoilla ja selvityksillä, jotka kannekirjelmän 33 §:n mukaisesti tulee sisältää tai jotka siihen on liitettävä. Mitä jäljempänä säädetään kanteen tiedoksiantamisesta vastapuolelle, koskee vastaavasti myös tällaisen hakemuksen tai vaatimuksen tiedoksiantamista.

Muutoksenhaku vesioikeuden päätökseen

1 §

Vesioikeuden ja *vesioikeustuomarin päätökseen saadaan, jollei toisin ole säädetty, hakea muutosta vesiylioikeudelta* valittamalla.

Voimassa oleva laki

tökseen saadaan hakea muutosta korkeimmalta hallintooikeudelta.

Valituskirjelmä ja sen liitteet sekä valituksen alainen päätös, ensiksi mainitut kaksin kappalein, on annettava asianomaiseen vesioikeuteen viimeistään kuudentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on julistettu tai julkipanon jälkeen annettu taikka, jollei näin ole tapahtunut, asianomaiselle todisteellisesti annettu tai asianmukaisesti pantu postiin,sanottua päivää mukaan lukematta. Tyytymättömyyttä päätökseen ei tarvitse erikseen ilmoittaa.

2 §

Jos vesioikeustuomari katsoo, että vastapuolelle tai muille asianosaisille on varattava tilaisuus vastata valitukseen, on näille annettava tieto valituksesta ja ilmoitettava, missa valituskirjat ovat nähtävinä sekä missä ajassa ja minne vastauskirjelmä on annettava.

Tieto on, jollei julkista kuuluttamista pidetä tarpeellisena, annettava asianomaisen nimismiehen tai maistraatin välityksellä ja valituskirjat on lähetettävä sanotulle viranomaiselle pidettäviksi niiden nähtävinä, joille tilaisuus vastaamiseen varataan.

Vastauskirjelmä on annettava sille viranomaiselle, jonka luona asiakirjat ovat nähtävinä. Tämän viranomaisen tulee toimittaa asiakirjat vesioikeustuomarille, jonka on lähetettävä valituskirjat ja asiassa syntynyt kirjavihko vesiylioikeudelle *tai korkeimmalle hallinto-oikeudelle.*

3 §

Muutoksenhakemusta käsitellessään vesiylioikeus voi kuulla vastapuolta tai muuta asianosaista noudattamalla soveltuvin kohdin tämän luvun 2 §:n säännöksiä. Oikeus voi *myös* toimittaa katselmuksen taikka pyytää 16 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua viranomaista tai vesilautakuntaa antamaan oikeudelle sen tarpeellisiksi katsomat lausunnot ja selvitykset. Muutoin on riita-, valitus- ja hakemusasiain käsittelystä vesiylioikeudessa voimassa, mitä riita-asiain käsittelystä hovioikeudessa on säädetty.

Rikosasiain käsittelyyn vesiylioikeudessa on sovellettava, mitä tällaisten asiain käsittelystä hovioikeudessa on voimassa.

Ehdotus

Valituskirjelmä ja sen liitteet sekä *valituksenalainen* päätös, ensiksi mainitut kaksin kappalein, on annettava asianomaiseen vesioikeuteen viimeistään kuudentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on julistettu tai julkipanon jälkeen annettu taikka, jollei näin ole tapahtunut, asianomaiselle todisteellisesti annettu tai asianmukaisesti pantu postiin, sanottua päivää mukaan lukematta. Tyytymättömyyttä päätökseen ei tarvitse erikseen ilmoittaa.

2 §

Jos vesioikeustuomari katsoo, että vastapuolelle tai muille asianosaisille on varattava tilaisuus vastata valitukseen, on näille annettava tieto valituksesta ja ilmoitettava, missä valituskirjat ovat nähtävinä sekä missä ajassa ja minne vastauskirjelmä on annettava. *Valittamisesta on myös ilmoitettava niille viranomaisille, joille 16 luvun säännösten mukaan lähetetään jäljennös valituksenalaisesta päätöksestä.*

Tieto *asianosaisille* on, jollei julkista kuuluttamista pidetä tarpeellisena, annettava asianomaisen nimismiehen tai maistraatin välityksellä ja valituskirjat on lähetettävä sanotulle viranomaiselle pidettäviksi niiden nähtävinä, joille tilaisuus vastaamiseen varataan.

Vastauskirjelmä on annettava sille viranomaiselle, jonka luona asiakirjat ovat nähtävinä. Tämän viranomaisen tulee toimittaa asiakirjat vesioikeustuomarille, jonka on *huolehdittava siitä, että* valituskirjat ja asiassa syntynyt asiakirjavihko *lähetetään* vesiylioikeudelle.

3 §

Muutoksenhakemusta käsitellessään vesiylioikeus voi kuulla vastapuolta tai muuta asianosaista noudattamalla soveltuvin kohdin tämän luvun 2 §:n säännöksiä. *Tarvittaessa vesiylioikeus* voi *pitää suullisen käsittelyn,* toimittaa katselmuksen taikka pyytää 16 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua viranomaista tai vesilautakuntaa antamaan oikeudelle sen tarpeellisiksi katsomat lausunnot ja selvitykset. *Selvityksen hankkimisesta hakemusasiassa on lisäksi vastaavasti voimassa, mitä 16 luvun 20 §:n 1 momentissa on säädetty.*

Voimassa oleva laki

4 §

Vesiylioikeuden päätökseen riita-asiassa ja hakemusasiassa, mikäli on kysymys yksinomaan siitä, onko ja miten sekä mihin määrään korvausta suoritettava, saadaan hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta samoin edellytyksin ja samaa menettelyä noudattaen, kuin haettaessa muutosta hovioikeuden tuomioon riitajutussa, joka on pantu vireille yleisessä alioikeudessa. Niin ikään on muutoksen hakemisesta vesiylioikeuden päätökseen rikosasiassa voimassa, mitä muutoksenhausta yleisessä alioikeudessa vireille pannussa rikosjutussa annettuun hovioikeuden päätökseen on säädetty.

Vesiylioikeuden valitusasiassa ja muussa kuin 1 momentissa mainitussa hakemusasiassa antamaan päätökseen älköön haettako muutosta.

5 §

Jos korkeimmalle hallinto-oikeudelle tämän luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tehdyssä valituksessa on kysymys myös siitä, onko ja miten sekä mihin määrään korvausta suoritettava, taikka jos korkeimman hallinto-oikeuden päätös voi aiheuttaa muutoksen siihen, mitä vesioikeus on määrännyt asiassa suoritettavista korvauksista, on korkeimman hallinto-oikeuden palautettava asia vesioikeudelle tai siirrettävä se tältä osalta vesiylioikeuden käsiteltäväksi.

Ehdotus

Vesiylioikeuden määräyksestä sen puheenjohtaja, jäsen tai esittelijä voi suorittaa paikalla tarkastuksen, josta laadittu kertomus on liitettävä käsiteltävänä olevan asian asiakirjavihkoon.

Muutoksenhaku vesiylioikeuden päätökseen

4 §

Vesiylioikeuden päätökseen *valitusasiassa, sekä sellaisessa hakemusasiassa, joka koskee uittoyhdistyksen tai tässä laissa tarkoitetun yhtiön perustamista, purkamista tai toimintaa taikka sen jäsenten tai osakkaiden oikeuksia ja velvollisuuksia, ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Sama on voimassa vesiylioikeuden päätöksestä siltä osin, kuin siinä on ratkaistu kysymys, jota koskevaan vesioikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta.*

Vesiylioikeuden päätökseen muussakaan kuin 1 momentissa tarkoitetussa asiassa ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin paitsi milloin 5 §:ssä tarkoitettu muutoksenhakutuomioistuin antaa valitusluvan. Valituslupa voidaan myöntää, jos asian saattamiseen muutoksenhakutuomioistuimen käsiteltäväksi on painava syy, niin kuin asian erityinen merkittävyys taikka ratkaisun tärkeys lain muissa samanlaisissa tapauksissa soveltamisen tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta.

Valituslupa vesiylioikeuden päätöksestä voidaan myöntää niiltä kohdin kuin 2 momentissa mainittu syy on olemassa. Valituksen käsittelyn yhteydessä voidaan valitus kuitenkin tällöin ottaa tarpeen mukaan ratkaistavaksi muultakin osalta.

5 §

Muutoksenhakutuomioistuimena haettaessa muutosta vesiylioikeuden päätökseen hakemusasiassa on korkein hallinto-oikeus. Tämä koskee kuitenkin korvauksesta tehtävää valitusta vain, jos kysymys on 11 luvun 8 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetusta vahingosta, haitasta tai muusta edunmenetyksestä, sellaiseksi luettuna myös edunmenetys, joka johtuu tämän lain nojalla myönnetystä oikeudesta tai määrätystä rajoituksesta, taikka jos korvausvaatimus on käsitelty hakemusasian yhteydessä edellä mainitun pykälän 2 tai 3 momentin tahi 16 luvun 24 §:n 4 momentin nojalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Vesiylioikeuden virka-apuasiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Riita- ja rikosasiassa sekä muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta korvauksesta hakemusasiassa annettuun vesiylioikeuden päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta oikeudelta.

6 §

Jos vesiylioikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin, on päätöksessä siitä ilmoitettava ja mainittava lainkohta, johon muutoksenhakukielto perustuu. Milloin päätökseen voidaan hakea valituslupaa, päätökseen on liitettävä valitusosoitus. Siinä on ilmoitettava muutoksenhakutuomioistuin ja selostettava, millä edellytyksillä valituslupa lain mukaan voidaan myöntää sekä miten valituslupaa pyytävän on meneteltävä saattaakseen lupahakemuksensa ja valituksensa muutoksenhakutuomioistuimen tutkittavaksi.

7 §

Määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen on kuusikymmentä päivää siitä päivästä, jona vesiylioikeuden päätös annettiin.

Hakijan on puhevallan menettämisen uhalla viimeistään määräajan päättymispäivänä toimitettava vesiylioikeuteen muutoksenhakutuomioistuimelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä, johon on sisällytettävä lupahakemus ja valitus.

Muutoksenhakukirjelmään on liitettävä ne asiakirjat, joista ilmeneviin seikkoihin hakija viittaa perusteinaan.

8 §

Lupahakemuksessa on mainittava ne seikat, joiden nojalla hakija katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu syy.

Valituksessa on ilmoitettava, miltä kohdin ja mitä muutoksia vesiylioikeuden ratkaisuun vaaditaan tehtäväksi ja vaatimusten perusteet.

Muutoksenhakukirjelmässä on lisäksi mainittava hakijan nimi, ammatti ja asuinpaikka sekä hänen tai hänen asiamiehensä postiosoite, jolla asiaa koskevat ilmoitukset saadaan hänelle toimittaa. Jos postiosoite muuttuu, uusi osoite on ilmoitettava kirjallisesti muutoksenhakutuomioistuimen kirjaamoon. Muutoksenhakukirjelmä on hakijan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava. Kirjelmän laatijan on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

samalla ilmoitettava ammattinsa ja asuinpaikkansa.

Jos hakija haluaa esittää muutoksenhakemuksensa tueksi todisteita, joihin hän aikaisemmin ei ole vedonnut, hänen on ne ilmoitettava ja lisäksi mainittava, mitkä seikat hän tahtoo näyttää toteen ja mistä syystä todistetta ei ole aikaisemmin esitetty.

9 §

Vesiylioikeuden tulee lähettää muutoksenhakukirjelmä liitteineen sille muutoksenhakutuomioistuimelle, jolta muutosta on haettu.

Jos asia kuitenkin kuuluu toisen 5 §:ssä mainitun muutoksenhakutuomioistuimen käsiteltäväksi, on sen muutoksenhakutuomioistuimen, jolle asiakirjat on lähetetty, viran puolesta siirrettävä asia tämän käsiteltäväksi.

6 §

Kun tämän lain mukaisia asioita käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa, on niiden käsittelyssä osallisina, laissa säädetyn tuomionvoivan jäsenmäärän lisäksi, kaksi tasavallan presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää yliinsinöörineuvosta, joista on vastaavasti voimassa, mitä 15 luvun 3 §:n 2 momentissa, 15 §:n 2 momentissa ja 16 §:ssä on säädetty.

10 §

Kun tämän lain mukaisia asioita käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa, osallistuu niiden käsittelyyn laissa säädetyn tuomionvoivan jäsenmäärän lisäksi kaksi tasavallan presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämää yli-insinöörineuvosta, joista on vastaavasti voimassa, mitä *15 luvun 15 ja 16 §:ssä on säädetty tekniikan alan vesiylioikeudenneuvoksesta.*

7 §

Vesiylioikeuden, korkeimman hallinto-oikeuden ja korkeimman oikeuden on lähetettävä kappale vesiasiassa antamaansa päätöstä tai tuomiota taikka jäljennös siitä asianomaiselle vesioikeudelle.

11 §

Vesiylioikeuden, korkeimman hallinto-oikeuden ja korkeimman oikeuden on lähetettävä kappale vesiasiassa antamaansa päätöstä tai tuomiota taikka jäljennös siitä vesioikeudelle, *vesihallitukselle ja asianomaisen vesipiirin vesitoimistolle.*

12 §

Siltä osin kuin tässä laissa ei ole muuta säädetty muutoksenhakuun ja muutoksenhakuasian käsittelyyn korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa on sovellettava, mitä niistä muutoin on voimassa.

Erityisiä määräyksiä

13 §

Jos 1 §:n 2 momentin mukaan vesioikeuteen tai 7 §:n 2 momentin mukaan vesiylioikeuteen toimitettava muutoksenhakukirjelmä on määräajassa toimitettu sen sijasta muutoksenhakutuomioistuimeen, asianosainen ei menetä tämän

Voimassa oleva laki

1 §

Milloin vesioikeus 16 luvun 5 §:n nojalla määrää *hakemuksen johdosta* pidettäväksi katselmustoimituksen, sen tulee pyytää vesihallitusta määräämään katselmustoimitusta varten toimitusinsinööri. Toimitusinsinöörin määräämisestä on ilmoitettava vesioikeudelle.

Toimituksessa tulee olla kaksi uskottua miestä, jotka toimitusinsinööri kutsuu maanjako-oikeuden valituista jäsenistä tai jakotoimituksia varten valituista uskotuista miehistä siinä tai niissä kunnissa, joissa yritys pannaan toimeen. *Kuitenkin on toiseksi uskotuksi mieheksi uittoa koskevaan toimitukseen kutsuttava uittoon perehtynyt henkilö.*

Toimitusinsinöörin tai asianosaisen pyynnöstä vesioikeus voi, milloin erityisen alan asiantuntemus on tarpeen, määrätä tällaisen alan asiantuntijan avustamaan toimituksessa. Vesioikeus voi myös tarvittaessa määrätä sihteerinsä avustamaan toimitusinsinööriä *katselmustoimituksessa esiintyvien* oikeudellisten kysymysten selvittelyssä. *Toimitusinsinöörin pyynnöstä vesihallitus voi määrätä jonkun erityistä asiantuntemusta omaavan virkamiehensä avustamaan toimitusinsinööriä hänen tehtävissään.*

Toimitusinsinööri ja uskotut miehet, toimitusmiehinä, asiantuntija sekä vesihallituksen määräämä avustava virkamies ja muut toimituksessa avustamaan määrätyt suorittavat tehtävänsä virkamiehen vastuulla. Toimitusmiesten esteellisyydestä sekä esteellisyyttä koskevan väitteen tekemisestä ja estemuistutuksen hyväksymisen vaikutuksista on vastaavasti voimassa, mitä jakotoimitusten osalta on näissä kohdin jakolaissa säädetty. Toisen uskotun miehen määräämiseen esteellisen tai toimitukseen saapumatta jääneen sijaan on niin ikään vastaavasti sovellettava sanotun lain säännöksiä.

Ehdotus

vuoksi puhevaltaansa. Kirjelmä on lähetettävä muutoksenhakutuomioistuimesta viipymättä siihen oikeuteen, johon se olisi ollut toimitettava.

18 luku

Katselmustoimitus ja lopputarkastus

Katselmustoimituksen valmistavat toimenpiteet

1 §

Milloin vesioikeus 16 luvun 5 *tai 13 §:n nojalla* määrää pidettäväksi katselmustoimituksen, sen *on ilmoitettava siitä vesihallitukselle. Vesihallituksen on määrättävä katselmustoimitusta varten toimitusinsinööri, joka toimii toimitusmiesten puheenjohtajana. Vesihallitus voi määrätä toimitusmieheksi myös erityisen alan asiantuntijan, jos se on katselmustoimituksen suorittamiseksi tarpeellista.*

Toimitusinsinöörin on kutsuttava toimitusmiehiksi kaksi uskottua miestä *maaoikeuden lautamiehistä* tai jakotoimituksia varten valituista uskotuista miehistä siinä tai niissä kunnissa, *joihin yrityksen vaikutus pääasiallisesti ulottuu.*

Vesioikeus voi *vesihallituksen,* toimitusinsinöörin tai asianosaisen pyynnöstä määrätä *erityisen* alan asiantuntijan avustamaan *sellaisten kysymysten selvittämisessä, joita varten ei ole määrätty edellä 1 momentissa tarkoitettua toimitusmiestä.* Vesioikeus voi myös tarvittaessa määrätä sihteerinsä avustamaan toimitusmiehiä oikeudellisten kysymysten selvittelyssä.

Toimitusmiehet sekä asiantuntija ja muut toimituksessa avustamaan määrätyt suorittavat tehtävänsä virkamiehen vastuulla. *Heidän esteellisyydestään* sekä esteellisyyttä koskevan väitteen tekemisestä ja estemuistutuksen hyväksymisen vaikutuksista *sekä* toisen uskotun miehen *määräämisestä* esteellisen tai toimitukseen saapumatta jääneen sijaan on *soveltuvin osin* voimassa, mitä jakotoimituksen osalta jakolaissa on säädetty.

Voimassa oleva laki

2 §

Saatuaan vesioikeudelta hakemuskirjat toimitusinsinöörin tulee aloittaa toimitus kutsumalla ne, joiden etua tai oikeutta hakemus saattaa koskea, vesistön varrella tai muutoin sen paikan läheisyydessä, missä yritys pannaan toimeen, pidettävässä alkukokouksessa lausumaan mielipiteensä yrityksestä. Kokousta voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

3 §

Kun alkukokous on pidetty toimitusinsinöörin on toimitusmiesten kanssa neuvotellen tarkastettava hakemukseen liitetty suunnitelma *ja tehtävä siihen tarpeellisiksi katsomansa muutokset tai 16 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa laadittava yrityksen suunnitelma.* Toimituksessa on lisäksi tutkittava, voidaanko lupa *toimitusinsinöörin käsityksen mukaan* yritystä varten antaa ja millä ehdoilla, sekä selvitettävä yrityksen aiheuttamat vahingot ja arvioitava niiden määrä. Tehtävänsä suorittamiseksi on toimitusmiesten paikalla käymällä perehdyttävä olosuhteisiin ja yrityksen vaikutuksiin sillä alueella, jota hanke koskee.

Jos vesioikeus on 16 luvun 5 §:n 3 momentin nojalla määrännyt katselmustoimituksen suoritettavaksi sanotussa momentissa säädetyllä tavalla, on ensimmäisessä toimituksen vaiheessa yrityksestä aiheutuvien vahinkojen selvittäminen ja niiden määrän arvioiminen sekä ehdotuksen tekeminen muiden 11 luvun säännösten soveltamisesta suoritettava vain niin laajalti kuin se on tarpeen luvan edellytysten selvittämiseksi ja ehdotuksen tekemiseksi ennakkokorvausten määräämistä varten.

Jos toimitukseen on määrätty asiantuntija, on

Ehdotus

2 §

Saatuaan vesioikeudelta hakemuskirjat toimitusinsinöörin tulee aloittaa toimitus kutsumalla ne, joiden etua tai oikeutta hakemus saattaa koskea *samoin kuin ne yrityksen vaikutusalueen asukkaat, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin yrityksen toteuttaminen saattaa selvästi vaikuttaa, ja heitä edustavat yhteisöt*, vesistön varrella tai muutoin sen paikan läheisyydessä, missä yritys pannaan toimeen, pidettävässä alkukokouksessa lausumaan mielipiteensä yrityksestä. Kokousta voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

Alkukokouksessa on selostettava hakemukseen liitettyä suunnitelmaa ja tällöin erityisesti yrityksen tai toimenpiteen tarkoitusta ja sen yleiseen tai yksityiseen etuun kohdistuvia vaikutuksia sekä keinoja vahinkojen ja haittojen estämiseksi tai vähentämiseksi. Toimitusinsinöörin on varattava alkukokouksen osanottajille tilaisuus joko suullisesti tai kirjallisesti lausua mielipiteensä asiasta. Kirjallinen lausunto voidaan jättää toimitusinsinöörille myös tämän ilmoittamassa määräajassa alkukokouksen jälkeen.

3 §

Toimitusinsinöörin on, *tarpeellisilta osin yhdessä ylimääräisen toimitusmiehen kanssa, ja muiden* toimitusmiesten kanssa neuvotellen tarkastettava hakemukseen liitetty suunnitelma. *Toimitusmiesten on tutkittava, ottaen huomioon suunnitelmaan tehtävät tarpeelliset muutokset,* voidaanko ja millä ehdoilla lupa yritystä varten antaa, sekä selvitettävä yrityksestä aiheutuvat vahingot ja arvioitava niiden määrä. Tehtävänsä suorittamiseksi on toimitusmiesten paikalla käymällä perehdyttävä olosuhteisiin ja yrityksen vaikutuksiin sillä alueella, jota hanke koskee.

Jos vesioikeus on 16 luvun 5 §:n 2 momentin nojalla määrännyt katselmustoimituksen suoritettavaksi sanotussa momentissa säädetyllä tavalla, on ensimmäisessä toimituksen vaiheessa yrityksestä aiheutuvien vahinkojen selvittäminen ja niiden määrän arvioiminen sekä ehdotuksen tekeminen muiden 11 luvun säännösten soveltamisesta suoritettava vain niin laajalti kuin se on tarpeen luvan edellytysten selvittämiseksi ja ehdotuksen tekemiseksi ennakkokorvausten määräämistä varten.

Voimassa oleva laki

hänen annettava lausuntonsa alansa kysymyksistä.

Toimitusmies, joka on luvan edellytyksistä, yrityksen suunnitelmasta tai muista yritystä koskevista seikoista eri mieltä kuin toimitusinsinööri, saa ilmoittaa eriävän mielipiteensä pöytäkirjaan merkittäväksi.

4 §

Tarkastetusta *tai laaditusta suunnitelmasta* on tarpeellisilta osin lähetettävä jäljennös jokaisen kunnan vesilautakunnalle, jonka alueelle yrityksen vaikutukset suunnitelman mukaan ulottuvat. Asiakirjat on vesilautakunnassa pidettävä yleisesti nähtävinä tamän luvun 6 §:n mukaan annetussa kuulutuksessa määrättynä aikana. Jäljennös asiakirjoista on lisäksi lähetettävä hakijalle *ja* vesihallitukselle sekä muullekin viranomaiselle sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

Kun tarkastettu *tai laadittu* suunnitelma on tämän luvun 4 §:n mukaisesti ollut nähtävänä, toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tämän luvun 2 §:ssä tarkoitetussa paikassa pidettävässä katselmuskokouksessa esittämään mahdolliset huomautuksensa suunnitelman johdosta sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

Jos yrityksen vaikutukset ulottuvat usean kunnan alueelle, on jokaisessa kunnassa pidettävä ainakin yksi katselmuskokous.

— — — — — — — — — — — — —

Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta ja katselmuskokouksesta on toimitusinsinöörin julkisesti kuulutettava asianomaisissa kunnissa neljätoista päivää aikaisemmin, *minkä* lisäksi kokouskutsu on erikseen annettava tiedoksi noudattamalla vastaavasti hakemuksen tiedoksiantamisesta 16 luvun 8 §:ssä olevia säännöksiä.

— — — — — — — — — — — — —

Ehdotus

4 §

Tarkastetusta suunnitelmasta on tarpeellisilta osin lähetettävä jäljennös *yhtenä tai tarpeen mukaan useampana kappaleena jokaiseen kuntaan,* jonka alueelle yrityksen vaikutukset suunnitelman mukaan ulottuvat. Asiakirjat on *kunnassa* pidettävä yleisesti nähtävänä tämän luvun 6 §:n mukaan annetussa kuulutuksessa määrättynä aikana, *kuitenkin vähintään neljäntoista päivän ajan. Asiakirjojen nähtävillä olosta on ilmoitettava ainakin yhdessä asianomaisiin kuntiin yleisesti leviävässä sanomalehdessä.* Jäljennös asiakirjoista on lisäksi lähtetettävä hakijalle, vesihallitukselle, *asianomaiselle lääninhallitukselle* sekä muullekin viranomaiselle sen mukaan, kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

Kun tarkastettu suunnitelma on tämän luvun 4 §:n mukaisesti ollut nähtävänä, toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tämän luvun 2 §:ssa tarkoitetussa paikassa pidettävässä katselmuskokouksessa esittämään mahdolliset huomautuksensa suunnitelman johdosta sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

Jos yrityksen vaikutukset ulottuvat usean kunnan alueelle, on jokaisessa kunnassa pidettävä ainakin yksi katselmuskokous. *Jos yrityksen vaikutukset kunnassa ovat vähäiset, voidaan katselmuskokous jättää pitämättä. Tällöin asianosaiset on kutsuttava toisessa kunnassa pidettävään katselmuskokoukseen.*

6 §

— — — — — — — — — — — — —

Toimitusinsinöörin on *ilmoitettava* suunnitelman nähtäväksi asettamisesta ja katselmuskokouksesta *1 momentissa säädettyä menettelyä noudattaen.* Kokouskutsu on lisäksi annettava erikseen tiedoksi noudattamalla vastaavasti 16 luvun 8 §:ssä olevia hakemuksen *tiedoksiantamista koskevia* säännöksiä.

— — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

Toimitusmiesten ollessa eri mieltä ratkaistaan asia enemmistön mielipiteen mukaan. Jos kaikki ovat eri mieltä, tulee toimitusinsinöörin mielipide päätökseksi.

10 §

Toimitusmiesten lausunto, suunnitelma sekä katselmustoimituksessa kertyneet muut asiakirjat on neljänkymmenenviiden päivän kuluessa viimeisestä kokouksesta, jollei vesioikeus erityisistä syistä pitennä tätä aikaa, lähetettävä vesioikeudelle. Samassa ajassa on jäljennös lausunnosta lähetettävä hakijalle ja tämän luvun 4 §:ssä mainituille vesilautakunnille ja viranomaisille sekä asianomaisiin kuntiin pantavaksi niissä yleisesti nähtäväksi kolmenkymmenen päivän ajaksi. *Lausunnon* nähtäväksi asettamisesta on toimitusinsinöörin julkisesti kuulutettava, ja kuulutus on annettava erikseen tiedoksi samalla tavoin, kuin katselmuskokouksesta on tiedotettava. Kuulutuksessa on mainittava, mitä asianosaisten on puhevaltansa säilyttämiseksi noudatettava.

11 §

Sen, joka haluaa vesioikeudelle tehdä muistutuksia hakemuksen, suunnitelman tai toimitusmiesten lausunnon johdosta taikka vaatimuksia asiassa, on puhevaltansa menettämisen uhalla esitettävä ne vesioikeudelle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun lausunto on asianomaisessa kunnassa pantu yleisesti nähtäväksi.

Ehdotus

Katselmustoimituksen päättäminen

8 §

Toimitusmiesten ollessa eri mieltä *tulee ratkaisuksi se mielipide, jota vähintään kaksi heistä on kannattanut.* Jos kaikki ovat eri mieltä *tai, milloin toimitusmiehiä on neljä, äänet ovat tasan,* tulee päätökseksi toimitusinsinöörin mielipide.

10 §

Toimitusmiesten lausunto, suunnitelma sekä katselmustoimituksessa kertyneet muut asiakirjat on neljänkymmenenviiden päivän kuluessa viimeisestä kokouksesta, jollei vesioikeus erityisistä syistä pitennä tätä aikaa, lähetettävä vesioikeudelle. Samassa ajassa on jäljennös lausunnosta lähetettävä hakijalle, *asianomaisille* vesilautakunnille ja tämän luvun 4 §:ssä mainituille viranomaisille sekä asianomaisiin kuntiin pantavaksi niissä yleisesti nähtäväksi kolmenkymmenen päivän ajaksi. *Samalla* toimitusinsinöörin on nähtäväksi asettamisesta julkisesti kuulutettava ja *muutoin* annettava *tieto* samalla tavoin kuin *suunnitelman nähtäväksi asettamisesta ja katselmuskokouksesta 6 §:n 2 momentissa on säädetty.* Kuulutuksessa on mainittava, mitä asianosaisten on puhevaltansa säilyttämiseksi noudatettava.

11 §

Sen, joka haluaa vesioikeudelle tehdä muistutuksia hakemuksen, suunnitelman tai toimitusmiesten lausunnon johdosta taikka vaatimuksia asiassa, on puhevaltansa menettämisen uhalla esitettävä ne vesioikeudelle *kuudenkymmenen päivän* kuluessa siitä, kun lausunto on asianomaisessa kunnassa pantu yleisesti nähtäväksi. *Puhevaltaa ei kuitenkaan ole menetetty, jos olosuhteet asian vireillä ollessa ovat olennaisesti muuttuneet tai jos vesioikeus on poikennut toimitusmiesten lausunnosta tai jos puhevallan menettäminen muutoin olisi ilmeisen kohtuutonta.*

Yrityksen vaikutusalueen asukkailla ja heitä edustavilla yhteisöillä, joilla on oikeus osallistua alkukokoukseen, on myös oikeus antaa vesioikeudelle lausuntonsa hakemuksen, suunnitelman tai toimitusmiesten lausunnon johdosta kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun lausunto on asianomaisessa kunnassa pantu yleisesti nähtäville.

Voimassa oleva laki

13 §

— — — — — — — — — — — — — —

Kappale lopputarkastuksesta laadittua lausuntoa on viivytyksettä lähetettävä vesioikeudelle, asianomaisen kunnan *vesilautakunnalle*, jonka toimesta sen tulee olla yleisesti nähtävänä, sekä asianomaiselle yleiselle valvontaviranomaiselle.

19 luku

Ojitustoimitus

2 §

Ojitustoimitukseen on toimitusinsinöörin kutsuttava kaksi uskottua miestä, joista, samoin kuin toimitusmiehistä muutoinkin, on voimassa, mitä 18 luvun 1 §:ssä toimitusmiehistä on säädetty. Ojitustoimituksessa asiat ratkaistaan toimitusmiesten enemmistön mielipiteen mukaan. Jos kaikki ovat eri mieltä, tulee toimitusinsinöörin mielipide päätökseksi.

4 §

Ojitustoimituksessa on, milloin siinä on laadittava ojitussuunnitelma, pidettävä alkukokous. Alkukokoukseen toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutta tai etua ojitusasia saattaa koskea, lausumaan *mielipiteensä asiasta.* Kokous on pidettävä ojitettavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

6 §

Kun ojitussuunnitelma on tehty, on paikalla pidettävä toimituksen loppukokous. Toimitusinsinöörin on kutsuttava kokoukseen ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, esittämään mahdolliset huomautuksensa sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

7 §

Ojitustoimituksen alku- ja loppukokouksesta on, mikäli 2 momentista ei muuta johdu, annettava tieto julkisesti kuuluttamalla vähintään neljätoista päivää ennen kokousta niissä kunnissa, joiden alueelle ojituksen vaikutukset ulottuvat. Sen lisäksi on loppukokouksesta samassa ajassa

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — — —

Kappale lopputarkastuksessa laadittua lausuntoa on viivytyksettä lähetettävä vesioikeudelle ja *asianomaiseen kuntaan,* jonka toimesta sen tulee olla yleisesti nähtävänä, sekä *vesihallitukselle ja vesipiirin vesitoimistolle.*

2 §

Ojitustoimitukseen on toimitusinsinöörin kutsuttava *muiksi toimitusmiehiksi* kaksi uskottua miestä. Toimitusmiehistä on *vastaavasti* voimassa, mitä 18 luvun 1 §:n *2 ja 4 momentissa* on säädetty. Ojitustoimituksessa asiat ratkaistaan toimitusmiesten enemmistön mielipiteen mukaan. Jos kaikki ovat eri mieltä, tulee toimitusinsinöörin mielipide päätökseksi.

4 §

Ojitustoimituksessa on, milloin siinä on laadittava ojitussuunnitelma, pidettävä alkukokous. Alkukokoukseen toimitusinsinöörin on kutsuttava ne, joiden oikeutettua tai etua ojitusasiassa saattaa koskea. *Jos ojitustoimitus pidetään 6 luvun 10 §:n 1 tai 2 kohdassa mainitusta syystä taikka se koskee laajahkoa aluetta, toimitusinsinöörin on varattava lääninhallitukselle, vesipiirin vesitoimistolle ja vesilautakunnalle tilaisuus esittää kokouksessa mielipiteensä asiasta.* Kokous on pidettävä ojitettavan alueen läheisyydessä ja sitä voidaan jatkaa eri paikoissa ja eri päivinä.

6 §

Kun ojitussuunnitelma on tehty, on paikalla pidettävä toimituksen loppukokous. *Vastaavasti soveltaen, mitä 4 §:ssä on säädetty on siinä tarkoitetuille asianosaisille ja viranomaisille varattava tilaisuus esittää loppukokouksessa* huomautuksensa sekä sellaiset vaatimukset ja selvitykset, joiden esittämiseen he katsovat olevan aihetta.

7 §

Ojitustoimituksen alku- ja loppukokouksesta on, mikäli 2 momentista ei muuta johdu, *julkisesti kuulutettava* vähintään neljätoista päivää ennen kokousta niissä kunnissa, joiden alueelle ojituksen vaikutukset ulottuvat. Sen lisäksi on samassa ajassa *toimitettava kappale suunnitelmaa*

Voimassa oleva laki

ilmoitettava asianomaiselle vesilautakunnalle, jolle samalla on toimitettava kappale suunnitelmaa sen toimesta yleisesti nähtävänä pidettäväksi, ja tiedossa olevalla postiosoitteella lähetetyssä kirjeessä niille maanomistajille, joille ojituksesta johtuu vahinkoa, sekä milloin ojitus koskee toisen maalla olevaa puroa, jossa on voimalaitos tai muu rakennelma, laitoksen tai rakennelman omistajalle. Jos purossa, jota ojitus koskee, harjoitetaan uittoa, on loppukokouksesta kirjeellä ilmoitettava vesihallitukselle ja, mikäli uittoyhdistys huolehtii uitosta, myös sille.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §

— — — — — — — — — — — — — —

Päätöksestä, johon on liitettävä valitusosoitus, on kolmenkymmenen päivän kuluessa loppukokouksesta tai toimituskokouksesta annettava kappale hakijalle ja muulle sitä pyytäneelle asianosaiselle. Tällainen kappale on myös lähetettävä *asianomaiselle* vesilautakunnalle. Päätöksen antamisesta on samalla tiedotettava kunnan ilmoitustaululla.

10 §

Muutosta ojitustoimituksessa tehtyyn päätökseen saa se, jonka oikeutta tai etua asia koskee, hakea valittamalla päätöksestä vesioikeuteen. Valituskirjelmä ja valituksenalainen päätös on toimitettava vesioikeuteen viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, sanottua päivää mukaan lukematta, kun päätöksen antamisesta on kunnan ilmoitustaululla tämän luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesti tiedotettu.

Ehdotus

4 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille. Kappale suunnitelmaa on myös lähetettävä asianomaiseen kuntaan yleisesti nähtävänä pidettäväksi, ja tiedossa olevalla postiosoitteella lähetetyssä kirjeessä *kokouskutsun ohella* niille maanomistajille, joille ojituksesta johtuu vahinkoa, sekä, milloin ojitus koskee toisen maalla olevaa puroa, jossa on voimalaitos tai muu rakennelma, laitoksen tai rakennelman omistajalle. Jos purossa, jota ojitus koskee, harjoitetaan uittoa, on loppukokouksesta kirjeellä ilmoitettava vesihallitukselle ja, *jos* uittoyhdistys huolehtii uitosta, myös sille.

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Päätöksestä, johon on liitettävä valitusosoitus, on kolmenkymmenen päivän kuluessa loppukokouksesta tai toimituskokouksesta annettava kappale hakijalle ja muulle sitä pyytäneelle asianosaiselle. Tällainen kappale on myös lähetettävä vesilautakunnalle, *vesipiirin vesitoimistolle ja lääninhallitukselle*. Päätöksen antamisesta on samalla tiedotettava kunnan ilmoitustaululla.

10 §

Muutosta ojitustoimituksessa tehtyyn päätökseen saa se, jonka oikeutta tai etua asia koskee, *sekä vesihallitus ja lääninhallitus* hakea valittamalla päätöksestä vesioikeuteen. Valituskirjelmä ja valituksen alainen päätös on toimitettava vesioikeuteen viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä siitä, sanottua päivää mukaan lukematta, kun päätöksen antamisesta on kunnan ilmoitustaululla tämän luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesti tiedotettu.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

3 §

— — — — — — — — — — — — — —

Muutosta vesioikeuden 1 momentissa tarkoitetun määräyksen sisältävään päätökseen haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta, niin kuin 17 luvun 1 §:*n 3 momentissa* on säädetty. Vesioikeus voi, jos siihen on erityistä syytä, määrätä, että päätös on pantava täytäntöön, vaikka siihen haetaankin muutosta.

— — — — — — — — — — — — — —

Muutosta vesioikeuden 1 momentissa tarkoitetun määräyksen sisältävään päätökseen haetaan *vesiylioikeudelta,* niin kuin 17 luvun 1 §:ssä on säädetty. Vesioikeus voi, jos siihen on erityistä syytä, määrätä, että päätös on pantava täytäntoon, vaikka siihen haetaankin muutosta. *Kun valitus on tehty, vesiylioikeus voi vastaavasti määrätä, että valituksenalainen päätös on ennen asian ratkaisemista pantava täytäntöön. Vesiylioi-*

Voimassa oleva laki | *Ehdotus*

keus voi myös määrätä, että annettu täytäntöönpanomääräys lakkaa olemasta voimassa.

— — — — — — — — — — — — —

6 §

— — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki:

Vesiylioikeuden päätös, jota koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan mitä on voimassa muutoksenhausta yleisessä alioikeudessa vireille pannussa riita- tai rikosasiassa annettuun hovioikeuden ratkaisuun, pannaan täytäntöön noudattaen mitä on säädetty hovioikeuden sellaisen ratkaisun täytäntöönpanosta, jonka osalta muutoksenhakuun tarvitaan valituslupa.

Ehdotus:

Vesiylioikeuden päätös *pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta on säädetty. Milloin kuitenkin vesiylioikeuden päätös koskee toimenpidettä, jonka toteuttaminen sillä tavoin muuttaa vallitsevia oloja, että muutoksen hakeminen päätöksen olennaiselta osalta menettäisi sen johdosta pääasiallisen merkityksensä, vesiylioikeus voi päätöksessään osittain tai kokonaan kieltää täytäntöönpanon ennen kuin päätös on saanut lainvoiman.*

Milloin syytä on, korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus voi muutoksenhakuasian ollessa sen käsiteltävänä määrätä, ettei vesiylioikeuden päätöstä saada ennen sanotun asian ratkaisemista panna täytäntöön tai sen täytäntöönpanoa jatkaa taikka että annettu täytäntöönpanokielto lakkaa olemasta voimassa.

Voimassa oleva laki:

8 §

Milloin jollekin tämän lain nojalla toimeen pantavaa yritystä varten on myönnetty oikeus tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, saattaa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle, käyttää toisen omistamaan tilaan kuuluvaa vesivoimaa taikka muutoin jatkuvasti käyttää hyväkseen toisen kiinteätä omaisuutta, *on päätöksestä, jolla sanotunlainen oikeus on myönnetty, vesioikeuden toimesta, kun päätös on saanut lainvoiman, ilmoitettava asianomaiselle lääninmaanmittauskonttorille merkinnän tekemistä varten maarekisteriin.* Lääninmaanmittauskonttorin tulee tarvittaessa määrätä maanmittausinsinööri erityisessä maanmittaustoimituksessa selvittämään ne seikat, joita merkinnän tekeminen edellyttää.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei tarkoita oikeutta ojan, vesijohdon tai viemärin tekemiseen toisen maalle taikka pylvään, puomin, kiinnikkeen, silta-arkun tahi muun niihin verrattavan pienehkön laitteen tai rakennelman pitämiseen toisen alueella eikä muutakaan vain vähäiseen osaan kiinteistöstä kohdistuvaa käyttöoikeutta.

— — — — — — — — — — — — —

Ehdotus:

8 §

Vesioikeuden on ilmoitettava asianomaiselle lääninmaanmittauskonttorille lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla on myönnetty oikeus tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, saattaa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle, käyttää toisen omistamaan tilaan kuuluvaa vesivoimaa taikka muutoin jatkuvasti käyttää hyväkseen toisen kiinteätä omaisuutta. *Sama koskee päätöstä, jolla jokin alue on määrätty suoja-alueeksi tai sen käyttöä muutoin rajoitettu. Lääninmaanmittauskonttorin on tehtävä päätöksestä merkintä maarekisteriin.* Lääninmaanmittauskonttorin tulee tarvittaessa määrätä maanmittausinsinööri erityisessä maanmittaustoimituksessa selvittämään ne seikat, joita merkinnän tekeminen edellyttää.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei tarkoita oikeutta ojan, vesijohdon tai viemärin tekemiseen toisen maalle taikka pylvään, puomin, kiinnikkeen, silta-arkun tai muun niihin verrattavan pienehkön laitteen tai rakennelman pitämiseen toisen alueella eikä muutakaan *käyttöoikeutta tai käytön rajoitusta, joka kohdistuu vain vähäiseen osaan kiinteistöstä.*

— — — — — — — — — — — — —

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettu maanmittaustoimitus on tarpeen yleiseltä kannalta tär-

Voimassa oleva laki

9 §

Vesioikeudessa on muissa asioissa paitsi riita-asiassa ja sellaisessa rikosasiassa, jossa virallinen syyttäjä vaatii rangaistusta, hakijan tai valittajan maksettava kustannukset jotka johtuvat tiedoksiantojen toimittamisesta, *asiantuntijan käyttämisestä* taikka istunnon tai katselmuksen tahi tarkastuksen pitämisestä muualla kuin oikeuden sijaintipaikalla. *Vesioikeustuomarille ja vesioikeusinsinöörille sekä oikeuden sihteerille tuleva päiväraha ja matkakustannusten korvaus suoritetaan kuitenkin valtion varoista sen mukaan, kuin siitä on erikseen säädetty.*

Riita-asiain sekä 1 momentissa tarkoitettujen rikosasiain kustannuksista on soveltuvin osin ja vastaavasti voimassa, mitä riita- ja rikosasioiden kustannusten korvauksesta yleisessä alioikeudessa on säädetty.

Vesioikeuden ja vesioikeustuomarin toimituskirjoista suoritettavasta lunastuksesta ja näiden virkatoimista suoritettavista toimituspalkkioista säädetään asetuksella *ottamalla huomioon, mitä eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) on säädetty.*

Ehdotus

keän selvityksen vuoksi, suoritetaan toimitus valtion kustannuksella. Muussa tapauksessa toimituksen kustannukset suorittaa se, jolle maarekisteriin merkittävä oikeus on myönnetty tai jonka hakemuksesta kiinteistön käyttöä on rajoitettu.

9 §

Edellä 14 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tuomioistuimessa on muissa vesiasioissa *kuin* riita-asiassa ja sellaisessa rikosasiassa, jossa virallinen syyttäjä vaatii rangaistusta, hakijan tai valittajan maksettava kustannukset, jotka johtuvat tiedoksiantojen toimittamisesta taikka istunnon tai katselmuksen *tai* tarkastuksen pitämisestä muualla kuin oikeuden sijaintipaikalla. *Sanotut kustannukset maksetaan kuitenkin valtion varoista, jos hakijalle tai valittajalle on asiassa myönnetty maksuton oikeudenkäynti taikka kysymys on edunmenetyksestä kärsineen vireillepanemasta hakemuksesta tai tekemästä valituksesta. Vahingon aiheuttaja tai maksuttoman oikeudenkäynnin saaneen asianosaisen hävinnyt vastapuoli on velvoitettava korvaamaan valtiolle, mitä sen varoista edellä sanotun mukaisesti on maksettu, ellei kustannuksia olosuhteet ja asian laatu huomioon ottaen ole kohtuullista jättää joko kokonaan tai osaksi valtion vahingoksi.*

Tuomioistuimen jäsenille ja virkamiehille tuleva päiväraha ja matkakustannusten korvaus suoritetaan valtion varoista sen lopullisena menona.

Riita-asiain sekä 1 momentissa tarkoitettujen rikosasiain kustannuksista on soveltuvin osin ja vastaavasti voimassa, mitä riita- ja rikosasioiden kustannusten korvauksesta yleisessä alioikeudessa on säädetty.

Todistajan ja asiantuntijan oikeudesta saada korvaus matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä samoin kuin sanotun korvauksen maksamisesta sekä asianosaisen velvoittamisesta suorittamaan valtiolle sen varoista maksettu korvaus on voimassa, mitä niistä on säädetty.

Vesituomioistuimen ja vesioikeustuomarin toimituskirjoista suoritettavasta lunastuksesta ja näiden virkatoimista suoritettavista toimituspalkkioista säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Ennen lain voimaantuloa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

voidaan ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin sen täytäntöön panemiseksi.

Mitä 22 luvun 2 §:n 1 momentissa on säädetty ennen vesilain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten soveltamisesta sekä oikeuksien ja velvollisuuksien määräytymisestä sanottujen säännösten mukaisesti, koskee tämän lain voimaan tultua, jollei jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu, vastaavasti myös niitä vesilain säännöksiä, jotka tällä lailla on muutettu tai kumottu.

Tämän lain 2 luvun 22 ja 22 b §:n, 8 luvun 25 §:n, 9 luvun 15 §:n sekä 10 luvun 24 a, 24 b, 25, 25 a ja 27 §:n säännöksiä sovelletaan lain voimaan tultua myös aikaisemmin annetun päätöksen tai siinä asetettujen velvollisuuksien muuttamiseen tai tarkistamiseen.

Milloin tämän lain mukaan lupa on tarpeen yritystä varten, johon aikaisemman lain mukaan lupaa ei vaadittu, on lupaa yrityksen toiminnan jatkamista varten haettava tämän lain voimaantultua vuoden kuluessa asianomaisen valvontaviranomaisen antamasta kehotuksesta. Toimintaa saadaan tällöin jatkaa, kunnes lupa-asia on lainvoimaisesti ratkaistu, jollei vesioikeus erityisestä syystä toisin määrää.

Asiassa, joka tämän lain voimaan tullessa on vireillä, on sovellettava aikaisemman lain aineellisoikeudellisia säännöksiä, jos siinä kysymyksessä olevalta osalta on annettu vesioikeuden päätös tai jos asiassa aikaisemman lain nojalla on määrätty ennakkokorvauksia. Sama koskee muutoksenhaun johdosta vireillä olevaa asiaa, jossa vesilautakunnan päätös on annettu tai ojitustoimitus pidetty aikaisemman lain voimassa ollessa.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa sovelletaan aikaisemman lain muutoksenhakua koskevia säännöksiä, jos vesioikeuden päätös asiassa on annettu aikaisemman lain voimassa ollessa. Vesioikeudessa tai ojitustoimituksessa käsitellään loppuun siinä aikaisemman lain mukaisesti vireillä oleva asia, joka tämän lain mukaan kuuluisi vesilautakunnan käsiteltäväksi. Muutoin on tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa sovellettava tämän lain säännöksiä vesituomioistuinten kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä.

Toimitusta tahi asian käsittelyä koskeva määräys, joka on annettu ennen tämän lain voimaantuloa, jää edelleen noudatettavaksi.

Toimituskustannusten ja muiden asian käsittelystä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen on sovellettava aikaisempaa lakia siltä osin, kuin ne aiheutuvat ennen tämän lain voimaantuloa suoritetuista toimenpiteistä.